

Noora Sirkka

SULJETTU, TURVALLINEN, YHTEISVASTUULLINEN VAI INHIMILLINEN EUROOPPA?

Kehysanalyysi italialaisten ja suomalaisten puolueiden
maahanmuuttopoliittisista linjauksista Euroopan parlamentin
vaaliohjelmassa 2024

Johtamisen ja talouden tiedekunta
Pro gradu- tutkielma
Marraskuu 2024

TIIVISTELMÄ

Noora Sirkka: Suljettu, turvallinen, yhteisvastuullinen vai inhimillinen Eurooppa? Kehysanalyysi italialaisten ja suomalaisten puolueiden maahanmuuttopoliittisista linjauksista Euroopan parlamentin vaaliohjelmassa 2024

Pro gradu –tutkielma, 112 s.

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimuksen maisteriohjelma/valtio-opin opintosuunta

Marraskuu 2024

Tutkielmani aiheena on italialaisten ja suomalaisten puolueiden maahanmuuttopoliittiset linjaukset Euroopan parlamentin vaaleissa ja vaaliohjelmassa keväällä 2024. Käytän tutkimuksessani menetelmänä kehysanalyysiä. Selvitän kehysanalyysin avulla, miten puolueet molemmissa maissa kehystävät maahanmuuttoa vaaliohjelmissaan, millaisia kehyksiä ohjelmista nousee esille ja mitä mahdollisia eroja maiden väliltä löytyy. Aineistonani on yhteensä 25 eripituista italialaisen ja suomalaisen puolueen tai liikkeen vaaliohjelmaa, jotka julkaistiin kevään 2024 aikana, ennen Euroopan parlamentin vaaleja, jotka järjestettiin 8-9.6.2024.

Maahanmuutolla on pitkä historia Euroopan Unionissa ja siihen liittyy paljon erilaisia vaiheita ja myös kiistakysymyksiä jäsenvaltioiden välillä sekä niiden sisällä. Italiassa ja Suomessa on myös hyvin erilainen sijainti ja rooli sekä historia unionissa ja sen maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä ja nämä seikat ovat vaikuttaneet maiden maahanmuuttopoliittikkaan.

Kehykset toimivat vaaliohjelmissa välineenä, joilla tiettyjä asioita ja näkökulmia maahanmuutosta nostetaan esille ja toisista puolestaan vaietaan. Myös kehyksistä, jotka ovat puolueille hyvin jaettuina, voidaan antaa hyvin erilaisia taustoja ja kertomuksia maahanmuutosta. Tämä tarkoittaa sitä, että on valittu tietty näkökulma asioiden esittämiseen. Kehykset voidaan myös nähdä eräänlaisena agenda settingin muotona, jolla pyritään vaikuttamaan siihen, miten asioista ajatellaan tai mitä moraalaisia arvostuksia ja ratkaisuja niihin liitetään. Tutkimuksen kehysanalyysin toteutin induktiivisesti, asettamatta määritelmiä ennakkoon. Eli annoin ohjelmien itse kertoa, millaisia kehyksiä niistä nousee esille.

Tutkimukseni tulosten perusteella kehyksiksi nousevat asiat, jotka maahanmuutosta ovat muutenkin pinnalla. Useasta maahanmuuttoon liittyvästä kysymyksestä ollaan sekä Suomessa että Italiassa puolueiden piirissä varsin yksimielisiä. Paljon on kuitenkin eroja siinä, millä perusteella tiettyä kehystä nostetaan esille tai mitä arvoja niihin liitetään. Laitaoikeistopuolueet puhuvat paljon laittomasta maahanmuutosta, Euroopan rajojen suojaamisesta sekä turvallisuudesta. Vasemmalla laidalla olevat puolueet nostavat esille inhimillisyyden ja humanitaarisuuden sekä Euroopan avoimuuteen liittyviä kehyksiä. Toisaalta maahanmuuttoon liittyvät kysymykset eivät näytä jakavan puolueita perinteisellä vasemmisto-oikeisto-akselilla, vaan jakoa on nähtävissä myös GAL-TAN-akselilla. Toisaalta Italian erikoinen puoluejärjestelmä ja poliittinen tilanne tuo oman haasteensa erilaisten liikkeiden ja koalitioiden muodossa. Niiden asettaminen ”perinteiselle” puoluekartalle on hankalaa. Huomattavaa on myös, miten lyhyesti jotkin puolueet kommentoivat joitakin maahanmuuttoon liittyviä kysymyksiä, monet kysymykset voivat jäädä myös kokonaan kommentoimatta.

Suomen ja Italian puolueiden välillä löytyy joitakin paikallisuuteen liittyviä painotuksia, mutta muuten ohjelmien kehykset ovat yllättävänkin samanlaisia. Italialaiset puolueet ovat paljon perusteellisempia kehystämisen taustoittamisessa ja ratkaisujen etsimisessä sekä niiden perusteluissa.

Avainsanat: maahanmuutto, EU, Italia, Suomi, vaaliohjelmat, EU-parlamenttivaalit

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

TEKOÄLYN KÄYTTÖ OPINNÄYTTEESSÄ

1. Opinnäytteessäni on käytetty tekoälysovelluksia:

Ei

Kyllä

Ilmoitukseni mukaan olen käyttänyt opinnäytteessäni tutkielmaprosessin aikana seuraavia tekoälysovelluksia:

Tekoälysovellusten nimet ja versiot: [Listaa tähän kaikki tekoälysovellukset ja niiden versiot, joita olet käyttänyt tutkielmaprosessin aikana.]

Käyttötarkoitus: [Kuvaa tähän yksityiskohtaisesti, mihin tarkoitukseen ja miten tekoälyä on sovellettu opinnäytteeseen tutkielmaprosessin aikana.]

Osiot, joissa tekoälyä on käytetty: [Luettele tähän kaikki opinnäytteen vaiheet ja osiot, joissa tekoälyä on tutkielmaprosessin aikana käytetty.]

Olen tietoinen siitä, että olen täysin vastuussa koko opinnäytteeni sisällöstä, mukaan lukien osat, joissa on hyödynnetty tekoälyä, ja hyväksyn vastuun mahdollisista eettisten ohjeiden rikkomuksista.

1. JOHDANTO	5
1.1 Tutkimusaineisto ja tutkimuskysymykset	6
1.2 Tutkimuksen rakenne	7
2. TUTKIMUKSEN TAUSTAA: MAAHANMUUTTO EUROOPASSA.....	9
2.1 Maahanmuuton ja siirtolaisuuden historia unionin alkutaipaleella	9
2.2 Schengen-sopimus ja turvapaikkapoliittisen yhteistyön alku	12
2.3 Amsterdamin sopimus ja yhteinen arvopohja	16
2.4 Turvapaikkapolitiikka 2000-luvulla	20
2.5 Pakolaiskriisin jälkeen	24
2.6 Uusi turvapaikkasopimus.....	28
3. KÄSITTEET, OIKEUDELLINEN PERUSTA SEKÄ POLITIIKAN KRITIIKKI	30
3.1 Maahanmuuton käsitteet ja sen oikeusperusta Euroopan unionissa	30
3.2 Ihmisoikeuksien perusta EU:ssa.....	33
3.2.1 Euroopan ihmisoikeussopimus.....	33
3.2.2 Lissabonin sopimus ja unionin perusoikeuskirja.....	33
3.3 Ristiriita unionin ihmisoikeusperustassa ja toiminnassa	35
4. PUOLUEJÄRJESTELMÄT JA MAAHANMUUTTO PUOLUEPOLIITTISENA KYSYMYKSENÄ.....	39
4.1 Italian puoluejärjestelmä	39
4.1.1 Italian puoluejärjestelmän kehitys toisen maailmansodan jälkeen.....	39
4.1.2 Kahtiajakautunut Italia	42
4.2 Suomen puoluejärjestelmä	44
4.3 Maahanmuutto puoluepoliittisena kysymyksenä.....	46
5. MENETELMÄ JA AINEISTO	55
5.1 Laadullisesta tutkimuksesta.....	55
5.2 Kehysanalyysi.....	55
5.3 Aineisto.....	59
5.4 Puolueiden ja liikkeiden vaaliohjelmat eurovaaleissa	60
6. ANALYYSI	67
6.1 Kehyksistä	67
6.2 Jaetuimmat kehykset.....	68
6.2.1 Yhteisvastuullisuus	68
6.2.2 Inhimillisyys ja oikeudenmukaisuus.....	69
6.2.3 Turvalliset rajat ja reitit sekä hallittavuus maahanmuutossa.....	71
6.2.4 Taistelu rikollisuutta vastaan sekä tehokkaan käsittelyn ja palautuksen puolesta	73
6.2.5 Työperäinen maahanmuutto.....	76
6.2.6 Juurisyihin pureutuminen eli ulkoinen ulottuvuus	78

6.3 Jakavimmat kehykset	80
6.3.1 Kolmannet maat ja yhteistyö eli ulkoistaminen	80
6.3.2 Hyvä, paha Frontex	82
6.3.3 Uusi turvapaikkasopimus.....	84
6.4 Maakohtaiset kehykset: Italia.....	86
6.4.1 Eurooppa- ja yhteistyökeskeisyys	86
6.4.2 Välimerikeskeisyys	87
6.4.3 Solidaarisuus- jäsenvaltioille vai tulijoille?	88
6.4.4 Kaupungit kotouttajina	89
6.5 Maakohtaiset kehykset: Suomi	91
6.5.1 Monikulttuurisuus	91
6.5.2 Hybridivaikuttaminen ja Venäjä	92
6.6 Arvopohjaiset kehykset.....	94
6.6.1 Turvallisuushattu vai avoin Eurooppa?.....	94
6.6.2 Uskonnollinen Eurooppa	96
6.6.3 Eurooppalaisuutta suojaavat puolueet	97
6.6.4 Humanitaarisuus ja ilmastopakolaisuus	98
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	100
8.LÄHDELUETTELO	106

1. JOHDANTO

Asuin kevättalvella 2011 Sisilian saarella, Catanian kaupungissa ja istuin lounaspöydässä odottamassa ystäväni äidin tarjoilemaa pastaa. Televisio oli auki ja sieltä tulivat uutiset, jotka yleensä arkena lounaan yhteydessä yhdessä katsottiin. Mieleepi on elävästi painunut kuvamateriaalia siirtolaisista, jotka hytisivät noustuaan kiikkeristä soutuveneistä Lampedusan saarelle avustustyöntekijöiden saatteluina. Toinen pöydässä istuvista ystäväistäni, jota olin tottunut pitämään varsin avarakatseisena ja suvaitsevaisena, totesi hyvinkin tiukkaan sävyyn, että teillä ei Suomessa ja ylipäätään Pohjois-Euroopassa ole minkäänlaista käsitystä siitä, millaisen ongelman nämä ihmiset tulollaan aiheuttavat, teidän tulisi ottaa heistä vastuuta samalla tavalla kuin meidän.

Vuosia on vierähtänyt ja paljon ehtinyt tapahtua, maahanmuuttajien määrä on lisääntynyt ja erilaisia ”kriisejä” on Euroopassa koettu. Maahanmuutto on ollut pitkään ja tulee varmasti myös tulevaisuudessa olemaan yksi keskustelluimmista ja kiistellyimmistä aiheista Euroopassa. Erityisesti siitä syystä, että siirtolaisvirrat ovat vain lisääntymään päin. Aihe jakaa niin Euroopan unionia kuin sen jäsenvaltioitakin monella tavalla. Yleiset mielipiteet eri maissa eroavat voimakkaasti toisistaan ja jäsenvaltioiden politiikoissa on valtavia eroja jo nyt. Jäsenmaiden välillä on suuria eroja siinä, miten maahanmuutto, sen vaikutukset käsitetään ja mitä niistä ajatellaan. Paitsi että ajatukset ovat polarisoituneita jäsenvaltioiden välillä, ne ovat sitä entistä enemmän myös jäsenvaltioiden sisällä. Monin paikoin Euroopassa maahanmuuttokysymysten politisoituessa populistipuolueet ovat onnistuneet hyötymään tilanteesta ja siitä, että yhteisen sovun löytäminen maahanmuuttopoliittisissa linjauksissa näyttää olevan erittäin hankalaa Euroopan unionin tasolla.¹ Hybridivaikuttaminen, ilmastonmuutos ja muut muuttuvat olosuhteet maailmassa ovat tulevaisuudessa voimakkaasti lisäämässä maahanmuuttoa kohti Eurooppaa. Italian ja Suomen maantieteellinen sijainti ja maahanmuuton historia ovat hyvin erilaisia, mutta voisiko niillä olla sen suhteen myös jotain yhteistä?

Olen seurannut sekä Italian että Suomen maahanmuuttotilannetta suurella mielenkiinnolla ja ollut mukana muun muassa Suomen Punaisen Ristin toiminnassa maahanmuuttajien parissa, kuuluisan pakolaiskriisin aikana. Käänteitä maahanmuutossa ja siirtolaisuudessa kohti Eurooppaa on viime vuosina riittänyt, eikä tämä varmasti ole vähenemään päin.

Italia ja Suomi valikoituivat puolueiden vaaliohjelmiseen tutkimuskohteeksi henkilökohtaisen

¹ Wahlbeck 2021, 119.

historian ja kiinnostuksen vuoksi ja myös siksi, että ne ovat historialtaan ja maahanmuuttotaustaltaan niin erilaisia Euroopan unionin jäsenvaltioita, myös pohjoinen -etelä ulottuvuudella. Toisaalta Suomi on EU:n jäsenvaltioista pohjoisin ja sillä on pitkä itäraja Venäjän kanssa. Liikkuminen Suomeen on aina ollut haastavampaa eteläiseltä pallonpuoliskolta niin maantieteellisestä kuin ilmastollisestakin näkökulmasta. Toisella puolella Eurooppaa, etelässä EU:n rajaa Välimerellä pitää Italia, joka on koko historiansa ajan elänyt valloittajien ja siirtolaisten kanssa. Tämä koskee nykyäänkin erityisesti Etelä-Italiaa, jolla on muutenkin varsin erilainen tilanne ja tausta Pohjois-Italiaan verrattuna. Monin tavoin voitaisiin puhua kahdesta eri valtiosta. Jo oma mielikuvani lapsuudesta asti kertoo sen, että maahanmuuttajat ja maahanmuutto on aina ollut erityisesti Etelä-Italiassa läsnä eri tavoin kuin Suomessa. Suomessa maahanmuuttajien tulo on usein liittynyt johonkin historialliseen tapahtumaan, kuten esimerkiksi sotien yhteyteen ja vasta viime vuosina, etenkin pakolaiskriisin jälkeen voidaan puhua isommista ryhmistä ja ilmiöstä, joka silti on mittasuhteiltaan vielä varsin pientä ja jopa näkymätöntä, varsinkin syrjäisemmillä alueilla ja pienillä paikkakunnilla. Lähtökohdiltaan nämä kaksi unionin jäsenvaltiota ovat siis hyvin erilaisia.

Euroopan parlamentin vaalit järjestetään viiden vuoden välein ja viimeisimmät pidettiin 6-9.6.2024 kaikissa unionin jäsenvaltioissa. Suomessa äänestyspäivä oli 9.6.2024 ja Italiassa äänestettiin 8-9.6.² Italiasta europarlamenttiedustajia valittiin yhteensä 76 kappaletta³ ja Suomesta 15.⁴ Tärkeimmäksi vaaliteemaksi nousivat turvallisuuskysymykset, joihin maahanmuutonkin voi katsoa liittyvän.

1.1 Tutkimusaineisto ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen aineistona ovat italialaisten ja suomalaisten puolueiden verkossa julkaisemat europarlamenttivaaliohjelmat keväällä 2024. Yhteensä vaaliohjelmia on 25. Esittelen vaaliohjelmia ja puolueita tai liikkeitä, jotka niitä ovat julkaisseet tarkemmin aineistoa koskevassa kappaleessa, mutta tässä vaiheessa jo todettakoon, että suomalaisilta puolueilta jokaiselta löytyy oma vaaliohjelmansa, kun taas italialaisten osalta kysymyksessä on myös vaaliliittojen, ehdokkaiden ja liikkeiden yhteisistä ohjelmista. Vaaliohjelmien pituudet vaihtelevat noin kymmenestä sivuta jopa lähes 100 sivuun. Maahanmuuttoon liittyvää aineistoa on noin sivun verran, mutta joissakin tapauksissa jopa useita kymmeniä sivuja, jolloin aiheeseen on paneuduttu selvästi tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin. Mielenkiintoinen on esimerkiksi italialaisen Volt-puolueen ohjelma, jossa myös kustannukset maahanmuuttoon ehdotetuille toimille on laskettu erikseen ja melko tarkkaan.

² Parlamento Europeo 2024: Come si vota in Italia.

³ Parlamento Europeo 2024: Come si Vota in Italia.

⁴ Euroopan unioni: Euroopan parlamentin paikkajako maittain 2024.

Italiankielisten vaaliohjelmien kääntämisessä olen käyttänyt apuna ilmaisia käännösohjelmiä, silloin kun oma kielitaito on jäänyt riittämättömäksi. Kielenkäyttö on usein monimutkaista ja värikästä italialaiseen tyyliin. Ohjelmiksi ovat valikoituneet ne, jotka on julkaistu verkossa ja olleet saatavissa ennen Euroopan parlamentin vaaleja 2024.

Tutkimuksessani vastataan seuraaviin kysymyksiin:

1. Millaisia kehyksiä maahanmuutosta eri puolueet ja liikkeet vaaliohjelmissaan käyttävät? Toisin sanoen, millaiset kehykset niistä nousevat esille?
2. Mitä eroja ja toisaalta yhtäläisyyksiä Italian ja Suomen puolueiden välisissä ohjelmissa on?
3. Miten eri kehykset sijoittuvat eri puoluepoliittisille jakolinjoille?

1.2 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen aluksi perehdyn Euroopan ja nimenomaan Euroopan unionin maahanmuuttohistoriaan. Tällä taustoituksella on merkityksensä maahanmuuttoon liittyvän kehityksen jatkumon osoittamisessa. Anna-Kaisa Hiltusen turvapaikkapolitiikkaa, mutta samalla koko maahanmuuttopolitiikkaa ansiokkaasti kartoittava kirja tuo esille tärkeimmät vaiheet Euroopan unionin alkutaipaleesta aina “pakolaiskriisin” jälkeiseen aikaan.⁵ Tästä syystä se on myös tämän tutkimuksen kontekstin osalta erittäin merkittävä, paikoittain ainoakin lähde. Vaikka teos keskittyy pääasiassa turvapaikkapolitiikkaan, se selvittää myös työperäiseen maahanmuuttoon liittyvää historiaa Euroopassa. Turvapaikkapolitiikkaan keskittymistä puoltaa myös se, että tutkimuksen kohteena olevat vaaliohjelmat puhuvat suurimmaksi osaksi turvapaikkapolitiittisista kysymyksistä, työperäisen maahanmuuton jäädessä sivurooliin.

Tämän jälkeen määrittelen tutkimukselle ja maahanmuutolle olennaisimpia käsitteitä ja Euroopan unionin laki- ja sopimus pohjaa, joille unionin arvot ja politiikan ainakin pitäisi perustua. Lainsäädäntö ja sopimusasiat maahanmuuttoon liittyen ovat olleet koko Euroopan unionin historian ajan varsin monimutkaisia ja kiistanalaisia eri jäsenvaltioiden kesken ja niistä on ollut hankala päästä sopuun kaikkia tyydyttävällä tavalla. Tämä näyttää jatkuvan edelleen. Nostan esille lyhyesti myös kritiikkiä ja huomioita, mitä Euroopan unionin maahanmuuttopolitiikkaan, sopimukseen ja arvoihin liittyy. Mitä ristiriitoja toiminnassa ja arvoissa voidaan nähdä erityisesti tällä hetkellä ja mitkä

⁵ Hiltunen 2019.

ongelmat näyttävät jatkuvan edelleen.

Luvussa neljä esittelen lyhyesti sekä Italian että Suomen puoluejärjestelmän kehitystä ja Italian suuria eroja pohjoisen ja etelän välillä, jotka suuresti myös vaikuttavat maahanmuuttoon alueella. Samassa luvussa tiivistän myös maahanmuuton näkökulmia puoluepoliittisena kysymyksenä. Millaisia jakolinjoja maahanmuutto aiheuttaa ja mistä tämä voi johtua? Ja mitkä historialliset muutokset ovat vaikuttaneet maahanmuuttoon puoluepoliittisena ilmiönä?

Menetelmä- luvussa keskityn tarkemmin esittelemään sisällönanalyysiä sekä tarkemmin kehysanalyysiä metodina ja teoriana yhteiskunnallisessa tutkimuksessa. Menetelmää on käytetty paljon mediatutkimuksessa, mutta se on hyvin sovellettavissa myös vaaliohjelmien tutkimiseen. Aineisto-luvussa esittelen puolestaan hieman tarkemmin puolueet ja liikkeet, joiden vaaliohjelmat ovat mukana tutkimuksessa sekä puoleen ja liikkeen välisiä eroja.

Tämän jälkeen on vuorossa varsinainen analyysivaihe luvussa kuusi. Mahdollisuuksien mukaan olen täydentänyt analyysini esittämistä taulukoin ja lainauksin. Jo luvun kuusi rakenne itsessään kertoo pääpiirteissään tutkimustuloksen vaaliohjelmien kehyksistä. Tätä seuraavat johtopäätökset tutkimuksesta sekä lähdeluettelo moninaisine lähteineen.

2. TUTKIMUKSEN TAUSTAA: MAAHANMUUTTO EUROOPASSA

2.1 Maahanmuuton ja siirtolaisuuden historia unionin alkutaipaleella

Euroopan unionin alkutaipaleella, Euroopan talousyhteisön perustamisen aikoihin siirtolaisuus kuului osaksi integraatiosuunnitelmia, joiden tarkoituksena oli nimenomaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus. Vuosien 1958–1972 välisenä aikana yhteisön jäsenet myönsivät ulkomaiden kansalaisille yli kahdeksan miljoonaa työlupaa, näistä viisi miljoonaa yhteisön ulkopuolelle eli kolmansiin maihin. Tukea kotoutumiseen ei nähty tarpeelliseksi, koska oletettiin, että vierastyöläiset palaavat aikanaan kotimaihinsa.⁶

Maahanmuuttopolitiikan suunta muuttui vuonna 1973, kun Lähi-idän öljyntuottajamaiden järjestö OPEC lakkasi myymästä öljyä Alankomaihin ja tuontia vähennettiin myös muualle. Tämä aiheutti Euroopassa taloudellisen kriisin, jonka myötä maahanmuuttopolitiikka muuttui rajusti ja siinä alkoi nollalinja. Euroopassa ei ollut enää tarvetta kaikille vierastyöläisille. Ajateltiin, että ulkomaisiin työntekijöihin ei ollut enää varaa ja työpaikat oli varattava kotimaisille työntekijöille. Tämä aiheutti turvapaikanhakijoiden määrän kasvua ja esimerkiksi Saksan liittotasavallassa määrä kolminkertaistui vuonna 1978.⁷

Länsi-Euroopan maiden turvapaikkapolitiikka oli ollut melko avointa aina öljykriisiin saakka. Enemmistö pakolaisista oli hakenut 1970-alkuun tullessa turvapaikkaa idästä, kommunistihallinnollisista maista. Lännessä otettiin vastaan kommunistihallintoa paenneita, jälleenrakennus kasvatti taloutta, eikä ongelmia tälle nähty. Samalla vastaanotto nähtiin myös ideologisena voittona itää vastaan. Öljykriisin jälkeen tapahtui muutos ja suojelua hakeneita alettiin pitää taloudellisena taakkana, välittämättä siitä, tarvitsivatko nämä ihmiset suojelua vai eivät. Asenteisiin vaikutti todennäköisesti myös se, että 1970-luvun loppupuolelle tultaessa suojelua tultiin hakemaan aiempaa kaukaisemmista maista.⁸

Vietnamista pakeni 1970-luvun lopulla “venepakolaisina” lähes miljoona henkeä, lähtijöitä oli myös Kambodzhasta ja Laosista. Vuonna 1979 YK:n jäsenmaat lupasivat Kaakkois-Aasian pakolaisille 260 000 kiintiöpakolaispaikkaa. Indonesia ja Filippiinit perustivat alueilleen käsittelykeskuksia ihmisten lajittelua varten ja Vietnam sitoutui estämään ihmisalakuilusta ja avustamaan pakolaisten

⁶ Hiltunen 2019, 35.

⁷ Hiltunen 2019, 36.

⁸ Hiltunen 2019, 36.

järjestäytyneessä lähdössä maasta. Tämän operaation seurauksena muun muassa Saksaan päätyi 35 000 vietnamilaista. Suomessa päätettiin vastaanottaa 115 Indokiinan pakolaista, jotka saapuivat vuosina 1979–1980. Valinnat tehtiin tarkoin, humanitaarisin perustein. Suomeen otettiin mieluiten kokonaisia perheitä, joiden avuntarve oli suurin.⁹

Ennen tätä Länsi-Euroopan maat olivat saaneet kiintiöpakolaisista kokemusta jo esimerkiksi tuhansista chileläisistä, jotka olivat paenneet 1970-luvun alun poliittista vainoa. Vuoteen 1980 tultaessa myös Suomeen saapui 182 chileläistä. Suomella ei ollut 1970-luvulle tultaessa kokemusta eikä lainsäädäntöä pakolaisten vastaanottamista varten, aluksi tehtävä annettiin Punaiselle Ristille ja tämän jälkeen työvoimaministeriölle. Itsenäisten turvapaikanhakijoiden asioita käsitteli eri ministeriöistä, suojelupoliisista ja rajavartiolaitoksesta koostuva työryhmä.¹⁰

Ensimmäisiin Suomeen tulijoihin suhtautuminen oli kaksitahoista. Poliittinen oikeisto suhtautui kriittisesti, koska suurin osa Chilestä tulleista oli vasemmistolaisia. Vasemmistolaisille puolueille heidän tulonsa oli puolestaan positiivinen asia.¹¹

Ylipäätään kiintiöpakolaisuus muutti Länsi-Eurooppaan tulevaa pakolaisuutta merkittävästi 1970-luvulla, koska vanhalle mantereelle tulijoita oli aiempaa enemmän ja kauempaa. Tässä vaiheessa oli jo selvää, että nämä pakolaiset, jotka pakenivat esimerkiksi kommunistisia diktatuureja, yhteiskunnallista epävakautta ja väkivaltaa, eivät sopineet toisen maailmansodan jälkeiseen eurooppalaisen pakolaisen muottiin. Tulijoihin suhtauduttiin kuitenkin suopeasti, sillä saapuminen tapahtui kontrolloidusti ja Euroopan maat saivat itse päättää, minkä verran pakolaisia ottivat vastaan. Toisin sanoen eurooppalaisten hallitusten näkökulmasta maahanmuutto oli hallittua. Mitä enemmän pakolaisia Eurooppaan alkoi tulla, turvapaikkakeskustelu muuttui ja esimerkiksi Saksassa alettiin puhua “turvapaikkaongelmasta”.¹² Vuodesta 1973 lähtien suuntaus on ollut pyrkiä kohti maahantulijoiden määrän nollaamista, etenkin jos kysymyksessä on muiden kuin työperäisen maahanmuuton kautta Eurooppaan tulevat henkilöt.¹³

Turvapaikanhakijoiden määrä kasvoi 1980-luvulla Länsi-Euroopassa voimakkaasti. Ihmiset pakenivat Sri Lankan sisällissotaa ja Neuvostoliiton hyökättyä Afganistaniin vuonna 1979, liikkeelle lähti miljoonia ihmisiä. Vuosina 1983–1989 Eurooppaan tulijoita oli yhteensä jopa miljoona, joista 70 % ilman pakolaiskiintiötä tai eurooppalaisten kansallisvaltioiden kontrollia. Anna-Kaisa Hiltunen kirjoittaaakin Euroopassa vallinneesta “myötätuntouupumuksesta”, jonka seurauksena lopetettiin

⁹ Hiltunen 2019, 38.

¹⁰ Hiltunen 2019, 39.

¹¹ Hiltunen 2019, 39.

¹² Hiltunen 2019, 39–40.

¹³ Andall 2007, 2.

esimerkiksi kiintiöpakolaisten vastaanotto-ohjelmia. Länsi-Eurooppaa varoiteltiin “turvapaikanhakijoiden tulvasta”, vaikka lopulta tulijoita oli alle 2 % koko maailman pakolaismäärästä.¹⁴

“Pakolaistulva” sai Euroopan maat keskustelemaan siitä, oliko oikein, että turvapaikkaa lähdettiin etsimään toiselta puolelta maailmaa. Ensimmäistä kertaa ryhdyttiin käyttämään termiä “*irregular migration*”, säätelemätön tai kontrolloimaton siirtolaisuus. Voisi todeta, että kuten nykyäänkin nimenomaan spontaania liikkumista ja tulemistä pidettiin uhkana. Euroopassa alettiin pitää ongelmana sitä, etteivät uudet pakolaiset mahtuneet enää kylmän sodan aikaiseen muottiin ja maksoivat vastaanottaville maille liikaa.¹⁵

Suomea tämä turvapaikanhakijoiden “tulva” ei tuolloin koskenut. Suomi sai myös ensimmäisen ulkomaalaislakinsa vuonna 1986 ja siihen kirjattiin pakolaisuuden perusteet Geneven sopimuksen mukaisesti. Nykyaikaisen pakolaiskiintiön aika alkoi samana vuonna. Ensimmäisen kiintiön koko oli 100 pakolaista vuodessa, josta sitä vuosittain kasvatettiin. Samassa yhteydessä perustettiin myös ensimmäiset pakolaiskeskukset, jotka muistuttivat hyvin paljon nykyisiä vastaanottokeskuksia.¹⁶

Ensimmäistä kertaa enemmän turvapaikanhakijoita kuin työn perässä tulevia maahanmuuttajia Länsi-Eurooppaan tuli vuonna 1985. Tämä aiheutti keskustelun rajavalvonnan kiristämisestä Euroopassa, jonka tarkoituksena oli hillitä paitsi kansainvälistä rikollisuutta myös maahantulijoiden liikkeitä. Ilmiön ylittäessä kansallisvaltioiden rajat, siitä alettiin keskustella yhdessä. Samalla paperittomien siirtolaisten, pakolaisten, terroristien ja huumeiden salakuljettajien väliset erot alkoivat hämärtyä julkisessa keskustelussa. Kaikki ryhmät niputettiin samaan ongelmavyöhykkeeseen, johon ainoaksi ratkaisuksi nähtiin rajavalvonnan kiristäminen. Valvontaa kiristettiin monessa Euroopan maassa. Vastuuta yritettiin siirtää myös Euroopan ulkopuolelle, esimerkiksi Turkin kanssa neuvoteltiin ja sovittiin yhteistyöstä jo 1980-luvun puolivälissä. Seuraavan kerran rajayhteistyö nousi ajankohtaiseksi “pakolaiskriisin” aikaan vuonna 2015.¹⁷

Samaan aikaan turvapaikkahakemuksia hyväksyttiin entistä vähemmän ja ne, joille suojelua myönnettiin, saivat entistä harvemmin Geneven sopimuksen mukaisen pakolaisaseman. Euroopan maiden vierittäessä vastuuta turvapaikanhakijoiden hakemusten käsittelystä toistensa niskoille, osa hakijoista jäi tietynlaiseen välitilaan ja heitä siirreltiin maasta toiseen. Tämän epäkohdan nosti esille myös Euroopan neuvosto, Euroopan vanhin ihmisoikeusjärjestö. Se ehdotti niin sanottua

¹⁴ Hiltunen 2019, 47.

¹⁵ Hiltunen 2019, 47–48.

¹⁶ Hiltunen 2019, 49.

¹⁷ Hiltunen 2019, 51.

“ensimmäisen turvapaikan sääntöä” (*country of first asylum*), jonka mukaan hakemuksen käsittelee se maa, jonka viranomaisille hakemus jätetään. Ehdotusta ei tuolloin hyväksytty, mutta se muistuttaa unionin nykyistä turvapaikkajärjestelmää.¹⁸

2.2 Schengen-sopimus ja turvapaikkapoliittisen yhteistyön alku

Vuonna 1985 EU:ssa allekirjoitettiin ensimmäinen Schengen-sopimus rajamuodollisuuksien lopettamisesta jäsenmaiden kesken. Seuraavana vuonna allekirjoitettiin Euroopan yhtenäisasiakirja (*Single European Act*), jossa yhteisön tavoitteet kirjattiin samaan asiakirjaan ja sisämarkkinoiden vauhdittamiseksi maiden välisistä rajatarkastuksista luovuttiin. Tämä tarkoitti yhteistyötä myös maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa. Alkavan yhteistyön keskiöön ei noussut niinkään ihmisoikeuksien turvaaminen, vaan Euroopan talouskasvu ja turvallisuus. Euroopan yhteisön yhteistä asiaa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikasta ei tullut, vaan yhtenäisasiakirjaan kirjattiin, että maat toimivat asioissa yhdessä, hallitustenvälisesti.¹⁹

Perustettiin maahanmuuttotyöryhmä, jonka jäseniä olivat eurooppalaiset sisäministerit. Työryhmä julisti, että eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän hyväksikäyttö tulisi saada loppumaan ja perusteettomat hakemukset karsia.²⁰ Varsin nykyisen kaltaiselta kuulostaa myös se, että huolenaiheina olivat lisäksi huumekauppa ja kansainvälinen rikollisuus.

Saksan liittotasavalta, Ranska ja Benelux-maat tekivät vuonna 1990 toisen Schengen sopimuksen, jossa painotettiin erityisesti ulkorajojen valvontaa, samalla valvontaa ja vastuuta rajoista siirrettiin yksityisille yrityksille. Kaikkia Euroopan yhteisöjä koskeva Dublin sopimus solmittiin saman vuonna ja siinä säädettiin turvapaikkahakemusten käsittelystä siinä jäsenmaassa, johon hakija on ensimmäisenä tullut. Sovittiin myös, että yhdenkään jäsenvaltion ei tarvinnut päästää ketään valtionsa alueelle, vaan poistaminen onnistuu kansallisten sääntöjen mukaisesti. Myös hakemusten käsittely mahdollistettiin jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti.²¹

Tästä alkoi turvapaikkapoliittinen yhteistyö Euroopassa. Huomionarvoista on, että valtioiden suvereniteetti haluttiin jättää edelleen koskemattomaksi. Jäsenmaat saivat päättää keitä ja millaisin säännöin valtion alueelle päästetään. Dublinin sopimuksen ensisijainen tehtävä ei edelleenkään ollut huolehtia turvapaikanhakijoiden oikeuksista, vaan helpottaa jäsenmaiden vastuunjakoa

¹⁸ Hiltunen 2019, 51–52.

¹⁹ Hiltunen 2019, 54.

²⁰ Hiltunen 2019, 55.

²¹ Hiltunen 2019, 57–58.

yksinkertaisesti ja helposti.²²

Turvapaikkapoliittisen yhteistyön alkuvaiheessa sisäraajattomalle alueelle pääsyä yritettiin kontrolloida muun muassa siirtämällä vastuuta kuljetusyhtiöille velvoittamalla niitä vaatimaan viisumit myös suojelua hakevilta ihmisiltä. Näin paperittomat siirtolaiset ja turvapaikanhakijat niputettiin samaan ryhmään. YK:n pakolaisjärjestön ja tutkijoiden mukaan tätä pidettiin maahantulon valvonnan ulkoistamisena sekä pakolaisoikeuksien kiertämisenä. Dublinin ja Schengenin sopimuksista puuttui myös kohta palautuskiellon (*non-refoulement*) periaatteesta. Nämä periaatteet tarkoittivat pakolaiskysymyksen turvallistamista. Ensimmäistä kertaa tulijat alettiin nähdä vastaanottavien jäsenmaiden näkökulmasta suvereniteetti- sekä turvallisuusasiana eikä tulijoiden oikeuksien näkökulmasta. Hiltunen kirjoittaa, että tämä veti jakolinjan “meihin” ja “heihin”.²³

Vuonna 1993 voimaantullut Maastrichtin sopimus syvensi unionia ja turvapaikkapoliittisesti se toi unionin toimielimille lisää valtaa. Euroopan parlamentti sai oikeuden tulla kuulluksi ja komissio sai jaetun aloiteoikeuden jäsenmaiden kanssa. Varsinainen valta pysyi edelleen jäsenmailla, ministerineuvosto teki päätökset, jotka virkamiehet valmistelivat. Syvenevää yhteistyötä perusteltiin Neuvostoliiton hajottua Itä-Euroopasta tulevalle maahanmuuton koordinoinnilla ja unionin omilla sitoumuksilla.²⁴

Suomea EU:n turvapaikkayhteistyö ei tuolloin vielä koskenut ja ulkomaalaislaki oli tuore. Vuoden 1990 aikana Suomeen saapui yllättäen noin parituhatta turvapaikanhakijaa, joista puolet olivat somalialaisia, jotka pakenivat vallankaappausta ja valtion romahdusta. Presidentti Koiviston mielestä tulijat oli pysäytettävä rajalle, mutta kansainvälisen pakolaisoikeuden perusteella tulijoille myönnettiin oleskeluluvat suojelun tarpeen perusteella.²⁵

Uusi ulkomaalaislaki astui voimaan 1991. Sen mukaan hakijoille voitiin myöntää joko varsinainen pakolaisasema tai oleskelulupa suojelun perusteella. Samalla viranomaisille taatiin valtuudet käsitellä turvapaikkahakemuksia nopeutetusti, mikäli hakija oli ennen hakemuksen jättämistä oleskellut turvallisessa maassa tai hakemukset vaikuttivat perusteettomilta. Suomi alkoi vastaanottaa aiempaa huomattavasti enemmän itsenäisesti tulleita turvapaikanhakijoita, määrät nousivat vuosittain joistakin kymmenistä joihinkin tuhansiin. Lähes joka neljäs hakijoista sai kielteisen päätöksen.²⁶

Bosnian sodan seurauksena 1990-luvun alussa tuli selväksi, ettei unionin jäsenmailla ollut

²² Hiltunen 2019, 58–59.

²³ Hiltunen 2019, 59–61.

²⁴ Hiltunen 2019, 66.

²⁵ Hiltunen 2019, 67.

²⁶ Hiltunen 2019, 68–69.

turvapaikkapolitiikassa yhteistä linjaa. Tarkoitus oli ollut harmonisoida turvapaikkapolitiikka vuoteen 1993 mennessä. Suurin osa jäsenmaista vaikeutti Bosnian sodan takia tulevien pakolaisten pääsyä unionin alueelle. Ilman viisumia sodan alun jälkeen pääsi enää Italiaan, Portugaliin ja Espanjaan. Samoin Suomi päätti kesällä 1992 Jugoslavian kansalaisia koskevasta viisumipakosta. Ratkaisuksi unionin jäsenmaat kehittivät Bosniaan niin kutsuttuja turvallisia alueita, joihin pakolaisia siirrettiin, mahdollisimman lähelle kotiaan. Myöhemmin tätä vaihetta Euroopan unionin pakolaispolitiikassa on kutsuttu patoamisen ja internalisoimisen politiikaksi.²⁷

Tästä huolimatta sadat tuhannet bosnialaiset pakenivat Länsi-Euroopan alueelle ja eniten Saksaan. Suomeen tulijoita oli 2877 väliaikaisen suojelun perusteella, joka tarkoitti sitä, että hakemuksia ei välttämättä käsitelty varsinaisessa turvapaikkamenettelyssä. Väliaikaisesta suojelusta tulikin eurooppalaisen turvapaikkapolitiikan tärkein keksintö 1990-luvulla. Tämä siitä huolimatta, että YK:n pakolaisjärjestön ja Euroopan pakolaisjärjestön puolesta huomautettiin, että suurin osa Länsi-Eurooppaan tulleista täytti pakolaisaseman kriteerit Geneven sopimuksen mukaan ja että, tämä käytäntö saattaisi luoda Eurooppaan toisen luokan pakolaisten ryhmän. EU-maiden oli mahdollisuus päättää kansallisesti, millä ehdoin ja kuinka kauan pakolaisten annettiin jäädä maahan.²⁸

Maastrichtin sopimuksen mukaiset turvapaikkapolitiikan yhtenäistämissuunnitelmat jäivät unholaan, ja jäsenmaat yrittivät vaikeuttaa turvapaikan hakemista ja siirtää vastuuta unionin rajojen ulkopuolelle. Edelleen näkyvä trendi turvapaikkapolitiikassa oli tiettyjen maiden määrittäminen lähtö- ja kauttakulkumaina turvallisiksi. Perusteettomia hakemuksia käsitelleen päätöslauselman mukaan hakijoita tuli estää pääsemästä turvapaikkajärjestelmään, jos jäsenmaiden määrittämä suojelun tarve ei täyttynyt. Oikeina perusteina pidettiin Geneven sopimuksen määrittämät vainon syyt. Perusteettomat hakemukset käsiteltiin nopeutetusti. Tällä päätöksellä hakijoiden joukosta karsittiin luonnonkatastrofeja, näköalattomuutta tai köyhyyttä pakenevat.²⁹

Samalla kolmansiä maita koskevaan päätöslauselmaan kirjattiin, että Euroopan maat voisivat lähettää turvapaikanhakijoita takaisin maihin, joista nämä olivat tulleet tai olisivat voineet hakea turvapaikkaa. Myös turvallisia lähtömaita koskeva asiakirja hyväksyttiin. Nämä päätökset Lontoon kokouksessa kertoivat selvän viestin: unionin alueelle haluttiin mahdollisimman vähän turvapaikanhakijoita ja myös kolmansiä maita voitiin velvoittaa heitä vastaanottamaan. Tähän kolmansissa mailla ei kuitenkaan ollut intressejä, joten palautussopimusten solmiminen, myös kahdenvälisesti, tuli tarpeelliseksi. Sopimuksia solmittiin muun muassa Puolan kanssa. Italia koulutti

²⁷ Hiltunen 2019, 72.

²⁸ Hiltunen 2019, 74–75.

²⁹ Hiltunen 2019, 75.

slovenialaisia rajavalvontaan ja auttoi muuttamaan lakeja niin, että kun unionin ulkoraja siirtyisi idemmäksi, se varmasti pitäisi. Turvapaikkajärjestelmää käytettiin ikään kuin strategisena työkaluna, tuleviin unionin jäsenmaihin alettiin rakentaa kansainvälistä ihmisoikeusnormistoa jäsenmaiden pyrkiessä vähentämään rajoilleen tulevaa turvapaikanhakijoiden määrää.³⁰

Italia sääti ensimmäisen turvapaikkapolitiikkaa koskevan Martelli-lakinsa vuonna 1990, jonka mukaan pakolaisen asema voitiin myöntää myös muille kuin eurooppalaisille. Italia tarjosi sosiaaliturvaa tuossa vaiheessa 1,5 kuukaudeksi maahantulon jälkeen ja tulijoita oli 1990-luvun alussa erityisesti Albaniasta, josta vastaanotettiin tuhansia hakijoita. EU:ssa tiedostettiin, että Italiaan ja esimerkiksi Kreikkaan kohdistui enenevässä määrin maahanmuuttopaineita, Dublinin sopimuksen voimaan astuessa vastuuta olisi sekä vastaanottamisessa että hakemusten käsittelyssä. Monissa muissa jäsenmaissa turvapaikanhakijoiden asemaa alettiin heikentää samanaikaisesti ja esimerkiksi Saksassa sosiaaliturvaa kiristettiin.³¹

Uusi termi “oikeus jäädä” (*right to remain*) keksittiin, kun ei tiedetty, mitä Jugoslavian pakolaisille pitäisi tehdä. Heitä ei haluttu ottaa Euroopassa vastaan, mutta toisaalta heillä oli oikeus hakea suojelua ja turvapaikkaa. Uuden termin mukaan pakolaisia suojeltiin paremmin silloin, jos he eivät joutuneet lähtemään omasta kotimaastaan. Turva-alueet ovat olleet ratkaisuna myös myöhemmin esimerkiksi Syyrian sodan aikana, vaikka niissä on riskinä siviilien turvallisuuden vaarantaminen ja kansainvälisen oikeuden rikkominen. Eettisyyden kyseenalaistaminen tulee kyseeseen Hiltusen mukaan etenkin Bosnian sodan aikaisessa toiminnassa. Samalla unionin taakanjako ja solidaarisuus pakolaiskysymyksissä nousivat ensimmäistä kertaa keskusteluun, eivätkä ne ole sieltä edelleenkaan poistuneet. Asiasta tehtiin päätöslauselma, jota ei koskaan laitettu toimeen, koska se ei ollut jäsenmaita oikeudellisesti sitova. Myös globaalilla tasolla eurooppalaiset osallistuivat taakanjakoon varsin niukasti.³²

Taakanjaon lisäksi unionissa tehtiin 1990-luvun puolivälissä muitakin suunnitelmia, joista myöhemmin muodostuivat yhteisen turvapaikkapolitiikan perusteet. Esimerkiksi vuonna 1996 hyväksyttiin yhteinen kanta siihen, kuka oli EU:n näkemyksen mukaan pakolainen. Määritelmästä tuli varsin tiukka: vainon tuli perustua joko valtion harjoittamaan tai valtion sallimaan. Tämä näytti suuntaviivat tulevalle turvapaikkajärjestelmälle, jota alettiin virallisesti rakentaa Tampereen huippukokouksessa vuonna 1999. Komission pyrki yhtenäisyyteen, mutta joutui jättämään jäsenmaille myös paljon liikkumavaraa. Ministerineuvosto kavensi turvapaikanhakijoiden

³⁰ Hiltunen 2019, 77–78.

³¹ Hiltunen 2019, 89–90.

³² Hiltunen 2019, 96.

liikkumavaraa ja linjasta tuli tiukka.³³

Hiltunen kirjoittaa, että 1990-luvun turvapaikkapolitiikan unionissa voi tiivistää kolmeen kohtaan: ensinnäkin jäsenmaat tekivät parhaansa, jotta voisivat vastaanottaa mahdollisimman vähän hakijoita, toiseksi vaikeutettiin varsinaiseen turvapaikkajärjestelmään pääsyä ja kolmanneksi kavennettiin pakolaisen määritelmää. Vuosikymmenen lopussa nähtiin myös selvänä, että järjestelmää oli yhtenäistettävä entisestään. Tämä tuli mahdolliseksi unionin perussopimusten muutoksen yhteydessä.³⁴

Seuraavaksi koetinkiveksi tuli Kosovon sota 1990-luvun lopussa. Tuolloin yhteisvastuullista pakolaisjärjestelmää ei vielä ollut, koska siitä ei ollut päästy sopuun. Pakolaisia oli lähes 1,8 miljoonaa, joten toimenpiteille oli tarvetta, jottei Bosnian sodan tilanne toistui vielä suuremmalla pakolaismäärällä.³⁵

2.3 Amsterdamin sopimus ja yhteinen arvopohja

Amsterdamin sopimus astui voimaan 1.5.1999 ja sen tavoitteena oli yhtenäistää unionin arvopohjaa “vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueena”, jonka perusarvoihin kuuluvat vapaus, demokratia, oikeusvaltioperiaatteet ja ihmisoikeudet. Tarkoituksena oli nostaa unionin kansalaiset keskeisemmälle paikalle. Sopimuksesta alkoi myös unionin instituutioiden roolin ja vallan vahvistaminen turvapaikkakysymyksissä, komission valta kasvoi ja EU:n tuomioistuimelle annettiin ensimmäistä kertaa oikeus tehdä tulkintoja ja antaa ennakkopäätöksiä. Arvopohjan yhtenäistämiseen katsottiin kuuluvan myös yhtenäinen turvapaikkapolitiikka muun muassa määrittelemällä minimistandardit turvapaikanhakijoiden vastaanottoon. Samalla standardeista haluttiin tehdä oikeudellisesti sitovia.³⁶ Ennen Amsterdamin sopimusta maahanmuuttopolitiikkaa ei pidetty asiana, joka kuuluisi millään tavalla EU-politiikan asialistalle. Kuten edellä on käynyt ilmi, useat peräkkäiset sopimusten lisäykset kuitenkin laajensivat unionin toimivaltaa vähitellen.³⁷

Huomioitavaa on, että jäsenmaat eivät edelleenkään halunneet luopua päätösvallasta sen suhteen, ketä valtioiden alueille pääsetään ja millaisin ehdoin. Liian anteliaita ei haluttu olla. Vaikka ihmisoikeudet luettiin sopimuksessa unionin perusarvoksi, niiden vaikutusta turvapaikkakysymyksissä ei tarkemmin määritelty.³⁸

³³ Hiltunen 2019, 98.

³⁴ Hiltunen 2019, 101–103.

³⁵ Hiltunen 2019, 106–107.

³⁶ Hiltunen 2019, 109–110.

³⁷ Wahlbeck 2021, 101.

³⁸ Hiltunen 2019, 111.

Taakanjaosta jäsenvaltioiden kesken kiisteltiin muun muassa Kosovon pakolaisten yhteydessä 1990-luvun lopussa.³⁹ Samaan aikaan Suomi oli Eurooppalaistanut omaa turvapaikkapolitiikkaansa koko 1990-luvun ja perusti unioniin liittymisenä jälkeen Ulkomaalaisviraston (Maahanmuuttoviraston edeltäjä). Sen tehtäväksi tuli päättää maahantuloon liittyviä lupa-asioista. Turvapaikka- ja rajapolitiikka jatkoi ”eurooppalaistumistaan” Schengenin sopimuksen allekirjoituksen jälkeen vuonna 1996 ja turvapaikka-asian käsittelyn nopeuttamisessa.⁴⁰

Tampereen kokous 1999 mullisti unionin turvapaikkapolitiikan ja Suomen rooli yhteisen turvapaikkapolitiikan harmonisoinnissa oli merkittävä. Päätettiin yhteisestä eurooppalaisesta turvapaikkajärjestelmästä, tavoitteena oli jopa ”yksi eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä”. Käytännössä Tampereen kokouksessa hahmoteltiin ohjelmaa, jossa Amsterdamin sopimuksen kirjaukset toteutuisivat käytännössä. Toissijainen suojelu ja jäsenmaiden sitoutuminen palautuskieltoon mainittiin tuolloin ensimmäistä kertaa.⁴¹

Paitsi turvapaikkapolitiikkaa, maahanmuuttopolitiikkaa käsiteltiin myös laajemmin. Päätelmiin kirjattiin, että maahanmuuttovirtoja tuli hallita esimerkiksi ulkorajoja tehostamalla ja neuvoston tehtäväksi tuli kehittää lainsäädäntöä laittoman maahanmuuton estämiseksi ja palautussopimusten tekemiseksi kolmansien maiden kanssa. Loppupäätelmissä kiinnitettiin huomiota myös kokonaisvaltaiseen maahanmuuton hallintaan, kuten köyhyyden poistamiseen, elinolojen parantamiseen ja konfliktien ratkaisuun lähtömaissa.⁴²

Tampereen huippukokouksesta voidaan katsoa alkaneen unionin yhteisen turvapaikkapolitiikan aika.⁴³ Vuosien 2000-2005 aikana turvapaikkajärjestelmän ensimmäisen vaiheen aikana voimaantulivat: Eurodac-asetus (sormenjälkitietokanta), tilapäisen suojelun direktiivi, Dublin-asetus, vastaanottodirektiivi, määritelmädirektiivi sekä menettelydirektiivi.⁴⁴ Tilapäisen suojelun direktiiviä ei lainsäädännöstä huolimatta kuitenkaan sovellettu esimerkiksi vuoden 2015 pakolaiskriisin yhteydessä.⁴⁵ Ensimmäistä kertaa se otettiin käyttöön Ukrainan sodan yhteydessä maaliskuussa 2022 sotaa pakeneville henkilöille.⁴⁶

Dublin-asetusta vastustamaan nousivat erityisesti unionin rajavaltiot Italia ja Kreikka. Sopimuksen mukaan turvapaikkahakemuksen käsittelystä oli vastuussa se maa, joka päästi hakijan

³⁹ Hiltunen 2019, *ibid.*

⁴⁰ Hiltunen 2019, 118–119.

⁴¹ Hiltunen 2019, 120–121.

⁴² Hiltunen 2019, 123.

⁴³ Hiltunen 2019, 124.

⁴⁴ Hiltunen 2019, 148–150.

⁴⁵ Hiltunen 2019, 126.

⁴⁶ Sisäministeriö 2022: Tilapäinen suojelu.

sisäraajattomalle alueelle. Jos hakijalla oli viisumi, hakemuksen käsittelystä vastasi sen myöntänyt jäsenmaa. Jos puolestaan tultiin luvatta, ensimmäinen tulomaa oli vastuussa käsittelystä. Italia ja muut rajavaltiot vastustivat ehdotusta, koska niiden mukaan unionin tuli välttää rankaisemasta turvapaikka-asioissa niiden maantieteellisen sijainnin perusteella. Asetuksen voimaan tultua ne eivät myöskään toimeenpanneet sitä tehokkaasti ja ongelmien kasvaessa kasvoi myös houkutus päästää ihmisiä läpi ilman rekisteröintiä. On selvää, ettei Dublin-asetus toiminut. Sen ongelmat kasaantuivat Kreikkaan sekä Italiaan, syynä myös se, että unionin jäsenmaat olivat tukkineet Eurooppaan tuloreitit ja ainoaksi vaihtoehdoksi jäi laitton maa – tai merirajan ylitys, tulijoita oli erityisesti Afganistanista, Irakista ja Libyasta.⁴⁷ Samalla muiden jäsenmaiden luottamus Kreikkaan ja Italiaan sekä niiden rajavalvontaan heikentyi.⁴⁸

Dublin-asetuksen lisäksi kiistaa unionin jäsenmaiden kesken aiheuttivat vastaanotto-olosuhteet, sosiaaliturva, oikeus työntekoon, pakolaisen ja vainon määritelmät sekä turvapaikanhakijoiden liikkuvuuden rajoittaminen.⁴⁹ Turvapaikkapolitiikan linjaukset ja säädökset ovat siis alusta asti olleet erittäin kiistanalaisia jäsenmaiden välillä ja käytänteet jäsenmaiden välillä ovat vaihdelleet.

Oman mausteensa maahanmuuttokeskusteluun, erityisesti turvallisuuskysymyksenä, toivat 11.9.2001 terrori-iskut Yhdysvalloissa. Tämän jälkeen maahantuloa ei enää nähty pelkästään uhkana kansallisvaltioiden vakaudelle vaan koko länsimaiselle demokraattiselle järjestelmälle ja sen periaatteille. Lisäksi selvisi, että ihmissalakuljetuksesta Eurooppaan oli tullut kansainvälisen rikollisuuden kannattavin ala. Reittejä organisoitiin erityisesti Moskovasta, Minskistä ja Kiovasta sekä etelässä Turkista Italiaan. Menettelydirektiivissä vuonna 2005 määrättiin muun muassa “turvallisista kolmansista maista”, joista tulleiden hakemukset voitiin jättää käsittelemättä tai katsoa perusteettomiksi. Tästä lähtien turvallisten maiden käsitteet tulivat osaksi unionin lainsäädäntöä ja Dublin-asetuksen velvoitteet laajennettiin yli unionin ulkorajojen.⁵⁰

Tämän myötä myös Suomessa hyväksyttiin käsitys turvallisista kolmansista maista ja lainsäädäntöön kirjattiin vuonna 2000 niin sanottu pikakäännetytyslaki ja hallituksen puhetavassa näkyi kaikuja eurooppalaisesta turvapaikka- ja pakolaiskeskustelusta. Pikakäännetytyslaista haluttiin pysyvä ja kaikkia tulijoita varten. Suomen lainsäädäntöä arvosteltiin niin tutkijoiden kuin YK-järjestöjen taholta. Ulkomaalaislain uudistuksen tultua voimaan vuonna 2004 keskusteltiin sisäisestä turvallisuudesta, jota hallitsematon maahanmuutto näytti uhkaavan. EU-puheenjohtajakaudellaan

⁴⁷ Hiltunen 2019, 128–129.

⁴⁸ Hiltunen 2019, 146.

⁴⁹ Hiltunen 2019, 131.

⁵⁰ Hiltunen 2019, 138–141.

vuonna 2006 Suomi edisti unionin yhteistä maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa, esimerkiksi neuvottelemalla kumppanuuksista Afrikan maiden kanssa, joissa pyrittiin muun muassa nopeuttamaan kielteisten päätösten saaneiden palautuksia.⁵¹ Italia tiivisti yhteistyötään Libyan kanssa jo vuonna 2004 pakko palauttamalla Lampedusan saarelle tulleita ihmisiä. Italiaan tuli enemmän siirtolaisia kuin koskaan, viikossa jopa 1800 henkilöä. Albaniasta ja Pohjois-Afrikasta tulijoita oli jo 1990-luvulta lähtien. Heistä osalle myönnettiin vuoden mittaisia oleskelulupia ja osa palautettiin. Tässä vaiheessa Euroopan unionissa toivottiin vielä lähtömaiden tilanteen rauhoittumista. Paperittomien tulijoiden määrä kuitenkin kasvoi 2000-luvulle tultaessa. Osa pakeni konflikteja ja vainoja, osa taloudellista näköalattomuutta. Siirtolaisvirrat sekoittuivat. Taloudellisesta syystä tuleville ei ollut tarjolla laillisia reittejä, joten monet turvautuivat ”laittomaan” siirtolaisuuteen.⁵²

Italian tuolloinen sisäministeri piti siirtolaisten tuloa ”järjestäytyneenä hyökkäyksenä” ja tiukkaa palautuspolitiikkaa jatkettiin. Lisäksi Libyaan myytiin Italiasta rajavalvontalaitteita. Pakotteista päästäkseen Muammar Gaddafin Libya lupasi alkaa säädellä Eurooppaan tulevaa maahanmuuttoa ja luvata siirtolaisuutta. Palautettujen olot olivat synkät eikä Libyan rajalla sijaitseville leireille päästetty pakolaisjärjestöjen viranomaisia tarkastamaan oloja. Libya ei myöskään ole allekirjoittanut Geneven pakolaissopimusta ja tästä syystä se kykeni kansainvälistä oikeutta rikkomatta palauttamaan ihmisiä kotimaihinsa, siellä odottavasta kidutuksesta ja pakkotyöstä huolimatta.⁵³

Suomessa valittiin vuonna 2007 eduskuntavaalien ja hallituksen vaihdoksen jälkeen toimeensa ensimmäinen ja ainoa maahanmuuttoministeri (RKP:n Astrid Thors). Hallitusohjelmassa oli painotettu erityisesti työperäisen maahanmuuton merkitystä tulevaisuudessa. Tällä hallituskaudella Suomessa tuotiin voimaan erityisesti niitä turvapaikkasäädöksiä, joita EU:ssa oli päätetty 2000-luvun alkuvuosina. Suomi oli tuolloin ministerin mukaan turvapaikkapolitiikassa samoilla linjoilla Ruotsin kanssa, vaikka sen kaikkein liberaaleimmat suunnitelmat eivät Suomessa tulleetkaan voimaan. Keskustelu kääntyi Hiltusen mukaan rajoitusten kannalle siksi, että vuonna 2008 Suomeen tuli yhtäkkiä yli 4000 turvapaikanhakijaa Somaliasta ja Irakista, seuraavana vuonna tulijoita oli jo 6000.⁵⁴

Unionin tasolla pohdittiin myös pakolaiskiintiöiden käyttöönottoa ja yhteistyötä Afrikan maiden kanssa, vaikka suunnitelmat eivät lopulta toteutuneetkaan. Lisäksi työperäinen maahanmuutto haluttiin pitää jäsenmaiden toimivallan alla, työmarkkinoista haluttiin päättää itse eikä unionilla ollut

⁵¹ Hiltunen 2019, 144–145.

⁵² Hiltunen 2019, 153–154.

⁵³ Hiltunen 2019, 155.

⁵⁴ Hiltunen 2019, 169–171.

muodollisia valtaoikeuksia puuttua siihen.⁵⁵ Laittomien tulijoiden määrä on edelleen kasvanut 2000-luvulla, koska laillisia reittejä ei ole eikä tulijoita haluta ottaa vastaan. Tämä on kasvattanut salakuljettajien ja rikollisjärjestöjen vaikutusvaltaa ja toimintaa. Eurooppaan yrittämisestä on tullut yhä vaarallisempaa ja monin tavoin ihmisoikeuksia loukkaavaa toimintaa.⁵⁶

2.4 Turvapaikkapolitiikka 2000-luvulla

Paperittomien ja ylipäättään siirtolaisten tulon torjumisesta tuli yhä aiempaa tärkeämpi osa Euroopan unionin maahanmuuttopolitiikassa. Samalla ulkoinen ulottuvuus ja kolmansien maiden merkitys alkoi korostua. Britannian pääministerin Tony Blairin ehdotuksesta puhuttiin erityisten Transit-alueiden perustamista unionin rajojen ulkopuolelle, jossa hakemukset voitaisiin käsitellä. Tässäkin yhteydessä keskusteltiin kehitysyhteistyön tärkeydestä ja paikallisten olojen parantamisesta lähtömaissa. Ehdotuksia kannattivat Italia ja Espanja sekä esimerkiksi Tanska, varovaisesti myös Suomi. Turvapaikkapolitiikassa keskityttiin niin sanottuun ulkoiseen ulottuvuuteen eli siirtolaisuuden juurisyiden kitkemiseen, rajavalvonnan tehostamiseen (rajanaapureiden kanssa) sekä luvottomien tulijoiden palauttamiseen. Tulosta Eurooppaan haluttiin tehdä entistä vaikeampaa. Palautussopimuksia solmittiin lisää EU:n ja naapurimaiden välillä, pilottihankkeita aloitettiin Tunisiassa, Marokossa, Algeriassa, Mauritaniassa ja Libyassa. Huomattavaa on, että Euroopan komissio oli puolestaan ehdottanut humanimpaa linjaa esimerkiksi sallimalla turvapaikanhakeminen jättämisen unionin jäsenmaiden suurlähetystöissä (suojeltu maahantulo, *protected entry procedure*). Samat turvapaikkapolitiikan ulkoistamisen teemat ovat olleet esillä koko 2000-luvun ja etenkin vuoden 2015 pakolaiskriisin jälkeen.⁵⁷

Lissabonin sopimuksessa vuonna 2009 vahvistettiin unionin tuomioistuimelle turvapaikkakysymyksissä täydet tulkintaoikeudet ja unionin perusoikeuskirja otettiin osaksi uutta perussopimusta. Perussopimus kieltää joukkokarkotukset ja vahvistaa palautuskiellon periaatteen unionin jäsenmaissa. Muutoin turvapaikkasopimusta ryhdyttiin komission esityksestä uudistamaan ja yhtenäistämään vuonna 2008, mutta jäsenmaat olivat jälleen erimielisiä melkein kaikesta ja uudistus venyi aina vuosiin 2011–2013 saakka. Tästä syystä erityisesti unionin eteläiset jäsenmaat keskittyivät 2000-luvun lopun estämään luvottomia rajanylityksiä ja tiukentamaan rajavalvontaa.⁵⁸

Vuonna 2008 Italia otti kiinni yli 30 000 paperitonta rajan ylittäjää Välimerellä ja teki seuraavana

⁵⁵ Hiltunen 2019, 171.

⁵⁶ Andall 2007, 2.

⁵⁷ Hiltunen 2019, 158–161.

⁵⁸ Hiltunen 2019, 164 & 168.

vuonna uuden sopimuksen Libyan kanssa siirtolaisten maahantulon estämiseksi. Sopimuksen myötä unionin ulkorajavalvonta siirtyi yhä kauemmas jäsenmaan ulkorajasta naapurimaan puolelle. Ongelmana olivat tapaukset, joissa Italian viranomaiset eivät tarkistaneet henkilötietoja tai sitä, oliko joukossa turvapaikkaa hakevia henkilöitä, vaan tulijat yksinkertaisesti työnnettiin takaisin sinne, mistä he olivat tulleet. Toimista alettiin käyttää termiä *push-back*. Italia sai toiminnastaan syytteen Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, mutta se kiisti syytteet edelleen. Se katsoi, että turvapaikkasäädökset eivät päde kansainvälisillä merialueilla ja lisäksi se palautti ihmisiä Libyaan kahdenvälisen sopimuksen mukaisesti. Tuomioistuimen päätös oli Italian kannalta kielteinen, se katsoi, että säädökset pätevät ja kuuluivat EU-maille aina kun niiden viranomaiset käyttivät lainkäyttövaltaa. Samaan aikaan kahdenväliset sopimukset näyttivät tuottavan tuloksia, ja tulijoiden määrä väheni niillä alueilla, missä sopimuksia oli Pohjois-Afrikan maiden kanssa tehty. Huomioitavaa on myös se, että tulijoiden halukuutta on todennäköisesti vähentänyt samaan aikaan Euroopassa riehunut finanssikriisi.⁵⁹ Töitä ei ollut entiseen tapaan tarjolla ja erityisesti finanssikriisistä kärsineissä maissa siirtolaisten kohtalo oli toissijainen ongelma. Samaan aikaan kriisin varjossa Euroopassa alkoivat nosta päätänsä voimat, jotka tekivät unioniin syvän sisäisen jakolinjan. Esimerkiksi Unkarissa vaalit voittivat vuonna 2010 konservatiivinen ja kansallismielinen Fidéz-puolue, johdossaan Viktor Orbán. Suomessa vuonna 2011 ”jytyn” tekivät perussuomalaiset. Maahanmuutto nähtiin uhkana yhä laajemmin.⁶⁰

Euroopan unionin ensimmäinen pakolaiskriisi koettiin Arabikevään myötä 2010–2011. Afrikan maista erityisesti Italiaan tulevien määrä kasvoi räjähdysmäisesti. Vuonna 2011 Italiassa rekisteröitiin yli 34 000 turvapaikanhakijaa, joille Italia myönsi viisumeita. Tällä tavalla hakijat pääsivät jatkamaan matkaansa muualle Eurooppaan ja Italia alkoi jälleen neuvotella kahdenvälisistä sopimuksista muun muassa Tunisian kanssa maahantulon estämiseksi ja tulijoiden palauttamiseksi. Tässä vaiheessa kumppanuussopimusneuvotteluihin ryhdyttiin myös koko unionin toimesta, sen alueelle tulleesta 300 000 turvapaikanhakijan takia. Vuoteen 2018 mennessä palautussopimuksia oli solmittu kaikkiaan 17 maan kanssa.⁶¹ Ensimmäinen siirtolaiskriisi jäi vielä vähälle huomiolle, koska unionissa oli käynnissä vakavampi poliittinen kriisi, finanssikriisi. Tilanne myös rauhoittui ja Italiaan tulijoiden määrä romahti vuoden 2012 aikana.⁶²

Turvapaikkalainsäädännön päivitykset astuivat voimaan vuosina 2011–2013. Uudistuksia kokivat niin määritelmädirektiivi, vastaanottodirektiivi, menettelydirektiivi sekä Dublin- ja Eurodac -

⁵⁹ Hiltunen 2019, 172–175.

⁶⁰ Hiltunen 2019, 180.

⁶¹ Hiltunen 2019, 189–191.

⁶² Hiltunen 2019, 192–193.

asetukset. Vuonna 2013 perustettiin erityinen Välimeren työryhmä (*Task Force Mediterranean*) työnään uudistaa turvapaikkapolitiikkaa Välimerellä. Toimet olivat kuitenkin ponnettomia ja suurimmat panokset käytettiin edelleen finanssikriisin hoitamiseen. Myös poliittinen jako unionin sisällä ja oikeistopopulistien nousu hidasti siirtolaisuuteen liittyvän politiikan edistämistä. Edistystä voidaan sanoa tapahtuneen rajanvalvontayhteistyössä, Frontex-*virasto* aloitti toimintansa aktiivisesti erityisesti Välimeren alueella.⁶³ Toimien riittämättömyyden vuoksi Italia aloitti 2013 Mare nostrum -hankkeen, jonka tarkoituksena oli nimenomaan pelastaa siirtolaisia Välimereltä, reilun vuoden aikana tämä tarkoitti noin 150 000 henkeä.⁶⁴

Niin kutsuttu ”pakolaiskriisi” tai ”vastaanottokriisi” vuonna 2015 oli seurausta Syyrian kriisistä ja asiantuntijoiden mukaan sen myötä koko kansainvälisen pakolaisjärjestelmän epäonnistumisesta.⁶⁵ Tilanteeseen vaikutti myös Turkin sisäpoliittinen tilanne sekä Kreikan edelleen jatkuva romahdus, jotka ihmissalakuuljettajat ja turvapaikanhakijat näkivät mahdollisuutena. Kreikan kautta oli helppoa päästä esimerkiksi Saksaan ja muualle Eurooppaan. Myöskään Italialla ei ollut halua rekisteröidä kaikkia tulijoita, koska Dublin-asetuksen mukaan se olisi jäänyt vastuuseen tulijoiden hakemuksista ja palautuksista. Lampedusan saarelle tulijoita siirrettiin Sisiliaan ja Calabriaan, josta heidät päästettiin kohti muita EU-maita. Syyrialaisien perässä liikkeelle lähtivät liikkeelle myös muualta tulevat, hädässä olevat ja parempaa elämää etsineet ihmiset.⁶⁶ Östen Wahlbeck toteaa, että kriisi oli ennen kaikkea poliittinen ja sen aikana tapahtunutta muuttoliikettä voisi kuvailla ”erilaisista ryhmistä koostuvaksi muuttovirraksi” (*mixed migration flow*).⁶⁷

Vuoden 2015 aikana Eurooppaan tuli yli miljoona siirtolaista, monessa jäsenvaltioissa heitä pidettiin elintasosiirtolaisina. Kriisi osoitti monia heikkouksia unionin toiminnassa, sen päätöksenteossa ja instituutioissa. Italia ja Kreikka kokivat suurimmat paineet, eikä niitä ryhdytty auttamaan ajoissa. Samalla EU: sisäiset ongelmat syvenivät Unkarin Viktor Orbánin käyttäessä tilannetta hyväkseen, myös Puola seurasi perässä laki ja oikeus-puolueellaan. Dublin-asetuksesta ei pidetty kiinni eikä turvapaikkajärjestelmä toiminut.⁶⁸

Tämän jälkeen unionin muuttoliikeagendassa otettiin käyttöön muun muassa Hotspot-järjestelmä, jossa Europol, Frontex yhdessä jäsenvaltioiden kanssa toimivat nopeasti paikan päällä ja ottavat tulijoilta tiedot sekä sormenjäljet, jotta tulijat voidaan tunnistaa ja rekisteröidä. Tässä vaiheessa

⁶³ Hiltunen 2019, 196–200.

⁶⁴ Hiltunen 2019, 209.

⁶⁵ Hatleskog Tjonn & Gabrielsen Jumbert 2024, 59.

⁶⁶ Hiltunen 2019, 209–210.

⁶⁷ Wahlbeck 2021, 107.

⁶⁸ Hiltunen 2019, 224–231.

haluttiin edistää myös siirtojärjestelmää tiettyjen maiden kokeman paineen tasaamiseksi. Ilmeisesti tätä mahdollisuutta on edelleenkin käytetty jäsenmaiden välillä vähän.⁶⁹ Helena Segarra kirjoittaa, että esimerkiksi Unkari käytti tätä vuoden 2015 tilannetta hyväkseen myös siinä mielessä, että se aloitti tuolloin oman maahanmuuttovastaisen politiikkansa ajamisen ja luomisen.⁷⁰ Sitä epäiltiin jo tuolloin turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksien loukkauksista.⁷¹

Ainut avoimen linjan ottanut suuri jäsenmaa oli Saksa. Myös kriisin ratkaisijaksi nousi lopulta Saksan liittokansleri Angela Merkel, jonka neuvotteli kritisoidun pakolaissopimuksen (julkilausuman) Turkin kanssa.⁷² Turkki lupasi pysäyttää säännönvastaisen maastamuuton (*irregular migration*) rajallaan. Tapahtumien seurauksena myös rajavalvonta palautui useille Schengen-alueen valtioiden rajoille. Joidenkin tutkijoiden mielestä voidaankin puhua ”Schengen-kriisistä”, joka asettaa kyseenalaiseksi koko vapaan liikkuvuuden ajatuksen. Kokonaisuutena kyseessä ei ollut koko EU:n yhteinen ja koordinoima toiminta vaan Östen Wahlbeck puhuu turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkojen ”jälleen kansallistamisesta” unionissa.⁷³

”Kriisi” oli uusi tilanne Suomelle. Turvapaikanhakijoita pyrki rajan yli myös itärajan kautta Lapista. Suomessa säikähdettiin mahdollisuutta, jossa oltaisiin samassa tilanteessa ensimmäisenä vastaanottavana maana kuin Välimeren eteläiset jäsenmaat, esimerkiksi Italia. Vuoden 2015 aikana turvapaikanhakijoita tuli yli 32 000. Turvapaikkalinjaa kiristettiin heti syksyllä 2015 turvallisuusarvioiden päivityksellä Irakista, Afganistanista ja Somaliasta tulleiden palautuksen helpottamiseksi.⁷⁴ Italiaan vuoden 2015 aikana saapui meritse paperittomina noin 154 000 henkilöä ja turvapaikanhakijoita oli yli 83 000.⁷⁵ Vaikka Suomen ja Italian tilanteet ja turvapaikkahistoria ovat varsin erilaiset, tässä mielessä myös yhteistä kokemuspohjaa löytyy ensimmäisenä vastaanottavana maana. Unionin kaikilla ulkorajoilla rekisteröitiin tuolloin Frontexin mukaan yhteensä 1,83 miljoonaa laitonta rajanylitystä. Turvapaikkahakemuksia jätettiin yhteensä lähes 1,3 miljoonaa.⁷⁶ Suomi jatkoi linjansa kiristämistä vuonna 2016 ulkomaalaislain uudistuksella ja poisti humanitaarisen suojelun kategorian. Taustalla oli hallituksen turvapaikkapoliittinen selvitys. Jyrkkää linjanmuutosta ulkomaalaisvirastossa ja toimenpiteissä kritisoi esimerkiksi yhdenvertaisuusvaltuutettu. Vastuuta palloiteltiin Migrin ja hallituksen välillä. Maahanmuuttovirasto

⁶⁹ Euroopan parlamentti 2024: Turvapaikkapolitiikka.

⁷⁰ Segarra 2022, 54.

⁷¹ Wahlbeck 2021, 109.

⁷² Hiltunen 2019, 224-231 & Wahlbeck 2021, 110.

⁷³ Wahlbeck 2021, 109-110.

⁷⁴ Hiltunen 2019, 220-223.

⁷⁵ Hiltunen 2019, 223.

⁷⁶ Hiltunen 2019, 243.

perusti toimintansa hallituksen linjanmuutoksiin sekä EU:n yhtenäisellä linjalla, kun taas pääministeri Petteri Orpo (Kok.) perusteli Migrin tehneen omat linjauksensa turvallisista maista.⁷⁷

2.5 Pakolaiskriisin jälkeen

Pakolaiskriisin rauhoittumisen jälkeen EU, Italian johdolla kuten jo aiemmin, on jatkanut Libyan tukemista siirtolaisuuden hallinnassa. Esimerkiksi vuonna 2017 Libyassa oli arvioiden mukaan kymmeniä pakolaisten pidätyskeskuksia, joissa ihmisoikeusjärjestöjen mukaan esiintyi väkivaltaa, raiskauksia ja pakkotyötä. Ranskan presidentti Emmanuel Macron halusi selvitystä ihmisoikeusrikkomuksiin, mutta EU pysyi hiljaa. Unionin kannalta yhteistyössä on ollut kysymys rajaturvallisuudesta, ei työstä ihmisoikeuksien puolesta. Italia on kouluttanut ja tukenut Libyan rajavartiostoa sekä rahoittanut vastaanottokeskuksia, myös EU-rahalla. Ongelmana Libyassa on ollut hallinnon epämääräisyys ja tästä syystä tukea on valunut Italian kautta myös aseellisille ryhmittymille. Näiden ryhmien rahoittamisen tarkoituksena on, että ne estäisivät ihmissalakuljettajien veneitä lähtemästä kohti Italian rannikkoa. Lisäksi Italian aiempi sisäministeri Minniti teki henkilökohtaisia sopimuksia ja epäilyjä lehmänkauppoja siirtolaisten tulon estämiseksi. Näiden toimien seurauksena turvapaikanhakijoiden määrä Euroopassa ja erityisesti itäisellä Välimerellä myös väheni merkittävästi.⁷⁸ Euroopan muuttoliikeagendaa koskevassa selvityksessä todettiin, että vuoden 2018 laittomat rajanylitykset olivat vähäisimmät viiteen vuoteen, syynä ”innovatiiviset lähestymistavat kumppanuuksiin kolmansien maiden kanssa”, tästä esimerkkinä maaliskuussa 2016 annettu Turkin ja EU:n julkilausuma.⁷⁹

Kriisin jälkeen erimielisyyttä aiheutti edelleen Dublin-asetus ja erityisesti turvapaikanhakijoiden siirrot unionin sisällä. Suomen kanta vuonna 2018 oli edelleen se, että siirtojen piti perustua vapaaehtoisuuteen. Samana vuonna Suomeen siirrettiin Italiasta ja Kreikasta noin 2000 hakijaa. Koska Dublin-asetuksen muutoksista ei päästy sopuun, ulkoinen ulottuvuus ja sopimukset kuten esimerkiksi Italian ja Libyan väliset, nousivat yhä tärkeämpään osaan siirtolaisuuden hallinnassa.⁸⁰

Turvapaikkakysymykset ajoivat Saksan hallituskriisiin kesällä 2018 ja sen ratkaisemiseksi tarvittiin unionin tasoinen ratkaisu, jossa Italialla oli lopulta merkittävä rooli. Itäisen Välimeren reitin tulijoiden määrä oli taas kasvusuunnassa. Italian parlamenttivaalien jälkeen keväällä hallituksen olivat muodostaneet populistiset puolueet ja maahanmuuttopolitiikasta vastaavaksi sisäministeriksi oli valittu Matteo Salvini (La Lega). Uusi, tiukempi linja tarkoitti sitä, että Italia käytännössä

⁷⁷ Hiltunen 2019, 253–254.

⁷⁸ Hiltunen 2019, 234–238.

⁷⁹ Wahlbeck 2021, 117.

⁸⁰ Hiltunen 2019, 246.

kieltäytyi vastaanottamasta uusia turvapaikanhakijoita, jotta ei jäisi heistä taas yksin vastuuseen. Tämä ilmeni muun muassa siten, että rannikolla ei suostuttu vastaanottamaan Välimereltä siirtolaisia pelastaneita aluksia.⁸¹

Tilanteesta ja turvapaikkapolitiikasta pidettyjen neuvottelujen jälkeen Saksan liittokansleri Angela Merkel tiedotti, että EU-maat ovat sopineet eräänlaisten turvapaikka- ja vastaanottokeskusten perustamisesta eri puolille Välimerta ja Pohjois-Afrikkaa. Keskuksia kutsuttiin maittain Euroopassa sijaitsevia puolestaan valvotuiksi keskuksiksi ja niitä voitiin perustaa ainoastaan jäsenmaan vapaaehtoisuuden pohjalta. Palautuskiellon periaatteen mukaisesti, pitkään yhteistyössä ollut Libya jäi tässä vaiheessa pois yhteistyöstä. Hiltunen toteaa, että näiden turvapaikka- ja vastaanottokeskusten perustamiseen päädyttiin, koska mahdollisuuksia yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistuksiin ei yksinkertaisesti ollut. Vastaanottoa oli edelleen helpompi siirtää kolmansiin maihin. Sovusta huolimatta erimielisyyksiä oli myös tästä ratkaisusta, ja niitä aiheuttivat erityisesti maittain siirtoon sekä palautuksiin liittyvät käytännöt. Samalla Frontexin rahoitus kolminkertaistettiin ja ulkorajavalvontaa yritettiin edelleen tehostaa. Keskustelua turvapaikkapolitiikan uudistuksista käytiin (ja käydään) Euroopassa nimenomaan voimistuneen oikeistopopulismien ehdoilla. Oikeudet ovat jääneet vähälle huomiolle.⁸²

Vuosien 2016–2020 aikana turvapaikkapolitiikkaan tehtiin joitakin muutoksia ja syyskuussa 2020 komissio julkaisi uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen turvapaikkamenetelmän uudistamiseksi. Tähän kuuluu esimerkiksi uusi rajamenettely: nopea hakemusten käsittely sekä ihmisten palautus. Rajoilla ihmisiä seulotaan, ei-kriteerit täyttävien henkilöiden tuloon estämiseksi. Yhteisvastuumekanismin tarkoitus on edelleen jakaa vastuuta jäsenvaltioiden kesken. Lisäksi on annettu asetus kriisitilanteita varten, ”jossa unionin ulkopuolisten maiden kansalaisia saapuu joukoittain maahan sääntöjenvastaisesti.”⁸³ Tässä vaiheessa jäsenmaita on kehoitettu myös käyttämään muita ”humanitaarisen” maahantulon väyliä, laittomien reittien estämiseksi.⁸⁴

Ulkoisen ulottuvuuden keinojen osalta Turkin ja EU:n välinen yhteistyö on edelleen tärkeä, vaikka Turkki vuonna 2020 keskeyttikin pakolaisten pysäyttämisen rajoillaan. Tämän seurauksena Kreikka sulki rajansa tulijoilta samalla kun Turkkiä yritetään suostutella pitämään kiinni EU:n kanssa tehdystä julkilausumasta.⁸⁵ Turkin ja EU:n mallia on kaavailtu myös malliksi muille vastaaville yhteistyösopimuksille Pohjois-Afrikan maiden kanssa. EU:n turvapaikkapolitiikkaa esittelevällä

⁸¹ Hiltunen 2019, 267–268.

⁸² Hiltunen 2019, 273.

⁸³ Euroopan parlamentti 2024: Turvapaikkapolitiikka.

⁸⁴ Euroopan parlamentti 2024: Turvapaikkapolitiikka.

⁸⁵ Euroopan parlamentti 2024: Turvapaikkapolitiikka.

sivustolla todetaan kuitenkin, että on kyseenalaista, ovatko nämä toimet kansainvälisen sekä Euroopan unionin ihmisoikeusvaatimusten ja pakolaislainsäädännön mukaisia.⁸⁶ Tästä huolimatta viime aikoina Italia on yrittänyt ratkaista ”ongelmaa” rakentamalla vastaanottokeskuksia Albaniaan, jonne Välimereltä tulevat ja sieltä löydetty siirtolaiset vietäisiin, säilytettäväksi jopa 28 päiväksi vastentahtoisesti.⁸⁷

Vuoden 2021 jälkeen tilanne Euroopan rajoilla on kärjistynyt myös idässä Puolan, Liettuan ja Valko-Venäjän kesken. Valko-Venäjän Lukašenka painostaa Euroopan unionia poistamaan Valko-Venäjää vastaan asettamansa pakotteet tuomalla turvapaikanhakijoita raja-alueelle. Puolassa ja Liettuassa säädettiin hätätilaan vedoten uusi laki turvapaikanhakijoiden nopeasta käännyttämisestä rajalla. Molempien maiden lainsäädäntö on Euroopan unionin ja pakolaissopimusten vastainen. Lain mukaan turvapaikanhakijat voidaan pidättää jopa kuukausien ajaksi ja hakemuksen jättäneet suljetaan aidatuille telttaleireille samalla kun turvapaikan hakeminen evätään. Ihmisoikeusjärjestöt, YK ja esimerkiksi Puolan katolinen kirkko ovat arvostelleet maita siirtolaisten epäinhimillisesti kohtelusta ja oman onnensa nojaan jättämisestä. Turvapaikanhakijat ovat syyttäneet sekä Puolan että Valko-Venäjän joukkoja siitä, että heitä työnnetään vuorotellen rajan yli. Tuhansista turvapaikkaa hakeneista vain muutamalle on tarjottu turvapaikkaa.⁸⁸

Ursula Von der Lyen arvioi tuolloin, että Valko-Venäjä yrittää horjuttaa Eurooppaa ja syytti sitä hybridihyökkäyksestä. EU ei ole tuominut Puolan toimintaa, vaan todennut, että sillä on oikeus turvata omia rajojaan.⁸⁹ Jo tässä vaiheessa väläyteltiin raja-aidan rakentamista myös Suomeen Venäjän vastaiselle rajalle.⁹⁰ Asiasta käytiin keskustelua Euroopan parlamentissa ja humanitaarisesta tilanteesta oltiin huolissaan. Puolan haluttiin lopettavan turvapaikanhakijoiden aggressiiviset push-back-palautukset Valko-Venäjän puolelle.⁹¹

Euroopan tilanteessa koettiin mullistus keväällä 2022, kun Venäjä hyökkäsi helmikuussa Ukrainaan. Tässä tilanteessa Euroopan unionissa päätettiin ottaa käyttöön tilapäisen suojelundirektiivi Ukrainasta sodan takia tulevia pakolaisia varten. Tilapäistä suojelua on päätetty jatkaa ainakin maaliskuuhun 2025 saakka. Tähän asti ukrainalaispakolaiset saavat oleskella muissa Euroopan maissa, turvapaikkaa ei tarvitse hakea ja tilapäistä suojelua hakevien hakemukset käsitellään

⁸⁶ Euroopan parlamentti 2024: Turvapaikkapolitiikka.

⁸⁷ Liboreiro 2023.

⁸⁸ Nyysönen & Silvan 2021.

⁸⁹ Nyysönen & Silvan 2021.

⁹⁰ Bodström 2021.

⁹¹ Euroopan parlamentti 2021: Puola ja Valko-Venäjä: humanitaarinen ja poliittinen kriisi rajalla hälyttävä.

huomattavasti nopeammin.⁹² Marraskuuhun 2023 mennessä unionin alueelle oli saapunut ja tilapäistä suojelua saanut noin 4,2 miljoonaa ukrainalaista.⁹³

Elokuussa 2023 Venäjä aloitti Suomen itärajalta valtioneuvoston mukaan hybridioperaation tuomalla turvapaikanhakijoita rajalle. Suomi on ennättänyt jo vuoden 2024 hyväksyä välineellistettyä maahantuloa koskevia lakiuudistuksia ja torjua maahantuloa muun muassa uudella rajaturvallisuuslailla, jonka käyttöönotto vaatii ”poikkeukselliset ja pakottavat syyt”. Suomen ja Venäjän maarajan rajanylityspaikat ovat toistaiseksi suljettuina eikä kansainvälistä suojelua voi hakea.⁹⁴ Uusi käännytyslaki on aiheuttanut valtavasti keskustelua ja se on nostanut esiin kritiikkiä oikeusoppineilta, koska sen nähdään selvästi rikkovan perus- sekä ihmisoikeuksia ja olevan samalla myös EU-oikeuden vastainen.⁹⁵

Kuten on jo aiemmin ollut nähtävissä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden toimet ovat jo pitkään perustuneet turvallisuusnäkökulmaan. Tässä piilee ongelma. Yksipuolisen turvallistamispolitiikka saattaa johtaa poikkeuksellisiin, oikeudettomiin ja moraalittomiin toimenpiteisiin. Tämä tarkoittaa sitä, että turvallistaminen tai siihen liitetyt toimenpiteet uhkaavatkin lopulta niitä vapaan yhteiskunnan ja demokratian piirteitä, joita se yrittää suojella. Ratkaisut myös usein, kuten pakolaiskriisissä, ovat yhteiskuntaa voimakkaasti polarisoivia.⁹⁶ ”Turvallistamisen” korostaminen johtuu myös siitä, että turvapaikanhakijoiden vastuunjaossa ei ole tapahtunut kehitystä ja kiistely siitä on jatkunut. Sen tilalle on tullut uusia politiikkoja, joista jäsenvaltiot ovat voineet päästä yhteisymmärrykseen. Tällaisia ovat olleet muuttoliikkeiden hallintaan ja yleiseen ”turvallistamiseen” (*securitization*) sekä ulkoiseen ulottuvuuteen liittyvät näkökulmat. Suurta kannatusta ovat myös saaneet Frontexin (Euroopan raja- ja merivartiosto) sekä EASOn (Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto) kasvattaminen ja rahoittaminen.⁹⁷

Frontexista on paisunut unionin suurimmaksi virastoksi ja sen valtuuksia on jatkuvasti laajennettu. Samalla sen toimintaan on viimeisten neljän vuoden aikana kohdistunut vakavia syytöksiä ihmisoikeuksia loukkaavasta toiminnasta. Ensimmäiset uutiset tulivat esille lokakuussa 2020 Frontexin henkilöstön push back-toiminnasta Kreikan rajalla. Vakavimmat syytökset koskevat pakkokäännetyksiä eli henkilöiden palauttamista Euroopan ulkorajoille ilman mahdollisuutta hakea turvapaikkaa. Tämä tarkoittaa käytännössä Frontexin syyttämistä perusoikeuksien räikeästä

⁹² Maahanmuuttovirasto: Yleistä tilapäisestä suojelusta.

⁹³ Eurooppa-neuvosto 2024: Ukrainalaispakolaiset EU:ssa.

⁹⁴ Valtioneuvosto: Suomen itärajan tilanne.

⁹⁵ YLE 4.7.2024: Käännytyslain abc.

⁹⁶ Poutanen 2016.

⁹⁷ Wahlbeck 2021, 115.

rikkomisesta. On myös saatu todisteita siitä, että Frontexin tietokantoihin syötettyjä pakkokäännyksiä merkitään virheellisesti tai valheellisesti EU:n ulkopuolisina operaatioina. Näiden tietojen tultua ilmi Frontexin toimia on ryhdytty tutkimaan ja päädytty siihen, että se on toiminnassaan epäonnistunut turvapaikanoikeuksien suojelussa.⁹⁸ Vuoden 2023 aikana Euroopassa nähtiin ennätysmäärä laittomia rajanylityksiä, yli 130 000. Samaan aikaan Välimerelle on hukkunut ja muille Euroopan unionin rajoille kuollut tuhansia ihmisiä.⁹⁹

2.6 Uusi turvapaikkasopimus

Euroopan unionin uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus hyväksyttiin viimein toukokuussa 2024, juuri ennen EU-parlamenttivaaleja. Neuvotteluja käytiin aina vuodesta 2016 saakka. Uuden sopimuksen on tarkoitus keventää niiden maiden taakkaa, joihin suurin osa tulijoista saapuu, tarjoten samalla oikeudenmukaisemmat ja tehokkaammat puitteet sekä rekisteröinnille että käsittelylle, vähentäen siirtymistä muihin EU-maihin. Sopimuksella pyritään vastaamaan myös ikuisuusongelmaan, oikeudenmukaisempaan taakanjakoon jäsenmaiden välillä.¹⁰⁰

Sopimus korvaa kiistellyn Dublin-asetuksen ja yhteisvastuulla pyritään parempaan vastuunjakoon. Pakollisista rajamenettelyistä halutaan tehokkaita, jotta henkilöt, joilla ei ole oikeutta turvapaikkaan voidaan poistaa unionin alueelta nopeasti ja estää heidän liikkumisensa unionin sisällä. Myös nopeutetun menettelyn ja niin sanottujen turvallisten maiden konseptien käyttö on entistä velvoittavampaa.¹⁰¹

Turvapaikkapakti koostuu neljästä pilarista, joita ovat: turvalliset ulkorajat, nopea ja tehokas menettely, tehokas ja yhteisvastuuseen ja vastuunjakoon perustuva järjestelmä sekä muuttoliikkeen sisällyttäminen kansainvälisiin kumppanuuksiin.¹⁰² Asetuksia ovat: turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinta-asetus, turvapaikkamenettelyasetus, kriisi ja force majeure-tilanteita koskeva aset.¹⁰³

Turvapaikkamenettelyasetukseen kuuluva pakollinen rajamenettely tarkoittaa sitä, että hakijan lähtömaa määrittää sen, tutkitaanko hakemus nopeammin eli niin sanotussa rajamenettelyssä. Tähän menettelyyn joutuvat yleensä ne hakijat, jotka tuleva maista, joille turvapaikkaa ei myönnetä. Prosessin aikana hakijoita pidetään rajan läheisyydessä ja tämä luonnollisesti lisää säilöönottoja.

⁹⁸ Tervonen 2022.

⁹⁹ Sisäministeriö: Katsaus EU-alueelle ja Suomeen tulevasta muuttoliikkeestä 1/2023

¹⁰⁰ Eurooppa-neuvosto 14.5.2024: Muuttoliike- ja turvapaikkasopimus.

¹⁰¹ Sisäministeriö EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmän uudistus.

¹⁰² Eurooppa-neuvosto: Uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus.

¹⁰³ Eurooppa-neuvosto: Muuttoliike- ja turvapaikkasopimus.

Uudet säädökset ovat aiheuttaneet kritiikkiä useiden järjestöjen taholta ja niiden pelätään johtavan turvapaikanhakijan oikeuksien vesittämiseen ja rikkomiseen. Myös uudistusten hyötyä ja toimivuutta on kyseenalaistettu. Toisaalta muun muassa Puola ja Unkari ovat sitä mieltä, etteivät uudistukset ole tarpeeksi tiukkoja. Uudistusten yhteydessä uudemmat käsitteet, kuten hybridivaikuttaminen ja välineellistetty maahantulo ovat vakiintuneet osaksi keskustelua, esimerkiksi välineellistämisestä on tulossa juridinen termi. Kuten aiemmin on jo monta kertaa todettu, turvapaikkapolitiikka Euroopan unionissa on muuttunut entistä enemmän kriisivetoisemmaksi.¹⁰⁴

Mielenkiintoinen sopimuksen kohta on myös muuttoliikkeen sisällyttäminen kansainvälisiin kumppanuuksiin. Se tarkoittaa kolmansien maiden kanssa tehtäviin sopimukseen laittoman maasta poistumisen estämistä, takaisinottoa koskevaa yhteistyötä, salakuljetuksen torjuntaa ja toisaalta laillisten maahantuloväylien käytön edistämistä. Tarkoitus on vahvistaa rajavalvontaa kumppanuusmaissa muun muassa Frontexin avulla.¹⁰⁵

Eurodac-asetuksen avulla henkilötietojärjestelmää yhtenäistetään ja se mahdollistaa tietojen saamista henkilöistä myös unionin alueella liikkumisesta ja sieltä poistumisesta. Seulonnalla pyritään löytämään helpommin luvattomasti rajoilla olevat tai unionin alueelle yrittävät henkilöt. Erityisesti Suomen kannalta ajankohtainen on sopimuksen kriisi- ja force majeure- kohta, joka mahdollistaa jäsenvaltioiden toimia välineellistetyn maahantulon tilanteissa. Esimerkiksi ohjaamalla aivan kaikki hakijat rajamenettelyyn sulkemalla rajoja.¹⁰⁶ Se, mitä kriisi- ja force majeure- tilanteella tarkemmin tarkoitetaan esimerkiksi välineellistetyn maahanmuuton yhteydessä, jää epäselväksi. Sopimuksen voimaansaattamiseen jäsenmailla on aikaa kaksi vuotta ja tavoitteena on yhtenäistää menettelyt kaikissa jäsenmaissa.¹⁰⁷

¹⁰⁴ Sormunen 2024.

¹⁰⁵ Eurooppa neuvosto 14.5.2024: Uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus.

¹⁰⁶ Sisäministeriö 2024: EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkasopimus.

¹⁰⁷ Sisäministeriö 2024: EU:n muuttoliike- ja turvapaikkauudistus.

3.KÄSITTEET, OIKEUDELLINEN PERUSTA SEKÄ POLITIIKAN KRITIIKKI

3.1 Maahanmuuton käsitteet ja sen oikeusperusta Euroopan unionissa

Maahanmuutolla tarkoitetaan EU:n kontekstissa muuttoa, joka tapahtuu Euroopan unionin jäsenvaltioon toisesta jäsenvaltiosta tai kolmannesta valtiosta pidemmäksi aikaa, yleensä vähintään 12 kuukauden ajaksi. Laillisella maahanmuutolla tarkoitetaan kansainvälistä, jäsenvaltioiden hallitsemaa maahanmuuttoa asumislupien, turvapaikkahakemuksien ja - päätösten sekä Schengen-alueen viisumeiden kautta. Laittomalla maahanmuutolla tarkoitetaan puolestaan unionin ulkopuolisten valtioiden kansalaisten muuttoa ja oleskelua unionin jäsenvaltioissa ilman laillista säätelyä tai lupaa.¹⁰⁸ Maahanmuutosta puhuttaessa erotetaan toisistaan unionin kansalaisten liikkuvuus sen sisällä (*mobility*) ja muiden kansalaisten maahanmuutto unioniin (*migration/immigration*). Liikkuvuuspolitiikalla on Euroopassa pitkät perinteet, kun taas maahanmuuttopolitiikka on tuoreempi tapaus. Sen historiaa käsiteltiin edellisessä luvussa. Maahanmuuttopolitiikka voidaan jakaa vielä kahteen eri osaan: sisäiseen ulottuvuuteen, joka tarkoittaa jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, EU:n ylikansallisten instituutioiden kanssa ja ulkoisella ulottuvuudella tarkoitetaan puolestaan EU:n yhteistyötä kolmansien valtioiden eli ei-jäsenvaltioiden kanssa.¹⁰⁹

Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot jakavat maahanmuuttoon liittyvän toimivallan, mutta lopullisen päätöksen yksittäisen henkilön maahantulosta tekee aina jäsenvaltio itse. Niille aloille, joille ei ole olemassa EU-tason lainsäädäntöä, jokainen jäsenvaltio voi asettaa ehtoja oleskelu- tai työluvan saamiseksi maassa. Yhteisiä maahanmuutto- ja viisumisääntöjä sovelletaan opiskelijoihin, korkeasti koulutettuihin työntekijöihin, sisäisen siirron saaneisiin työntekijöihin, tutkijoihin, kausityöntekijöihin sekä vapaaehtoistyöntekijöihin ja harjoittelijoihin. Ne henkilöt, jotka ovat kotoisin EU:n ulkopuolisesta maasta, mutta oleskelevat luvallisesti unionin jäsenvaltiossa, voivat tuoda perheensä mukanaan ja saada viiden vuoden oleskelun jälkeen pitkään oleskelleen henkilön

¹⁰⁸ Atlas of Migration 2023: European Union: Migration Flows.

¹⁰⁹ Wahlbeck 2021, 100.

aseman.¹¹⁰ Ristiriitaa ja ongelmia maahanmuuttopolitiikassa aiheuttaa se, että vaikka jäsenvaltioilla tulisi olla täysivaltaisuuden vuoksi lopullinen päättävä valta kolmansien maiden asukkaiden tulosta valtion alueelle, mutta niitä samanaikaisesti sitovat useat kansainväliset sopimukset, esimerkkinä Geneven pakolaissopimus, joka nimenomaan velvoittaa valtiota tarjoamaan turvapaikkaa.¹¹¹

Maahanmuuttajien joukossa on myös pakolaisia, turvapaikanhakijoita sekä toissijaista suojelua saavia henkilöitä. Pakolaisella tarkoitetaan Geneven pakolaissopimuksen mukaisesti henkilöä, joka perustellusti pelkää kotimaassaan vainoa esimerkiksi uskonnon tai poliittisen vakaumuksen vuoksi ja on joutunut tästä syystä pakenemaan kotimaansa ulkopuolelle.¹¹²

Geneven pakolaissopimuksen, mukaan pakolainen on ihminen, joka poliittisen, kansallisuuteen, rodulliseen tai yhteiskunnallisen asemaan liittyvän vainon vuoksi joutuu jättämään kotimaansa. Sopimus syntyi toisen maailmansodan jälkeen, jolloin elettiin hyvin toisenlaisessa tilanteessa kuin nyt. Valtion harjoittama vaino ei nykyisin ole ainut syy pakenemiseen, eivätkä valtiot enää kykene suojelemaan kansalaisiaan. Elämän edellytykset ovat monin paikoin esimerkiksi ilmastonmuutoksen vuoksi mahdottomia ja tästä syystä ihmiset pakenevat muualle. Nykyisessä tilanteessa ongelmia aiheuttaa erityisesti se, ettei Geneven pakolaissopimusta luotu tällaisiin tilanteisiin.¹¹³

Kiintiöpakolaisiksi luetaan henkilöt, joilla on YK:n pakolaisjärjestön tunnustama pakolaisasema. Nämä henkilöt on sijoitettu kolmanteen maahan, yleensä YK:n pakolaisleiriltä. Kiintiöpakolaiset tulevat Euroopan unionin maihin kolmansista maista. Turvapaikanhakija on puolestaan henkilö, joka hakee turvapaikkaa eli pakolaisasemaa toisesta valtiosta. Henkilön oikeus turvapaikkaan tutkitaan ja jos hakijalle myönnetään turvapaikka, hänellä on pakolaisasema siitä asti, kun hän on poistunut kotimaastaan.¹¹⁴ Kuka tahansa, joka muuttaa kotimaastaan vähintään vuodeksi kutsutaan siis maahanmuuttajaksi, mutta pakolaiseksi tai turvapaikanhakijaksi hakevalla henkilöllä on oltava tietyt perusteet.

Toissijaista suojelua voidaan Euroopan unionissa myöntää sen jäsenmaissa turvapaikanhakijoille, joka ei täytä pakolaisstatuksen kriteerejä, mutta jota ei voida palauttaa lähtömaahansa esimerkiksi kuolemanrangaistuksen tai muun ihmisarvoa loukkaavan syyn vuoksi. EU:n alueella toissijaista suojelua nauttivat tällä hetkellä esimerkiksi Ukrainasta sotaa paenneet henkilöt.¹¹⁵

¹¹⁰ Euroopan unioni: Muuttaminen Euroopan unioniin.

¹¹¹ Wahlbeck 2021, 101.

¹¹² Hiltunen 2019, 31.

¹¹³ Hiltunen 2019, 11.

¹¹⁴ Hiltunen 2019, 31.

¹¹⁵ Hiltunen 2019, 31–32.

Vuoden 2022 Euroopan unionin alueelle tuli 6,98 miljoonaa maahanmuuttajaa.¹¹⁶ Euroopan unioni säättää maahanmuuttoon liittyvät säädökset koskemaan henkilöitä, jotka ovat muuttamassa unionin alueelle yli 3 kuukauden ajaksi. Jäsenmailla on voimassa omia säädöksiä maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä niiltä osin, kun unionin säädöksiä ei ole voimassa tai olemassa. Viisumia ja oleskelulupaa haetaan siitä unionin jäsenmaasta, johon muutto kohdistuu ja kaikki hakemukset käsitellään maittain. Euroopan unionilla ei ole olemassa omaa viranomaista tai tahoa näiden käsittelyyn.¹¹⁷

Maahanmuuttopolitiikalla tarkoitetaan säätelyä, jota maahantuloon ja maassa oleskeluun kohdennetaan.¹¹⁸ Suomen maahanmuuttopolitiikka perustuu EU:n yhteisiin linjauksiin, kansainvälisiin sopimuksiin sekä hallituksen linjaamiin tavoitteisiin.¹¹⁹ Italian maahanmuuttopolitiikka pohjaa lisäksi vuoden 1998 lainsäädäntöön, jota on muokattu 2000-luvun puolella useamman kerran. Hallitus suunnittelee vuosittain “virtaussuunnitelma-periaatteen” mukaisesti, kuinka paljon työvoimaa Italiaan tarvitaan ja otetaan maahanmuuton kautta. Hallitus myös päivittää maahanmuuttoliittisiä linjauksia kolmen vuoden välein.¹²⁰

Euroopan unionin maahanmuuttopolitiikan oikeusperustana on unionista tehdyn sopimuksen artikkelit 79 ja 80. Sen tavoitteena on luoda yhteisvastuuseen perustuvia ja tasapainoisia tapoja sekä laillisen että laittoman maahanmuuton tarkasteluun unionin alueella. EU:lla on toimivalta määrittää maahantulon ja maassaolon edellytykset sen jäsenvaltioiden alueella, jäsenvaltioilla on puolestaan oikeus päättää työnhakua varten saapuvien ihmisten määrä.¹²¹ Maahanmuuttajia ovat työnperässä tulevat, paluumuuttajat, perheen tai avioliiton vuoksi muuttavat ihmiset, turvapaikanhakijat, kiintiöpakolaiset tai opiskelijat.

Unionin turvapaikkapolitiikan oikeudellisena perustana toimii EU:n peruskirja sekä unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 67 kaksi kohtaa. Tavoitteena on, että turvapaikkapolitiikka on yhteinen ja että se antaisi asianmukaisen aseman kaikille kansainvälistä suojelua tarvitseville, noudattaen samalla palauttamiskieltoa. Näiden toimintojen tulisi perustua Geneven sopimukseen (vuodelta 1951) sekä vuonna 1967 tehtyyn pöytäkirjaan, joissa viitataan “pakolaiseen” sekä “turvapaikanhakijaan”.¹²²

Kuten edellisestä luvusta kävi ilmi, turvapaikkapolitiikan synty unionissa juontaa juurensa

¹¹⁶ European commission 2024: Statistics on migration to Europe.

¹¹⁷ European union: Immigration.

¹¹⁸ Välimäki 2019, 17.

¹¹⁹ Sisäministeriö: Maahanmuuttopolitiikka.

¹²⁰ Camera dei deputati 2022: La disciplina dell’immigrazione.

¹²¹ Euroopan parlamentti: Euroopan unionin maahanmuuttopolitiikka.

¹²² Euroopan parlamentti: Turvapaikkapolitiikka.

Schengenin-sopimukseen, jotka solmittiin vuosina 1985 ja 1990. Tuolloin luovuttiin jäsenmaiden välisistä rajatarkastuksista ja samalla ryhdyttiin säätelemään unionin alueelle tulevien kolmansien maiden kansalaisten liikkumista. Tähän tarvittiin esimerkiksi yhteistä turvapaikkapolitiikkaa.¹²³

3.2 Ihmisoikeuksien perusta EU:ssa

3.2.1 Euroopan ihmisoikeussopimus

Ihmisoikeuksilla tarkoitetaan YK:n määritelmän mukaan oikeuksia, jotka “ovat kaikille ihmisille yhtäläisesti kuuluvia, perustavanlaatuisia vapauksia ja oikeuksia”. Niiden ytimessä on käsitys ihmisarvon yleismaailmallisesta yhtäläisyydestä ja loukkaamattomuudesta. Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle ihmisyyden perusteella, eikä niitä voida ottaa tai luovuttaa pois.”¹²⁴

Euroopan ihmisoikeussopimus allekirjoitettiin alun perin Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden kesken jo vuonna 1950 ja sen tarkoituksena oli turvata YK:n vuonna 1948 antaman ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen kirjaamat oikeudet Euroopassa. Samalla todettiin, että sopimuksen myötä jäsenvaltioiden välille pyritään luomaan tiiviimmät yhteydet perus- ja ihmisoikeuksia edistämällä.¹²⁵ Toisen maailmansodan jälkeisessä tilanteessa herättiin ymmärrettävästi vahvasti miettimään ihmisoikeuskysymyksiä ja tapoja, joilla valtiot saadaan sitoutumaan oikeuksien ja vapauksien kunnioittamiseen.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen yhteydessä perustettiin Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ja määrättiin sen toiminnasta ja periaatteista. Sopimusta täydennettiin ja muutettiin 15 pöytäkirjalla vuosien 1952–2021 aikana.¹²⁶ Sopimuksen osapuolina ovat kaikki Euroopan Unionin jäsenet ja Euroopan neuvoston 47 valtiota. Kansainvälisistä ihmisoikeusloukkauksista ihmisoikeustuomioistuin voi antaa päätöksensä ja tuomionsa, joka on asianomaisia maita sitova.¹²⁷

3.2.2 Lissabonin sopimus ja unionin perusoikeuskirja

Euroopan unionin ihmisoikeuslainsäädäntö perustuu unionista tehdyn sopimuksen artiklaan 2, jossa todetaan, että: “EU:n perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Nämä ovat jäsenvaltioille yhteisiä arvoja yhteiskunnissa, joille ominaista on moniarvoisuus, syrjimättömyys, suvaitsevaisuus, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu sekä naisten ja

¹²³ Hiltunen 2019, 12.

¹²⁴ YK: Ihmisoikeudet.

¹²⁵ European court of human rights: Euroopan ihmisoikeussopimus.

¹²⁶ European court of human rights: Euroopan ihmisoikeussopimus.

¹²⁷ European court of human rights: Euroopan ihmisoikeussopimus.

miesten tasa-arvo.”¹²⁸

Näiden arvojen tarkoituksena on ohjata unionin toimintaa niin sisäisesti kuin ulkoisestikin.¹²⁹ Euroopan unioni ei voi esimerkiksi hyväksyä säädöksiä, jotka ovat ristiriidassa unionin peruskirjan kanssa.¹³⁰ Unionilla on myös erityinen Ihmisoikeustyöryhmä (COHOM), jonka tehtävänä on käsitellä ja linjata ulkosuhteisiin liittyviä ihmisoikeuskysymyksiä.¹³¹

Lissabonin sopimuksen artiklan 2 arvot ovat kirjattuna ja vahvistettuna myös EU:n perusoikeuskirjassa.¹³² Perusoikeuskirjan kirjauksista tuli sopimuksen seurauksena oikeudellisesti sitovia niin unionin toimielimissä kuin jäsenvaltioissa. Tämä kirjaus on merkittävä Euroopan unionin kansalaisten oikeusturvan kannalta.¹³³ Näyttää siis siltä, että unionin kansalaisten oikeus on entistä paremmin turvattu ainakin paperilla, mutta miten on käytännössä. Ei voi myöskään olla pohtimatta, miten on unionin rajojen ulkopuolisten ihmisten laita.

Euroopan unionin perusoikeuskirjan tehtävänä onkin suojella ihmisiä ja oikeuksia, joita heillä on nimenomaan unionin alueella. Perusoikeuskirjaan kuuluu 54 artiklaa, joiden seitsemän lukua koskevat ihmisarvoa, vapautta, tasa-arvoa, yhteisvastuuta, kansalaisoikeuksia ja lainkäyttöä. Ihmisarvon ja vapauden artikloihin kuuluvat esimerkiksi oikeus elämään, oikeus vapauteen ja turvallisuuteen, kidutuksen ja pakkotyön kieltö, oikeus turvapaikkaan ja oikeus suojaan palauttamis- ja karkottamistapauksissa.¹³⁴ Sen soveltamisalana ovat unionin toimielimet, laitokset ja virastot kaikissa toimintamuodoissaan ja sitä sovelletaan myös jäsenvaltoihin unionin toimivaltaan liittyvissä kysymyksissä. Perusoikeuskirjaa käytetään yhdessä muiden sopimusten, kuten Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.¹³⁵

Verica Trestenjak kirjoittaa, että sopimusta voidaan pitää EU:n perustuslaillisena perusoikeuksien lähtökohtana ja se kattaa sekä perinteiset ihmisoikeudet että sosiaalisia ja työhön liittyviä oikeuksia sekä myös poliittisia oikeuksia, jotka yleensä liittyvät unionin kansalaisuuteen.¹³⁶ Perusoikeudet eivät ole aivan absoluuttisia, lukuun ottamatta perustavanlaatuisia ihmisyyteen liittyviä oikeuksia, kuten ihmisarvon, elämän kunnioittaminen sekä epäinhimillisen kohtelun tai orjuuden

¹²⁸ European union: Euroopan unionista tehdyn sopimuksen artikla 2. EUR-Lex.

¹²⁹ Euroopan unioni: EUR-Lex: Ihmisoikeudet.

¹³⁰ Euroopan komissio 2017: Perusoikeudet EU:n lainsäädäntöprosessissa.

¹³¹ Eurooppa-neuvosto 2024: Ihmisoikeustyöryhmä.

¹³² Euroopan unioni: EU:n päämäärät ja arvot.

¹³³ Eurooppatiedotus: Lissabonin sopimus.

¹³⁴ European union: EUR-lex: Euroopan unionin perusoikeuskirja.

¹³⁵ European union: EUR-lex: Euroopan unionin perusoikeuskirja.

¹³⁶ Trestenjak 2023.

kieltäminen.¹³⁷

Oikeuksien rajoittaminen tulee kysymykseen erityistilanteissa, joissa niiden tarpeellisuus todetaan erikseen, rajoituksia tehdään oikeassa mittasuhteessa ja yleisen tarpeen niin vaatiessa unionin näkökulmasta, esimerkiksi jos kysymykseen tulee toisten oikeuksien ja terveyden turvaaminen. EU:n oikeudellisesta näkökulmasta on todettu, että rajoituksiin vaaditaan laillinen perusta. Hyvänä esimerkkinä tällaisista rajoittavista laista ja toimenpiteistä voidaan pitää COVID-19- epidemian aikaisia tapahtumia.¹³⁸ Näyttäisi siis siltä, että perusoikeuksissa niin oikeuksissa kuin tarvittaessa myös rajoituksissa on nimenomaan kysymys unionin kansalaisista.

Kun Lissabonin sopimus tuli voimaan 2009, sillä korvattiin aiemmat unionista tehdyt sopimukset. Yleisesti ottaen Lissabonin sopimus toi Euroopan parlamentille lisää päätäntävaltaa suhteessa muihin toimielimiin. Näihin uuden toimivallan alueisiin parlamentin osalta kuuluvat muun muassa maahanmuutto ja turvallisuus sekä oikeudellisiin asioihin liittyvät kysymykset.¹³⁹ Samalla Euroopan unioni liittyi Euroopan ihmisoikeussopimukseen, tämä mahdollistui, kun unionista tuli sopimuksen myötä oikeushenkilö.¹⁴⁰

3.3 Ristiriita unionin ihmisoikeusperustassa ja toiminnassa

Csongor István Nagy tuo esille Euroopan unionin "diagonaalisen" ongelman todeten, että unionin toimivaltuudet ovat rajalliset eikä se pysty puuttumaan, mikäli jäsenvaltioiden toimet uhkaavat perusarvoja.¹⁴¹ Yksi unionin suurimmista kysymyksistä tällä hetkellä on se, miten se pystyy puolustamaan lakia ja ihmisoikeuksia jäsenvaltioita vastaan myös unionin sisällä. Parlamentti ja komissio ovat pyrkineet viimeisten vuosien aikana saamaan lain kirjainta toteutumaan jäsenvaltioissa, joissa perusoikeudet ovat olleet vaarassa, mutta menestys on ollut heikkoa.¹⁴² Jos ihmisoikeuksien suojelemisen laita on vaakalaudalla ja mahdotonta jopa unionin sisällä, mikä on maahanmuuttajien, siirtolaisten ja turvapaikanhakijoiden kohtalo, jotka pyrkivät unionin alueelle sen ulkopuolelta?

Östen Wahlbeck kirjoittaa "kilpajuoksusta pohjalle". Tällä hän tarkoittaa sitä, että useat tarkkailijat ovat olleet huolissaan valtioiden pyrkivän välttämään sitä, että järjestelmä heidän maassaan olisi muita valtioita suotuisampi ja tällä tavalla houkuttelisi turvapaikanhakijoita. Käytännössä tämä on tarkoittanut esimerkiksi sitä, että jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön yhteisen turvapaikkajärjestelmän

¹³⁷ Trestenjak 2023.

¹³⁸ Trestenjak 2023.

¹³⁹ Eurooppatiedotus 2010: Lissabonin sopimus.

¹⁴⁰ Eurooppatiedotus 2010: Lissabonin sopimus.

¹⁴¹ Nagy 2020, 839.

¹⁴² Nagy 2020, 839.

vähimmäisvaatimuksia täyttäviä käytäntöjä. Toisaalta on huomioitava, että turvapaikkadirektiivit ovat parantaneet hakijoiden asemaa sellaisissa valtioissa, joissa ei aiemmin ole ollut käytössä vakiintuneita vastaanottokäytäntöjä.¹⁴³

Nagyn mukaan ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisesti suojattuja arvoja, joita ei voida suoraan toimeenpanna Euroopan unionin jäsenvaltioissa, vaikka unioni vaatiikin jäseniään kunnioittamaan ihmisoikeuksia ja noudattamaan lakia. Unionista tehdyn sopimuksen artiklan 2 julistukset ovat aivan liian yleisiä eikä jäsenvaltioille ole määritetty tarkempia toimenpiteitä ihmisoikeuksien noudattamiseen. Ei ole myöskään olemassa tehokasta, laillista mekanismia, jolla jäsenvaltiot voitaisiin pakottaa ja velvoittaa noudattamaan näitä oikeuksia.¹⁴⁴ Tämä jättää, kuten Nagy toteaa, unionin pohjan eli perusarvot tyhjäksi kirjaimeksi ja julistukseksi.

Vaikka unionilla olisi periaatteessa mahdollisuuksia ratkaista kysymykseen liittyvät lailliset ongelmat, tämä aihe ja nämä arvot ovat vaikeita kysymyksiä ja voisivat johtaa unionissa hankalaan eripuraan ja integraation vaikeutumiseen.¹⁴⁵ Jos tilanne on näin hankala jo unionin sisäisessä ihmisoikeuskeskustelussa, ei ole ihme, että ihmisoikeuskysymykset vaikeutuvat EU:n rajojen ja sen kansalaisten ulkopuolella.

Jos arvot ovat todellisia, edellyttää se sitä, että sanat ja teot eivät ole ristiriidassa, kirjoittavat myös Hanna Tuominen ja Anna-Kaisa Hiltunen *Politiikasta-* lehden artikkelissaan.¹⁴⁶ Miten Euroopan unioni voi olla uskottava ihmisoikeuksien puolustaja ja edelläkävijä maailmassa, jos käytännön toiminta on ristiriidassa arvojen kanssa? Artiklan 2 arvojen katsotaan olevan unionin perusta sekä ”moraalinen ja henkinen perintö”. Nagy pitää ongelmana erityisesti jännitettä unionin arvojen ja paikallisten asenteiden välissä.¹⁴⁷

Tuominen ja Hiltunen toteavat, että Euroopan unionin turvapaikkapolitiikassa näkyy arvojen ja niistä puhumisen sekä toisaalta toiminnan, joka keskittyy turvallisuuteen, välillä ristiriita. Toisaalta korostetaan ihmisoikeuksia, mutta samaan aikaan keskitytään käytännössä rajavalvontaan ja turvallisuuteen.¹⁴⁸ Ristiriita tuntuu vain voimistuvan ja näkyy konkreettisesti ja erityisen vahvasti puolueiden maahanmuuttolinjauksissa eurovaaliohjelmissa. Onko jäsenvaltioilla todellisuudessa edes halua toteuttaa ihmisoikeuspolitiikkaa sopimusten ja lain vaatimalla tavalla? Kuten Tuominen ja Hiltunen totesivat jo vuonna 2019: ”Oikeus- ja turvallisuusnäkökulmat tuntuvat jatkuvasti

¹⁴³ Wahlbeck 2021, 103–104.

¹⁴⁴ Nagy 2020, 841.

¹⁴⁵ Nagy 2020, 842.

¹⁴⁶ Tuominen & Hiltunen 2019.

¹⁴⁷ Nagy 2020, 846–847.

¹⁴⁸ Tuominen & Hiltunen 2019.

kilpailevan EU:n toiminnan taustalla.”¹⁴⁹

Sopimukset kolmansien maiden kanssa ovat aiheuttaneet kritiikkiä niin kansalaisjärjestöissä kuin Euroopan parlamentissakin. Tuominen ja Hiltunen tuovat esille myös sen, että EU:n yhteisen rajavalvonnan alussa oli epäselvää, miten ihmisoikeusvelvoitteet pätevät kansainvälisillä vesillä.¹⁵⁰ Mielestäni tämä on epäselvää edelleen. Tai voisi jopa sanoa, että velvoitteet eivät päde. Uutisista kuulemme Italiasta käännetyistä pakolaislaivoista ja tuhansista hukkuneista ihmisistä. Kysymys vaikuttaa unionin osalta edelleen ratkaisemattomalta. Vaikka unionin tavoitteena on, että turvapaikanhakijat ja pakolaiset tulevat kohdelluksi samalla tavalla kaikkialla Euroopan unionissa ja sen rajoilla hakiessaan turvapaikkaa, tämä ei myöskään näytä toteutuvan.

Segarra kirjoittaa, että ihmiset pyritään pitämään fyysisesti pois Euroopan maaperältä, jotta he eivät pääsisi osaksi globaalin pohjoisen suojelua. Euroopassa tasapainoillaan ihmisoikeuksien ja rajojen vahvan turvaamisen välillä. Myös vastaanottokeskukset ja -paikat ovat huonossa kunnossa olevia tiloja, jotka ovat kaukana asutuksesta ja näin samalla luodaan rajaa paitsi myös fyysisesti myös sosiaalisesti turvapaikanhakijoiden ja paikallisten välille.¹⁵¹

Segarra tuo esille myös “toiseuden” ajatuksen. Maahanmuuttajan nähdään mahdollisena turvallisuusuhkana, joka pidetään näillä toimenpiteillä kansallisvaltion rajojen ulkopuolella. Poliittisista rajoista tulee nationalistisen identiteettipolitiikan väline.¹⁵² Unkarin tekemät poliittiset muutokset turvapaikkapolitiikassa vaikuttavat radikaaleilta, mutta ihmisoikeuksiin sitoutumisesta huolimatta, niiden voidaan sanoa saaneen vastakaikua muissa EU-maissa. Myös avustusjärjestön toimintaa on kriminalisoitu ja vaikeutettu, mikä ei kerro hyvää kansalaisaktivismiin ja sitä kautta myöskään demokratian kannalta. Segarra kirjoittaa, että viime aikojen muutokset kertovat jopa Euroopan unionin turvapaikkapolitiikan illiberaalesista piirteistä.¹⁵³ EU tavallaan ulkoistaa suojeluvastuutaan kolmansille osapuolille, kun ihmiset eivät pääse unionin rajojen sisäpuolelle vaatimaan oikeuksiaan.¹⁵⁴

Uutiset esimerkiksi Valko-Venäjän ja Puolan rajalta kertovat karua kieltä ihmisten kohtelusta ja “harmaan alueen”-tilanteesta maiden välillä. Kuten Segarran artikkelistakin käy ilmi, myös avustustyöntekijät kertovat häirinnästä ja vaikeuksista.¹⁵⁵ Samaan aikaan Välimerellä hukkuu

¹⁴⁹ Tuominen & Hiltunen, 2019.

¹⁵⁰ Tuominen & Hiltunen 2019.

¹⁵¹ Segarra 2022, 45 - 46.

¹⁵² Segarra 2022, 46.

¹⁵³ Segarra 2022, 54-55.

¹⁵⁴ Tuominen & Hiltunen 2019.

¹⁵⁵ Segarra 2022, 56.

tuhansittain ihmisiä eikä pelastettuja ihmisiä oteta vastaan, koska Eurooppa on sulkenut rajansa. Nämä ihmiset ovat avustus- ja ihmisoikeusjärjestöjen varassa, kuten Amnesty International kertoo.¹⁵⁶ Tilanne näyttää etenevän, kun Italia on ensimmäisenä unionin jäsenvaltiona aloittanut lokakuussa 2024 siirtolaisten siirtämisen Albaniaan kahden välisen sopimuksen mukaisesti.¹⁵⁷

¹⁵⁶ Amnesty International: Turvapaikanhakija ja pakolaiset: Välimeren surmanloukku.

¹⁵⁷ Helsingin Sanomat: "Italia alkoi siirtää siirtolaisia Albaniaan" HS 14.10.2024.

4. PUOLUEJÄRJESTELMÄT JA MAAHANMUUTTO PUOLUEPOLIITTISENA KYSYMYKSENÄ

4.1 Italian puoluejärjestelmä

4.1.1 Italian puoluejärjestelmän kehitys toisen maailmansodan jälkeen

Italia on demokraattinen tasavalta, jonka parlamentti koostuu kahdesta osasta: senaatista ja edustajainhuoneesta. Italian monipuoluejärjestelmässä vaalit järjestetään viiden vuoden välein, valittavista 400 edustajasta jokaisen on oltava vähintään 25-vuotias ja 200 senaattorista vähintään 40-vuotias.¹⁵⁸

Italian demokratisoituminen tapahtui ja ensimmäiset vapaat vaalit, kahden fasistipuolueen valtavuosikymmenen jälkeen, järjestettiin 1940-luvun loppupuolella. Ensimmäiset, demokraattiset parlamenttivaalit järjestettiin huhtikuussa 1948. Mukana oli useita, pienempiäkin puolueita ja äänestysaktiivisuus nousi 90 prosenttiin. Valtakamppailua käytiin kahden suuren ja erilaisen tulevaisuudenvision välillä: konservatiivisen, roomalaiskatolisen ja kapitalistisen Italian Kristillisdemokraattien ja sekulaarin, sosialistisen Popular front-puolueen välillä. Kristillisdemokraatit nojasivat Vatikaanin ja katolisen kirkon tukeen, Paavi Pius XII otti voimakkaasti kantaa vaaleihin toteamalla, että ne käytiin kristittyjen ja ei-kristittyjen välillä. Tämä tarkoitti italialaisille valintaa, ei puolueiden, vaan taivaan ja helvetin väliltä.¹⁵⁹ Kristillisdemokraattien (DC) voiton varmistivat äännet elästä, kun taas vasemman laidan kannatus tuli enimmäkseen Pohjois- ja Keski-Italiasta.¹⁶⁰ Oma vaikutuksensa oli myös Yhdysvalloilla, jonka tuki Italialle oli merkittävää ja sidoksissa poliittiseen tilanteeseen maassa. Jo alkaneen kylmän sodan tilanteessa, kristillisdemokraatit nousivat vaalivoittoon ja viitoittivat Italian poliittista ja yhteiskunnallista kehitystä pitkälle hallitsemalla maata lähes yhtäjaksoisesti 1990-luvun alkuun ja “toiseen tasavaltaan” asti.¹⁶¹

Perustuslaillisesti vuoden 1948 järjestelmään ei ole tullut juurikaan muutoksia, mutta puoluejärjestelmän ja vaalikäytänteiden muutoksen vuoksi voidaan puhua kahdesta eri vaiheesta: Ensimmäisestä (1948–1992) ja Toisesta tasavallasta (1992-). Vuodesta 1948 aina 1990-luvun alkuun asti toimittiin avoimen listan järjestelmällä, laajoilla äänestysalueilla ja puoluejärjestelmällä, jonka

¹⁵⁸ Senato della Repubblica: Parliamentary Business.

¹⁵⁹ Ventresca 2004, 4-5.

¹⁶⁰ Davis 2016, 53-68.

¹⁶¹ Ventresca 2004,7.

keskiössä oli Kristillisdemokraattinen puolue (DC) ja sen vastapuolueet: vasemmalla kommunistinen puolue (PCI) sekä oikealla postfasistinen Movimento Sociale Italiano (MSI).¹⁶² Hallitsevat puolueet sopivat ja rakensivat koalitioita ja vaalien jälkeisiä alliansseja, mutta tästäkin huolimatta hallitukset pysyivät kasassa ja hallinto vakaana.¹⁶³ Kaksi suurinta puoluetta kykenivät 1970-luvulta lähtien myös yhteistyöhön, esimerkiksi sopimalla uusista säädöksistä, jotka lisäsivät opposition parlamentaarista merkitystä.¹⁶⁴ Ennen puoluejärjestelmän suurta romahdusta muutoksesta kertoivat myös joidenkin uusien puolueiden, kuten ”Lega Nordin” vahva menestys.¹⁶⁵ Maurizio Cotta kutsuu ”ensimmäisen tasavallan” aikaa toisen maailmansodan jälkeen myös ”massapuolueiden kulta-ajaksi” ja sitä seurannutta ”toisen valtakunnan” aikaa massapuolueiden vajoamisen ja johtajaorientoituneiden puolueiden haasteeksi” vuodesta 1994 alkaen.¹⁶⁶

Italian taloudellista kehitystä pitkälle 1900-luvulle hidastivat maailmansodat, fasismi sekä maailmantalouden ongelmat. Toisen maailmansodan jälkeisinä taloudellisen kasvun vuosina Italian talous kehittyi ja se nousi urbaaniksi massakulutussyhteiskunnaksi. Tästä huolimatta maa jakaantui edelleen vahvasti pohjoinen-etelä akselilla ja kaipasi poliittista ja yhteiskunnallista uudistusta. Poliittinen maisema muuttui radikaalisti 1990-luvun alussa, kun poliittista eliittiä ravistelivat korruptiosyytteet, lahjusskandaali hajotti erityisesti kristillisdemokraattista puoluetta. Cotta näkee murrokseen syynä myös poliittiset muutokset, vanhat massapuolueet eivät kyenneet uudistumaan kylmän sodan jälkeisessä uudessa tilanteessa.¹⁶⁷

Eryityisesti tässä vaiheessa Lega Nord nousi ensimmäisenä alueperustaisena puolueena haastamaan keskushallintoa. Tästä huolimatta suuri osa kansasta kaipasi vielä omaa edustustaan ja tätä vajetta paikkaamaan nousi muun muassa Forza Italia, johdossaan Silvio Berlusconi, joka aloitti uuden aikakauden Italian politiikassa. Uusi aikakausi tarkoitti vanhojen puolueiden loppua ja toisaalta uusien tehokkaampien poliittisten organisaatioiden alkutaivalta.¹⁶⁸ Myllerryksen ja puoluekartan uudistumisen jälkeen vuosina 1994–2013 Italian hallinnossa vaihtelivat koalitiot keskustaoikeisto ja keskustavasemmistoakseleilta.¹⁶⁹ Käytännössä seurauksena oli kilpailu ”uuden puolueen” ja Berlusconin sekä postkommunististen puolueiden ja heidän johtajiensa välillä.¹⁷⁰

Ainut puolue, joka kesti puoluejärjestelmän romahduksen oli PCI:n (Italian kommunistisen

¹⁶² Oxford Bibliographies 2023: Italian Politics and Government.

¹⁶³ Valbruzzi 2016, 26-40.

¹⁶⁴ Cotta 2016, 41-52.

¹⁶⁵ Cotta 2016, 41-52.

¹⁶⁶ Cotta 2016, 41-52.

¹⁶⁷ Cotta 2016, 41-52.

¹⁶⁸ Cotta 2016, 41-52.

¹⁶⁹ Giannetti & Lupo 2023.

¹⁷⁰ Cotta 2016, 41-52.

puolueen) edeltäjä. Se yritti säilyttää vanhan puoluekoneistonsa ja samalla mukautua uuteen poliittiseen maisemaan ja kulttuuriin taistelemalla muun muassa keskellä olevista äänestäjistä. Tästä selvittääkseen puolue avasi ovensa hyvin eri suunnista tuleville poliitikoille, muun muassa entisille kristillisdemokraateille kuten Romano Prodilille.¹⁷¹

Vaalilainsäädäntöä uudistettiin vuosina 2005 ja 2017 palauttamalla muun muassa suhteellinen vaalitapa. Seuraava käännekohta Italian politiikassa tapahtui vuonna 2013, kun populistinen Movimento 5 Stelle nousi vaalivoittoon.¹⁷² Tätä voidaankin kutsua kolmanneksi puoluejärjestelmän muutoskohdaksi Italiassa. Puoluejärjestelmän pirstoutuminen on lisääntynyt ja yhä uusia kiistanaiheita on noussut esille. Movimento 5 Stelle käytti nousunsa pontimena esimerkiksi ihmisten tyytymättömyyttä Euroopan unionin talouspolitiikkaan.¹⁷³

Vuoden 2013 vaalit näyttävät jälleen taitekohdalta, koska edellisissä vaaleissa menestyneet puolueet kärsivät tappion Movimento 5 Stellen vaaliliitolle keskustavasemmiston kanssa. Samaan aikaan äänestysaktiivisuus nousi korkeimmaksi toisen maailmansodan jälkeisessä Italiassa. Myös paikkojen ja äänen jakautuminen eri poliittisten puolueiden ja liikkeiden kesken nousi kaikkien aikojen suurimmaksi ja ylitti jopa vuoden 1994 lukemat.¹⁷⁴

Populistiset, oikeanlaidan puolueet, kuten Lega Nord ovat keskittyneet “turvallisuuteen” jo 1990-luvulta lähtien. Tähän on alusta asti liitetty tiiviisti mukaan maahanmuuttoon ja monikulttuuriseen yhteiskuntaan liittyvät ongelmat ja kysymykset. Vasemman laidan populistiset liikkeet ovat sen sijaan vastustaneet edustuksellista demokratiaa sekä halunneet tuoda deliberatiivista ja osallistavaa demokratiaa osaksi päätöksentekoa. Merkittävimmät Italian populistisista puolueista, kuten jo mainittu Lega Nord, saivat alkunsa “toisen tasavallan” aikana vuoden 1994 jälkeen. Movimento 5 Stelle yritti puolestaan häivyttää perinteisen oikeisto-vasemmisto-ajattelun ja korostaa muita vastakkainasetteluja.¹⁷⁵

Vuoden 2018 parlamenttivaaleissa sama trendi jatkui, kun suurimmiksi voittajiksi, perinteisten puolueiden kustannuksella, nousivat edelleen Movimento 5 Stelle ja Matteo Salvinin johtama Lega Nord, josta oli kehkeytynyt nationalistinen ja maahanmuuttovastainen liike. Muita vaaleissa menestyneitä olivat Partito Democratico (PD) sekä Forza Italia (FI). Edellisiin vaaleihin verrattuna Movimento 5 Stelle nosti edelleen kannatustaan, mutta vaalivoittoon nousi erityisesti Lega. Legan kannattajiin vetosi puolueen maahanmuuttolinja sekä taloudelliset näkökulmat, jotka olivat keskeisiä

¹⁷¹ Cotta 2016, 41-52.

¹⁷² Oxford Bibliographies 2023: Italian Politics and Government.

¹⁷³ Mershon 2016, 144–158.

¹⁷⁴ Mershon 2016, 144–158.

¹⁷⁵ Passarelli 2016, 224–239.

jo vuoden 2013 vaaleissa.¹⁷⁶ Maahanmuutto nousi entistä näkyvämpään asemaan, sekä La Legan että Movimento 5 Stellen vastustaessa sitä kiivaasti. Vaalien seurauksena Euroopan unionin alueella nähtiin ensimmäinen pelkästään populistisista liikkeistä koostuva hallituskoalitio.¹⁷⁷

Viimeisimmät parlamenttivaalit Italiassa pidettiin syksyllä 2022. Sama linja kuin vuosien 2013 ja 2018 vaaleissa jatkui, uusi puolue vei “protestiääniä” perinteisiltä puolueilta. Tällä kertaa voittoon oppositiosta nousi laitoikeistolainen Fratelli D’Italia (FdI) ja sen puoluejohtajasta Georgia Melonista tuli Italian ensimmäinen naispääministeri. Hän johtaa Italian historian oikeistolaisinta hallitusta, nationalistisine, autoritaarisine ja ultrakonservatiivisine tavoitteineen.¹⁷⁸ Italian kaksikamarisesta järjestelmästä on kehittynyt kaksi kilpailevaa ja toisistaan erillistä parlamentin hallintoa johtuen perustuslain tulkinnasta ja viimeisten vuosien tapahtumien, kuten talouskriisin ja antipoliittisten liikkeiden noususta, jotka kuitenkin ovat järjestäytyneet yhteistyöhön eri hallinnon osalta ja henkilökunnan osalta.¹⁷⁹

4.1.2 Kahtiajakautunut Italia

Toisen maailmansodan jälkeen Etelä-Italian kehitys ja siihen panostaminen on ollut suurimpia projekteja sen jälkeisessä Euroopassa. Italia oli osa Marshall -apua sekä Euroopan uudelleenrakennusohjelmaa. Etelä-Italia on ollut ylikansoitettua ja työttömyyden edessä monet lähtivät siirtolaisiksi pohjoiseen, muualle Eurooppaan tai jopa sen ulkopuolelle vielä 1970-luvulla. Kiinnostus Etelä-Italiaa ja sen kehitystä kohtaan oli voimakasta myös maan ulkopuolella, erityisesti Yhdysvalloissa ja aluetta pidettiin eräänlaisena kansainvälisenä testikohteena kilpailevilla talousteorioille, valtion sekaantumisen ja vapaiden markkinoiden vaikutuksen eroista.¹⁸⁰

Italian “Etelän kysymyksessä” ei ole koskaan kuitenkaan ollut pelkästään kyse taloudesta, vaan se on koskettanut koko Italian yhtenäisyyttä, ja sitä myöten myös muokannut Italian modernia poliittista kehitystä. Kristillisdemokraatit (DC) pitivät valtansa etelän kannatuksen ansiosta. “Ensimmäisen valtakunnan” kriisiytyessä Etelä-Italiassa ei ollut enää tehokasta valtion läsnäoloa ja samaan aikaan maata järjestyttivät myös kahden mafianvastaisen toimijan Giovanni Falconen ja Paolo Borsellinon murhat. Mafialla on ollut merkityksensä niin mantereen puolella etelässä kuin Sisiliassakin ja esimerkiksi 1980-lukua voidaan kutsua “luotien vuosikymmeneksi”, rikollisuuden rehottaessa

¹⁷⁶ Maraffi 2018, 267–268.

¹⁷⁷ Bellucci 2018, 219–221.

¹⁷⁸ Doná 2023, 295–297.

¹⁷⁹ Gianniti & Lupo 2023, 308.

¹⁸⁰ Davis 2016, 53-68.

mafian vaikutuksesta.¹⁸¹

Kehityksestä ja jopa “taloudellisesta ihmeestä” huolimatta Italian jakaantuneisuus pohjoisen- ja eteläkselillä tuli edelleen esille esimerkiksi OECD:n raportissa vuodelta 2010, jossa todetaan, että maa kärsi laajimmasta alueellisesta kahtiajakautumisesta koko Euroopan unionin alueella. Missään muussa Euroopan maassa ei ole olemassa näin laajaa juopaa eri alueiden välillä, näin pitkältä ajalta. Nykyisin alueen kulutustottumukset ja elintaso nousevat Euroopan unionin normiston kärkipäähän, mutta etäisyys säilyy edelleen ja etelän tuottavuus laahaa muun Italian perässä. Työttömyysaste on korkea, julkiset investoinnit vähäisiä ja infrastruktuuri sekä julkiset palvelut huonolla tasolla.¹⁸²

Vuodesta 1992 vuoteen 2013 pohjoisen ja etelän väliset erot ovat lisääntyneet merkittävästi. Etelässä laskua on tapahtunut kulutuksessa, bruttokansantuotteessa, tuonnissa, tuloissa ja tuotannon määrissä. Poismuuttaneita on 2,7 miljoonaa, joista melkein 65 prosenttia on koulutettuja henkilöitä. Etelässä asuu 35 prosenttia Italian väestöstä, mutta sen työttömyysluvut ovat neljä kertaa niin suuria kuin Pohjois- tai Keski-Italiassa. Ongelmat ovat kärjistyneet erityisesti aikoina, jolloin poliittisessa päätöksenteossa on ollut mukana Lega Nord tai esimerkiksi silloin, kun Silvio Berlusconi hallituksen vuoden 1994 päätöksellä käytettiin Euroopan unionin aluetuista etelän sijaista pohjoiseen yli puolet.¹⁸³

Italian liittyttyä euroalueeseen Etelä-Italian elvyttämiseksi tehtiin suunnitelmia ja käytänteiden uudistamiseksi ohjelmia Romano Prodin ja Carlo Azeglio Campin johdolla, mutta Prodin hallituskauden jälkeen suunnitelmille ei ollut jatkoa. Sen sijaan on keskitytty enemmän paikallisuuteen. Olot vaihtelevatkin etelässä paikallisesti hyvin paljon esimerkiksi mafian ja järjestäytyneen rikollisuuden suhteen, mutta joka tapauksessa ne aiheuttavat kaikkialla etelässä merkittävän uhan. Monilla alueilla etelässä järjestäytynyt rikollisuus hallitsee kauppaa ja haastaa valtion legitiimiyden sekä auktoriteetin.¹⁸⁴ Epäilemättä ja kuten aiemmin on jo tullut todettua, järjestäytynyt rikollisuus on hyötynyt ja kasvanut valtavasti laittomasta siirtolaisuudesta Italiassa ja sen lähialueilla sekä Välimerellä.

Institutionaaliset ja kulttuuriset muutokset kysyvät aina aikaa, mutta “etelän kysymyksen” ratkaisemisessa ongelmana on ollut myös poliittisen vakauden puuttuminen Italian politiikassa viimeisten vuosikymmenten aikana. Keskustelua käydään lisäksi yhtenäisen Italian järkevyydestä, sen haitoista ja hyödyistä. Erityisesti Lega Nordin esille nostamat ajatukset ovat kyseenalaistaneet

¹⁸¹ Davis 2016, 53-68.

¹⁸² Davis 2016, 53-68.

¹⁸³ Davis 2016, 53-68.

¹⁸⁴ Davis 2016, 53-68.

etelän osana Italiaa (pohjoista), jonka kasvua ja kehitystä hidastaa ei-tuottava ja rikollisten kansoittama etelä. Vastauksena tälle etelä on todennut olevansa Italian yhtenäistämisen todellinen uhri, joka on kärsinyt jatkuvasta pohjoisen politiikan ja käytänteiden priorisoinnista.¹⁸⁵

Lisää aineksia soppaan ja etelän kysymyksen ratkaisuun ovat viime vuosina tuoneet monin paikoin Euroopassa sekä erityisesti Italiassa, niin pohjoisessa kuin etelässä syntyneet “ei-puoluepohjaiset” liikkeet kuten jo mainittu Peppe Grillon johtama Movimento 5 Stelle.¹⁸⁶

4.2 Suomen puoluejärjestelmä

Myös Suomessa toimii monipuoluejärjestelmä ja se onkin ollut toisen maailmansodan jälkeisenä aikana aina vuoteen 2000 saakka Länsi-Euroopassa hajanaisin ja fragmentoitunein eli Suomesta on puuttunut yksi selkeä, muita suurempi puolue. Lisäksi keskustalla on ollut oma roolinsa oikeiston ja vasemmiston välissä eräänlaisena sillanrakentajana. Nämä kaikki seikat ovat vaikuttaneet siihen, että maassa on ollut useita laajapohjaisia koalitionhallituksia, hyvänä esimerkkinä vuosien 1995–2003 “sateenkaarihallitukset”. Näihin Paavo Lipposen hallitukseen kuului viisi puoluetta, mukana myös vasemmistoliitto sekä kokoomus.¹⁸⁷ Koko olemassaolonsa ajan SDP (Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue) on edustanut sosiaalidemokraattista näkökulmaa, RKP (Suomen Ruotsalainen Kansanpuolue) ruotsinkielisten etuja, kokoomus konservatiivista suuntausta ja keskusta (aiemmin Maalaisliitto) agraarista näkökulmaa.¹⁸⁸

Kuten Italiassa, myös Suomessa itsenäistymisen ja erityisesti toisen maailmansodan jälkeinen aika voidaan puoluejärjestelmän osalta jakaa kahteen eri vaiheeseen. Aina 1960-luvulle saakka puoluejärjestelmässä oli kuusi eri aatesuuntaa: ruotsinkielistä väestöä edustava, liberaali, sosiaalidemokraattinen, vasemmistososiaalinen, agraarinen, liberaalinen sekä konservatiivinen suuntaus. Tämä järjestelmä pysyi melko samanlaisena ja vakaana aina 1970-luvulle saakka. Murroksia puoluejärjestelmässä alkoi tapahtua, kun vanhimpien puolueiden perustuminen yhteiskuntaluokkien jakoon alkoi murtua keskiluokkaistumisen ja luokkajaon hajoamisen myötä. Uusina puolueina eduskuntaan nousi populistinen Suomen Maaseudun Puolue, jonka perintöä puolueen hajoamisen jälkeen jatkoi vuodesta 1995 alkaen perussuomalaiset. Uusina puolueina eduskuntaan 1970- ja 1980-luvuilla nousivat myös Suomen Kristillinen Liitto (vuodesta 2001 Kristillisdemokraatit) ja Vihreä Liitto, josta tuli Euroopassa ensimmäinen hallitusvastuuseen

¹⁸⁵ Davis 2016, 53–68.

¹⁸⁶ Davis 2016, 53–68.

¹⁸⁷ Paloheimo & Raunio 2008, 17.

¹⁸⁸ Paloheimo 2008, 27.

kansallisella tasolla noussut ympäristökysymyksiin keskittynyt puolue.¹⁸⁹

Samaan aikaan liberaalit ja vasemmistososiaaliset puolueet ovat menettäneet kannatustaan. Suomen Kommunistinen puolue (SKP) ja Suomen Kansan Demokraattinen Liitto (SKDL), joka 1960-luvulle saakka oli kannatukseltaan suurin puolue, lopettivat toimintansa vuonna 1990 ja niiden pohjalle perustettiin Vasemmistoliitto. Vaikka muutoksia Suomen puoluejärjestelmässä on tapahtunut, se on pysynyt vakaana. Viimeisten vuosikymmenien aikana Kansallinen Kokoomus nousi kolmen suurimman puolueen joukkoon Vasemmistoliiton tilalle. Eduskuntavaaleissa kolme suurinta puoluetta (SDP, keskusta ja kokoomus) olivat pitkään tasaisesti johdossa.¹⁹⁰ Näin oli aina vuoden 2011 eduskuntavaalien murrokseen saakka.¹⁹¹

Perussuomalaiset oli saanut ensimmäisen edustajansa eduskuntaan 2003. Erityisesti 2010-luvun Suomessa vastakkainasettelu voimistui ja ristiriita ulottuvuus vaihtoi paikkaa, enää ei keskustelujen keskiössä ollut taloudellinen vasemmisto-oikeisto-jaottelu vaan integraatio- ja globaalimyönteiset ja vapaamieliset kannat, vastapuolellaan konservatiivisnationalistit.¹⁹²

Perussuomalaisten “jyty” tuli vuoden 2011 eduskuntavaaleissa ja Mickelssonin mukaan heidän vaalivoittoaan voidaan selittää nimenomaan voimistuneella globalisaatiokehityksellä. Perussuomalaisista tuli ensimmäisen kerran hallituspuolue vuonna 2015 ja tällöin hallitusohjelmassa nähtiin maahanmuuttoa tiukentavia linjauksia.¹⁹³ Vuoden 2015 “pakolaiskriisin” jälkeen maahanmuuttovastaisuus ei nostanut erityisesti perussuomalaisten kannatusta, vaan maahanmuuttovastaisuus näkyi ennen kaikkea kahden eri liikkeen: Suomi ensin ja Rajat kiinni kannatuksessa.¹⁹⁴ Perussuomalaisten maahanmuuttolinjan kiristyminen voidaankin nähdä kunnolla vasta juuri mainitussa 2015 eduskuntavaaliohjelmassa. Nykyään voidaan sanoa, että perussuomalaisten jäseniä yhdistävät erityisesti kansallisuusaate ja perinteisten arvojen kunnioitus yhdistettynä maahanmuuttoon. Varsinkin Jussi Halla-Ahon puheenjohtajuuden jälkeen puolue on ottanut askeleita oikealle, teemoissa korostuvat kansalaisten oikeuksien turvaaminen ja maahanmuuton ongelmat.¹⁹⁵

Nykyisistä puolueista kokoomus on perinteisesti ollut kohtalainen oikeistopuolue, jonka arvoihin kuuluvat liberaali markkinatalous ja yksilönvapaus. Puolueessa on myös arvokonservatiivisen ja patrioottisen linjan kannattajia. Keskusta on nimensä mukaisesti arvojensa mukaan sekoitus sekä

¹⁸⁹ Paloheimo & Raunio 2008, 19–20.

¹⁹⁰ Paloheimo & Raunio 2008, 20–21.

¹⁹¹ Mickelsson 2021, 358.

¹⁹² Mickelsson 2021, 326.

¹⁹³ Mickelsson 2021, 328-330.

¹⁹⁴ Mickelsson 2021, 327.

¹⁹⁵ Mickelsson 2021, 340-341.

nationalistisia, liberaaleja että konservatiivisia elementtejä. Sekä Suomen sosiaalidemokraattinen puolue (SDP) että vasemmistoliitto ovat moderneja vasemmistolaidan puolueita, joiden arvoihin kuuluu heikompien ja vähemmistöjen puolustaminen sekä solidaarisuus. Näistä SDP kuuluu enemmän valtaviiran vasemmistoon käytännöllisimpine näkökulmineen.¹⁹⁶ Kristillisdemokraateille nimensä mukaisesti tärkeintä ovat edelleen kristilliset arvot, jotka ovat pysyneet muuttumattomina vuosikymmenestä toiseen. Heidän mukaansa yhteiskunnan arvot näkyvät siinä, miten se kohtelee heikkoja jäseniään. Ihmis-arvoa pidetään siis erittäin tärkeänä käsitteenä. Ruotsalaisen kansanpuolueen peruslähdekohta on myös aina ollut selvä: kaksikielisyyden ja alueellisen tasa-arvon puolustaminen. Lisäksi puolue on ohjelmissaan tuonut esille muun muassa vähemmistöjen oikeuksia ja tasa-arvoa.¹⁹⁷

Eduskuntapuolueiden lisäksi Suomessa on erilaisia poliittisia, vasemmistolaisia, populistisia, oikeistolaisia, nationalistisia ja EU-kriittisiä ryhmittymiä, jotka ovat myös rekisteröityneet poliittisiksi puolueiksi ja saaneet vaihtelevasti ehdokkaita eduskuntaan, vaikka kannatus usein on jäänytkin pieneksi.¹⁹⁸

Vuoden 2023 eduskuntavaalien jälkeen hallitusvastuussa ovat pääministeripuolue kokoomus, perussuomalaiset, ruotsalainen kansanpuolue sekä kristillisdemokraatit yhdellä ministerillään.¹⁹⁹

4.3 Maahanmuutto puoluepoliittisena kysymyksenä

Laitaoikeiston ja maahanmuuttovastaisuuden nousua on selitetty esimerkiksi vastavallankumouksena 1970-luvun vasemmiston voimakkaalle nousulle, joka korosti kansallisvaltioiden rajojen häivyttämistä ja yksilön vapauttamista rotuun, sukupuoleen, kansallisuuteen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvistä valtarakennelmista. Toisaalta selityksenä voidaan nähdä myös etno demografisten muutosten aiheuttama vastareaktio.²⁰⁰ Esimerkiksi Piero Ignazion mukaan kansallismielinen populistinen nousu on samaa perua kuin vihreän liikkeen nousu.²⁰¹ Se nousi vastavoimaksi vihreälle uusvasemmistolaiselle liberaalisuudelle. Jälkimmäisen noustessa maailmanlaajuisesti kansallismielinen populistinen liikehdintä reagoi siihen nimenomaan maahanmuuttoa ja integraatiota vastustamalla. Mickelsson toteaa oivasti, että maailmantuska on molempien liikkeiden alku. Ero on vain siinä, että kansallismieliset populistit toivovat maailman

¹⁹⁶ Välimäki 2019, 104.

¹⁹⁷ Mickelsson 2021, 316–317.

¹⁹⁸ Paloheimo & Raunio 2008, 21.

¹⁹⁹ Valtioneuvosto: 77. Orpon hallitus.

²⁰⁰ Dennison & Geddes 2019, 110.

²⁰¹ Ignazi 1992, 4-5.

kanssakäymisen vähentyvän, kun taas vihreät toivovat sen lisääntyvän.²⁰²

Samalla kun liberaalien arvojen kannattaminen on valtavirtaistunut, on myös alkanut sitä vastustava liikehdintä, joka näkyy oikeistopopulististen liikkeiden nousua. Asenteet ovat polarisoituneet sosiokulttuurisesti liberaalien ja konservatiivien keskuudessa suhteessa kulttuuriin ”uhkiin”, kuten pakolaisuuteen.²⁰³

Maahanmuuttoon liittyviin kysymyksiin reagoidaan ja ne koetaan usein eri tavalla riippuen siitä, onko kysymyksessä lähtö-, kauttakulku-, vai vastaanottavamaa, mutta yleisesti ottaen maahanmuutolla on vaikutusta sosiaalisesti ja poliittisesti niin kansalliseen identiteettiin, hallintoon, työmarkkinoihin kuin yhteiskunnalliseen muutokseenkin. Suuri vaikutus on myös sillä, missä kyseinen valtio sijaitsee globaalissa maahanmuuttosysteemissä. Euroopassa erityisesti maahanmuuton laittomuus ja salakuljetus ovat nousseet dominoiviksi aiheiksi. Myös sen pidempiaikaisia vaikutuksia kulttuuriin on pohdittu 2000-luvulla.²⁰⁴ Maahanmuuton tiettyjen puolien on joissakin piireissä nähty perinteisten konservatiivisten arvojen, kuten turvallisuuden, yhdenmukaisuuden ja perinteiden uhkana. Erityisesti populististen laita-oikeistopuolueiden nousua ja maahanmuuttovastaisuutta ovat lietsoneet runsaat uutisoinnit vuoden 2015 pakolaiskriisin jälkeen sen vaikutuksista sekä laittomien siirtolaisten ”ongelmasta” Välimerellä.²⁰⁵ Voidaan ajatella, että ”pakolaiskriisi” voimisti ja taivutti sosiaalisia - ja arvokonflikteja, mutta ne olivat jo kauan olleet olemassa eurooppalaisessa puoluepolitiikassa.²⁰⁶

Poliittiset puolueet toimivat Eurooppaa paljon paikallisemmalla tasolla ja maantieteellisesti rajatumalla alueella, joten ne joutuvat ottamaan huomioon paikallisten ja kansallisten äänestäjien toiveet. Maahanmuutto on kuitenkin noussut esille voimakkaammin tai uudelleen joissakin jäsenvaltioissa, kun taas toisissa aihepiirin ajankohtaisuus on nostanut sen merkittäväksi keskustelunaiheeksi.²⁰⁷

Lain ja järjestyksen -diskurssi maahanmuuttoon liittyen on usein juuri liitetty laita-oikeiston käyttämään puheeseen maahanmuutosta. Tällä tarkoitetaan maahanmuuttajan leimaamista ”toiseksi”, joka vaarantaa ”meidän” hyvinvointimme ja järjestelmämme varastamalla muun muassa työpaikat. Laita- ja äärioikeiston lisäksi samaa diskurssia käyttävät useat, taustoiltaan erilaiset puolueet ja

²⁰² Mickelsson 2021, 337-338.

²⁰³ Isotalo, Sipinen & Westinen 2024, 248-249.

²⁰⁴ Andall 2014, 105.

²⁰⁵ Dennison & Geddes 2019, 107-108.

²⁰⁶ Abdou, Bale & Geddes 2021, 337.

²⁰⁷ Andall 2014, 106.

samalla se tuo esille ristiriidan maahanmuuttajien ihmisoikeuksista läntisissä demokratioissa.²⁰⁸

On myös ajateltu, että maahanmuuttokysymykset jakautuvat puolueiden välillä oikeisto-vasemmistokeskusteluilla pohdittaessa tiukennetaanko ehtoja vai höllennetäänkö niitä maahanmuuton suhteen. Tutkimukset ovat kuitenkin kyseenalaistaneet selvän oikeisto-vasemmisto-jaottelun maahanmuuttoon liittyvien kysymysten asettelussa puoluekartalle. Toisin sanoen maahanmuutto jakaa puolueita enemmän sosiokulttuurisella jakolinjalla. Maahanmuuton teema saattaa joissakin tapauksissa myös yhdistää oikealla ja vasemmalla olevien puolueiden kantoja. On hankala selvällä ja yksinkertaisella tavalla määrittää, mikä puolueiden ja liikkeiden linja maahanmuuttokysymyksiin on. Vasemmisto-oikeisto-jaotteluun maahanmuuttokysymyksissä vaikuttavat ennen kaikkea kansalliset olosuhteet.²⁰⁹

Kantojen maahanmuuttoon poliittisena kysymyksenä voidaan nähdä liittyvän politiikan toiminnan ja vaikutusten sekä sosioekonomiseen ympäristöön, jossa toimitaan. Eli itse poliittinen systeemi muokkaa maahanmuuttoa poliittisena kysymyksenä voimakkaasti ja toisaalta siihen samalla vaikuttavat myös yhteiskunnalliset olosuhteet, esimerkiksi hyvinvointiyhteiskunnan tila.²¹⁰ Maahanmuuttokysymystä voidaan tarkastella myös monikulttuurisuuden ja assimilaation kannattajien näkökulmista. Esimerkiksi keskustaoikeisto-puolueiden voidaan nähdä kulkevan enemmän rajoitetun maahanmuuton ja assimilaation suuntaan ja samalla menettävän talous- ja kulttuuriliberaaleja kannattajiaan tai niitä, jotka kantavat huolta toimeentulokysymyksistä. Maahanmuuttokysymys onkin kehystynyt enemmän sosioekonomisiin kuin taloudellisiin kysymyksiin.²¹¹

Perinteisessä mielessä vasemmistopuolueiden oletetaan ottavan oikeistopuolueita liberaalimpi kanta maahanmuuttoon ja ne myös usein haluavatkin parantaa maahanmuuttajien oloja ja oikeuksia. Erityisesti Italiassa vasemmiston haluna on ollut siirtää maahanmuuttoon liittyvät kysymykset Euroopan unionin tasolla päätettäväksi ja niiden kantoihin on vaikuttanut laitoikeiston muokkaama maahanmuuttoon liittyvä puhekulttuuri sekä hallitusoppositio- vastuu omine vaikutuksineen. Italiassa maahanmuuttajilla on rajoitetut kansalaisoikeudet ja äänestys-oikeuden puute näkyy myös puoluepolitiikassa. Vasemmisto-keskustapuolueet ovat yrittäneet vaikuttaa maahanmuuttajien kansalaisoikeuksien lisäämiseen erityisesti paikallisella tasolla.²¹²

Samaan aikaan kun laitoikeistolaiset puolueet ovat menestyksekkäästi politisoineet

²⁰⁸ Korkut et al. 2013, 12–14.

²⁰⁹ Andall 2014, 133–134.

²¹⁰ Abdou, Bale & Geddes 2021, 330.

²¹¹ Abdou, Bale & Geddes 2021, 333.

²¹² Andall 2014, 146.

maahanmuuttokysymyksen, se on pakottanut valtaviiran puolueet ottamaan siihen kantaa ja jopa siirtymään maahanmuuttovastaisempaan linjaan. Keskustavasemmiston on nähty ottavan vähemmän vaikutteita tästä muutoksesta kuin keskustaoikeiston.²¹³ Mielenkiintoinen seikka näyttäisi olevan se, että Italiassa myös vasemmisto näyttää ottaneen vaikutteita laitoikeiston politiikasta, kun taas yleisemmin sen vaikutuksen alaisena näyttäivät olevan keskustaoikeistopuolueet.

Laitaoikeiston ideologiaan kuuluu vahva muukalaisvastaisuus ja populistinen sekä nationalistinen retoriikka. Italiassa keskustaoikeiston laaja, maahanmuuton vastainen mobilisaatio on tapahtunut pitkälti Lega Nordin johdolla. Tämä on tapahtunut myös paikkaansa pitämättömän tiedon avulla ja se on osaltaan vaikuttanut esimerkiksi vasemmiston valtapuolueen Democratici di Sinistran (DS) toimintaan ja maahanmuuttolinjaan. Puolue on myös sisäisesti jakautunut monella eri tasolla maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä.²¹⁴ Laita- tai äärioikeiston kannatus on kasvanut Italian lisäksi muuallakin läntisessä Euroopassa, Suomessa perussuomalaisten ollessa esimerkki tästä kehityksestä. Usein maahanmuuttovastaisuuden lisäksi nämä puolueet kannattajineen edustavat myös euroskeptistä linjaa.²¹⁵

Ensimmäisen kerran nationalistiset ja muukalaisvihamieliset puolueet nostivat kannatustaan Euroopassa juuri 1990–2000-luvuilla, Suomi ei tässä vaiheessa ollut vielä mukana. Suomessa hakeuduttiin edelleen ”puoluekentän keskiosiin”, alueilla, joissa oli potentiaalia äärioikeiston nousulle, suhtauduttiin välinpitämättömästi niin politiikkaan kuin maahanmuuttajiinkin. Perussuomalaiset ja sen maahanmuuttovastainen siipi sai ensimmäisen kansanedustajansa Suomessa 2000-luvun alussa.²¹⁶ Suomen erityispiirteenä oli pitkään syrjäinen maantieteellinen sijainti, jonka takia se eroaa vahvasti esimerkiksi Italian maahanmuuttohistoriasta. Maahantulijoiden määrät olivat pitkään vähäisiä. Väestön ikääntyminen nähtiin työvoimaongelmana jo kauan ennen nykyisiä keskusteluja ja maahanmuuttoa tarjottiin ratkaisuksi ongelmaan jo vuosikymmeniä sitten. Maahanmuuton vastaisia kommentteja tuli erityisesti Suomen Maaseudun Puolueen suunnalta (SMP), taloudellisesti haastavina aikoina.²¹⁷

Myöhemmin 2000-luvulle tultaessa jälkeen maahanmuuttovastaisia ja jopa rasisia äärioikeistopuolueita alkoi syntyä myös eri puolella Suomea voimakkaammin. Esimerkiksi Suomen Kansan Sinivalkoiset Liike totesi: *“Ylikansallisuus on helpottanut sosiaalisialistajien ryhmiä, jotka rikollisesti käyttävät vastikkeetta hyväkseen Suomeenkin hiellä ja verellä rakennettuja*

²¹³ Hutter & Kriesi 2022, 345.

²¹⁴ Andall 2014, 151.

²¹⁵ Dennison & Geddes 2019, 109.

²¹⁶ Mickelsson 2021, 298.

²¹⁷ Välimäki 2019, 103.

turvaverkostoja^{218, 219}.

Suomessa vuoden 2023 eduskuntavaalien ehdokkaiden ja puolueiden sijainnit sosiokulttuurisella GAL-TAN ulottuvuudella (arvokulttuuriulottuvuus, GAL: *green, alternative, libertarian* ja TAN: *traditional, authoritarian, nationalist*) kertoo, että punavihreät ovat näissä kysymyksissä melko yhtenäisiä, kun taas, kuten aiemmin jo todettua, porvaripuolueiden osalta hajaannusta esiintyy enemmän. Joukosta erottuvat perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit kansalliskonservatiiveina ja toisaalta toisessa ääripäässä RKP, joka on arvoiltaan SDP:tä.²²⁰ Tämä ulottuvuus pitää sisällään käsityksiä maahanmuutosta, ympäristöstä, seksuaalivähemmistöjen oikeuksista, kansainvälisestä yhteistyöstä ja autoritaarisesta hallinnosta.²²¹

Kokoomus on ulottuvuudella lähellä keskikohtaa, mutta puolueen sisällä on nähtävissä selvää hajaannusta. Keskusta puolestaan asettuu keskikohdan molemmin puolin, kun taas SDP, vasemmistoliitto ja vihreät löytyvät kaikki voimakkaasti GAL- päädyssä. Erityisen mielenkiintoista on se, kuten todettua, että RKP ja perussuomalaiset ovat arvokysymyksissä peilikuvia toisilleen, sama vastakkainasettelu ei ole näkyvissä vasemmisto-oikeisto-asettelussa vaan nimenomaan arvokysymyksissä.²²²

Puhuttaessa erityisesti työperäisestä maahanmuutosta Matti Välimäki toteaa väitöskirjassaan, että työperäisen maahanmuuton lisäämistä Suomessa on lähes aina perusteltu hyödyn kautta. Eli yhteiskunnan ja valtion taloudelliseen tai muuhun hyötymiseen työvoiman kansainvälisestä liikkuvuudesta, jolloin puhutaan valtiollisesta utilitarismista. Aina 1990-luvulta alkaen talouteen liittyvät huomiot ovat olleet merkittävässä roolissa puolueiden ja yksittäisten poliitikkojen maahanmuuttokommenteissa. Työperäistä maahanmuuttoa on perusteltu muun muassa työvoiman tarpeella esimerkiksi korkeasti koulutettujen osalta ja tiettyjen alojen työvoimatarpeeseen vastaamisella sekä väestöllisen huoltosuhteen korjaamisella. Sitä vastustavat kommentit ovat puolestaan liittyneet suomalaisen työvoiman suojelemiseen ulkomaiselta kilpailulta sekä kansallisten työehtojen turvaamiseen.²²³

Vaikka työperäisestä maahanmuutosta on keskusteltu, se on harvoin ollut kirjattuna hallitusten tai puolueiden ohjelmiin, vaikka jo 1980-luvulla on nähty tulevaisuuden työvoiman tarpeen lisääntyminen. Tuolloin ei kuitenkaan katsottu, että työperäinen maahanmuutto on ratkaisu

²¹⁸ Mickelsson 2021, 298.

²¹⁹ Mickelson 2021, 298–300.

²²⁰ Wass, Kärylä, Luostari, Isotalo 2024, 55–56.

²²¹ Isotalo, Sipinen & Westinen 2024, 261.

²²² Ylistalo 2024, 323.

²²³ Välimäki 2019, 77–78.

työvoimaongelmiin, ajateltiin, että suomalaisten työllistyminen on laitettava etusijalle. Lisäksi oltiin huolissaan päätäntävällästä koskien suomalaisen työn laatustandardeja. Tässä vaiheessa erityisesti SDP, SKDL ja vasemmistoliitto nousivat puolustamaan suomalaisen työläisen asemaa. Samoilla linjoilla oli myös keskustapuolue. Kokoomus puolestaan kannatti kansainvälisen kilpailun lisäämistä suomalaisilla työmarkkinoilla, vaikka myös se halusi työehtojen ja työelämänormien säilyvän ennallaan.²²⁴

Tultaessa 2000- ja 2010-luvuille kokoomuksen lisäksi myös SDP ja vasemmistoliitto ovat painottaneet, että työperäistä maahanmuuttoa on lisättävä. Vuosien 2003–2007 Matti Vanhasen ensimmäisen hallituksen aikana siihen tarjottiin ensimmäistä kertaa konkreettisia keinoja. Työperäisen maahanmuuton hyötynäkökulman vastakohtana on ollut pakolaispolitiikka, jossa on korostettu humanitaarista näkökulmaa. Niin kokoomus, keskusta kuin SDP ovat korostaneet Suomen valtion vastuuta ja velvollisuutta auttaa. Vuoden 2009 jälkeen kulujen pienentämiskeskustelu ja toimet ovat koskeneet myös pakolaispolitiikkaa. Tästä lähtien valtionalouden näkökulmat ovat vaikuttaneet osittain myös aiheesta käytyyn keskusteluun ja argumentointiin. Vielä 1970–1990-luvuilla puolueet korostivat ohjelmissaan humanitaarista vastuuta, nykyään se tapahtuu kustannusnäkemysten yhteydessä.²²⁵

Keskusta, kokoomus ja SDP ovat siirtyneet viimeistään 1970-luvulta lähtien kohti poliittista keskustaa. Maahanmuuttokeskustelussa tämä on tarkoittanut sitä, että vaikka puolueilla on paljon eroja, niillä on myös paljon yhteistä. Keskusteluissa korostetaan usein tavoitteita, kuten yhteiskunnallinen järjestys, kontrolloitu kehitys, kustannustehokkuus ja tasa-arvo. Nämä ovat monelle äänestäjälle hyväksytyjä näkökohtia.²²⁶

Italian puoluekenttä on ollut myllerryksessä, kuten aiemmasta luvusta käy ilmi ja on edelleen tälläkin hetkellä monen liikkeen temmelyskenttä. Suomessa pitkän ajan kehitys ja maahanmuuttokriisi ovat nostaneet laitoikeiston kannatusta vasta viimeisten kriisien ja vuosien aikana voimakkaasti, samalla politisoiden maahanmuuttokeskustelua uudella tavalla. Italiassa sen sijaan viime vuosien maahanmuuton ja eurokriisin vaikutukset on tarkoittanut erilaisten liikkeiden, kuten Movimento 5 Stellen nousua, joka on julistanut, ettei ole oikeistoa eikä vasemmistoa. Erityisesti nämä liikkeet ovat muuttaneet puoluekenttää, joka on jo pitkään ollut vahvasti maahanmuuton vaikutuksen alaisena. Pakolaiskriisin myötä laitoikeisto on myös Italiassa nostanut kannatustaan.²²⁷ Maahanmuutosta tuli

²²⁴ Välimäki 2019, 78–79.

²²⁵ Välimäki 2019, 80.

²²⁶ Välimäki 2019, 95.

²²⁷ Hutter & Kriesi 2022, 344.

viimeistään vuoden 2018 parlamenttivaaleissa eniten politisoitunut ja jakavin aihe, vaikka se on ollut sitä jossain määrin jo koko 2000-luvun ajan. Pakolaiskriisillä oli suurin vaikutus juuri Italian maahanmuuttopolitiikkaan verrattuna esimerkiksi muihin Etelä-Euroopan valtioihin.²²⁸

Italian ”keskustaoikeisto” on kokenut muutoksen nationalistisen ja laitaoikeistolaisen La Legan vanavedessä. Sitä ovat seuranneet Fratelli D’Italia ja Forza Italia. Tähän muutokseen on vaikuttanut myös Italian ainutlaatuinen vaalikoalitioiden järjestelmä. Dennison ja Geddes näkevät maahanmuuton kautta tulleilla poliittisilla muutoksilla olevankin kauaskantoisemmat seuraukset kuin nykyisessä pakolaislaivojen tulvassa. Toinen aspekti, joka on vaikuttanut Italian maahanmuuttoliittiseen keskusteluun ja tilanteeseen on se, että noin 10 prosenttia Italian väestöstä on maahanmuuttajia, maan eläessä edelleen ilman kunnollista maahanmuuttopolitiikkaa. Tästä ristiriidasta kertoo esimerkiksi se, että siirtotyöläisistä on tullut tärkeä osa Italian työvoimaa, mutta siitä huolimatta lailliset reitit päästä EU:n alueelta Italiaan ovat käytännössä suljettuja.²²⁹

Silvio Berlusconi ja Forza Italian johdolla keskustaoikeisto yritti tehdä järkeviä maahanmuuttoliittisiä ratkaisuja 2000-luvun alkupuolella erityisesti liittyen laittomaan maahanmuuttoon, mutta laihoihin tuloksiin ja nyt tästä ”hiljaisesta” maahanmuuttoliittisestä on siirrytty hyvinkin näkyvään, kovaääniseen ja kiistelyn sävyttämään politiikkaan, jossa on lähes mahdotonta tehdä ratkaisuja, jotka sopivat sekä maahanmuuttovoittoiseen työvoiman, laillisuusvelvoitteiden tai sosiaalisiin ja taloudellisiin tarpeisiin.²³⁰

Dennison ja Geddes toteavat, että Italian jatkuvasti muutoksessa oleva puoluesysteemi ja esimerkiksi keskustaoikeiston analysoiminen ja määrittäminen ovat vaikea tehtävä verrattuna muihin puoluejärjestelmiin. Esimerkiksi vuoden 2018 parlamenttivaalien ”keskustaoikeiston” vaaliliittoon katsottiin kuuluvan Forza Italia, La Lega, Fratelli D’Italia, Noi con l’Italia sekä Unione di Centro ja näiden lisäksi lukuisia pienempiä puolueita ja liikkeitä.²³¹ Tästä voimme päätellä, että ”keskustaoikeiston” määrittäminen voi Italiassa kattaa hyvinkin laajan skaalan erilaisia puolueita ja toimijoita.

Forza Italian voidaan katsoa olevan tyypillisin ja perinteisin keskustaoikeistolainen ja myös konservatiiviseksi luokiteltu puolue. Fratelli D’Italia on puolestaan yhdistelmä Forza Italian liberaalimmasta ja kristillisdemokraattisesta siivestä sekä postfasistisista suuntauksista. La Lega puolestaan on johtanut Italian oikeistolaisista politiikkaa nationalistisine, euroskeptisine ja

²²⁸ Hutter & Kriesi 2022, 349.

²²⁹ Dennison & Geddes 2022, 442.

²³⁰ Dennison & Geddes 2022, 442.

²³¹ Dennison & Geddes 2022, 443.

maahanmuuttovastaisine näkemyksineen ja se voidaan nähdä arkkityyppinä laitoikeistolaisesta puolueesta. Tämä on tarkoittanut käytännössä sitä, että La Legan ollessa mukana useissa koalitioissa, perinteisen “keskustaoikeiston” äänestäjä on jo valmiiksi ollut äänellään puoltamassa tiukempaa maahanmuuttolinjaa. Forza Italia jäädessä sivurooliin Movimento 5 Stelle on ottanut noustessaan paikkansa myös yhteistyössä La Legan kanssa. Niitä yhdistää ennen kaikkea populistisuus, vaikkakin eri muodoissa. Vuoden 2019 jälkeen La Legan kanssa yhteisrintamaan nousi yhtä maahanmuuttovastainen Fratelli D’ Italia.²³² Menestyksestään ja sanomastaan huolimatta La Lega on joutunut myös tasapainoilemaan tavoitteidensa ja taloudellisten tarpeiden välillä. Kaikesta maahanmuuttovastaisuudestaan huolimatta se on kannattanut esimerkiksi kausityöläisten tuloa Italiaan.²³³

Italian maahanmuuttopoliittista keskustelua on jo pitkään kehystetty laittomuudella, ja tämä on vaikuttanut paitsi keskusteluun, myös maahanmuuton hallintaan sekä valtion ja siirtolaisten väliseen vuorovaikutukseen. Erityisesti ennen Matteo Salvinin nousua La Legan johtoon vuosien 1995–2011 välisenä aikana puoluepoliittinen jakautuminen maahanmuutossa ei näy vasemmisto-oikeisto-akselilla, vaan enemmänkin turvallisuuden ja humanitaarisuuden sekä inklusiivisuuden ja eksklusiivisuuden näkökulmasta. Tässä vaiheessa keskustaoikeistolainen hallitus pehmensi näkökulmiaan maahanmuuttoa kohtaan käytännöllisistä, ei niinkään ihmisoikeudellisista syistä. Vasemmiston ja oikeiston maahanmuuttokannoissa näkyy myös eri maahanmuuttotyyppien vaikutus: turvapaikanhakijat ja työn perässä muuttavat nähdään “hyvinä maahanmuuttajina” eli eri valossa kuin “laittomat” tai islamistisista maista tulevat.²³⁴ Keskustaoikeiston ja keskustavasemmiston näkemykset maahanmuutosta ovat myös olleet hyvin lähellä toisiaan, keskustavasemmiston hyväksyessä turvallisuus- ja keskustaoikeiston puolestaan solidaarisuusnäkökulmaa. Katolisella kirkolla on ollut tähän oma vaikutuksensa.²³⁵

Jo ennen Salvinin La Legan nousua keskustavasemmistolainen Partito Democratico onnistui hallitsemaan maahanmuuttoa Libyan kanssa tekemillään sopimuksilla. Ylipäätään voidaan todeta, että 2000-luvun puolella niin keskustaoikeistolaisten, keskustavasemmistolaisten tai esimerkiksi Movimento 5 Stellen maahanmuuttolinja vaihdellut ajan mukaan. Movimento 5 Stelle on puolueista ainoa, jonka maahanmuuttopoliittinen kanta muuttui pakolaiskriisin jälkeen selvästi kielteisemmäksi, kun taas kristillisdemokraattisten puolueiden asenteet muuttuivat myönteisemmiksi. GAL-TAN-akselilla selvin muutos näkyy voimakkaasti La Lega- puolueessa vuoden 2009 jälkeen.

²³² Dennison & Geddes 2022, 444.

²³³ Dennison & Geddes 2022, 448.

²³⁴ Dennison & Geddes 2022, 451.

²³⁵ Dennison & Geddes 2022, 448-452.

Mielenkiintoista on se, että samaan aikaan yleinen mielipide maahanmuutosta on kehittynyt Italiassa positiivisempaan suuntaan. Pakolaiskriisin vaikutus Italiassa maahanmuuttokysymykseen olikin ennen kaikkea se, että se nousi poliittisissa keskusteluissa tärkeimmäksi aiheeksi, Etelä-Italian suhtautuessa maahanmuuttoon pohjoista negatiivisemmin.²³⁶

²³⁶ Dennison & Geddes 2022, 448–452, 457.

5. MENETELMÄ JA AINEISTO

5.1 Laadullisesta tutkimuksesta

Tutkimus toteutetaan laadullisena analyysinä ja menetelmänä käytän aineistolähtöistä kehysanalyysiä. Yksinkertaisimmillaan laadullisella eli kvalitatiivisella metodilla tarkoitetaan aineiston (sekä analyysin) muodon kuvausta. Lukutapoja on useita erilaisia, mutta ne eivät ole kvantitatiivisia eli numeraalisia. Kun kysymyksessä on empiirisen ilmiön tutkimisesta, ovat laadullisen tutkimuksen menetelmät työkaluja, joiden avulla pohditaan käsitteiden merkitystä tutkittavassa ilmiössä. Laadulliseen tutkimukseen liitetään usein myös sellaisia asioita kuin hypoteesittomuus ja aineiston laadullisinduktiivinen analyysi sekä narratiivisuus.²³⁷

Pelkistetyimmässä muodossaan laadullisella aineistolla tarkoitetaan aineistoa, joka koostuu tekstistä, joka on syntynyt tutkijasta riippuen tai riippumatta. Tutkijan aloitteesta ovat syntyneet esimerkiksi haastattelut, kun taas tässä tapauksessa vaaliohjelmat ovat olemassa valmiina ja ne ovat syntyneet muuta tarkoitusta varten. Eskola ja Suoranta toteavat hyvin, että laadullisessa tutkimuksessa, parhaassa tapauksessa, tutkimussuunnitelma elää tutkimuksen etenemisen mukana. Tutkimusongelmaa- ja asetelmaa voi joutua tarkastamaan tutkimuksen edetessä ja sen vaiheet kietoutuvat tutkimusta tehdessä yhteen.²³⁸

Laadullisten aineistojen tehtävänä ei niinkään ole hypoteesien testaaminen vaan niiden keksiminen. On myös otettava huomioon se seikka, että oli tutkimus millaista tahansa, se sisältää aina tiettyjä ratkaisuja, jotka eivät ole selviä tutkijalle itselleenkaan. Tutkimuksessa on aina olemassa taustasta ja arkijärjestä johtuvia ennakkokäsityksiä ja intuitiivisia käytäntöjä, jotka ohjaavat päättelyä. Parhaimmillaan tämä tarkoittaa sitä, että tästä voi olla myös hyötyä päättelyn teossa ja tiedostaessaan tämän, mutta ei antaessa sen vaikuttaa tutkimustoimenpiteitä tehdessä, tutkija parhaimmillaan oppii ja yllättyy matkan varrella.²³⁹ Ilokseni voin todeta havainneeni muutamia tällaisia hetkiä oman tutkimusmatkani varrella.

5.2 Kehysanalyysi

Tämän tutkimuksen tarkemmaksi metodiksi on valikoitunut kehysanalyysi. Kehysanalyysiä käytetään nykyään runsaasti eri tieteenalojen tutkimuksissa, politiikan tutkimuksen lisäksi niin journalismissa, psykologiassa, taloustieteessä kuin sosiologiassakin. Sen vahvuus ja heikkous on

²³⁷ Eskola & Suoranta 1998.

²³⁸ Eskola & Suoranta 1998.

²³⁹ Eskola & Suoranta 1998.

tietyllä tavalla juuri tässä, monitieteisyydessä. Kehysanalyysi yhdistää monia tieteenaloja, mutta samalla siltä puuttuu yhteinen teoriapohja ja käsitteenmäärittely on osoittautunut hankalaksi. Tämä on johtanut varsinkin menetelmän alkuvaiheen käytössä ongelmaan analyysissä.²⁴⁰

Varsinaisen “*frame*”-käsitteen keksijänä pidetään amerikkalaista sosiologia Ervin Goffmania. Hän käyttää kehysanalyysistä käsitettä “*definition of situation*”, tilanneanalyysi. Lähtökohta, jossa meidän tulee päästä selville siitä, mitä jossakin tilanteessa on meneillään, jotta voimme toimia oikein, on yhteistä kaikille tutkimustraditioille tavalla tai toisella. Todellisuutta rajataan jollakin tietyllä tavalla tarkastelemalla jotain tiettyä asiaa “kehyksissä”.²⁴¹

Kehysanalyysistä käydyssä on noussut esille myös ajatus siitä, kuinka laajasti kehys tulisi määritellä käsitteenä. Valtaosa tehdyistä tutkimuksista käyttää laajempaa määritelmää, joka tarkoittaa useimmiten “tapahtumien ja asioiden merkitystä määrittäväksi keskeiseksi organisoivaksi ideaksi”²⁴² Gamsonin mukaan.

Suomen kielen sanassa “kehys” piilee myös ongelma, kuten Erkki Karvonen toteaa. Sana ohjaa mielikuvan helposti esimerkiksi maalauksen kehyksiin, joka on muuttumaton ja itse kehyksillä on tässä tapauksessa varsin pieni merkitys. Itse “frame”-käsitteen idea on päinvastainen, sen tarkoituksena on, että kokonaisuus määrittää yksittäisen seikan olemuksen ja merkityksen. Yksittäinen saa siis merkityksensä vasta tietyn kokonaisuuden osana, jossa joukko osia muodostaa yhdessä esiintyvän kokonaisuuden.²⁴³

Suomenkielisistä sanoista kehystä paremmin tähän voisivat sopia esimerkiksi “kehikko”, “runko” tai “ranko”. Kuvaava on vaikkapa talon rakennuksen vertauskuva. Rakennusta tehdessä rakennetaan ensin runko tai kehikko, jonka pohjalle kaikki muu rakentuu. Verbien osalta kuvaavia sanoja voisivat olla esimerkiksi “muodostaminen” tai järjestäminen” Karvosen mukaan.²⁴⁴

Arkielämässä kohtaamme valtavasti tilanteita, joissa tunnistamme tilanteet välittömästi ja itsestäänselvyyksinä. Mutta aina tilanteet eivät ole yhtä itsestään selviä. Tällöin haemme usein muilta vahvistusta tai tukea eri vaihtoehdoille. Karvosen mukaan julkinen ja yhteiskunnallinen keskustelu on periaatteessa muodoiltaan aivan vastaavaa arkitilanteille. Usein apua tilanteen hahmottamiseen ja määrittelyyn saadaan asiantuntijoilta, mutta myös erilaiset intressiryhmät esittävät erilaisia määritelmiä ja samalla toimenpiteitä sille, mitä tilanteessa pitäisi tehdä. Tästä syystä, kuten

²⁴⁰ Ikäheimo 2021, 63.

²⁴¹ Ikäheimo 2021, 63–64, Goffman 1974.

²⁴² Gamson 1989, 157.

²⁴³ Karvonen 2000, 77–78.

²⁴⁴ Karvonen 2000, 79.

Karvonen toteaa yhteiskunnassa, vallitsee jatkuva taistelu siitä, mikä ryhmittymä saa oman kuvansa tilanteesta vallitsevaksi julkisessa keskustelussa ja ajattelussa. Se, joka tässä onnistuu, saa muutkin usein ajattelemaan tilanteesta “oikein”.²⁴⁵

Tässä tutkielmassa kehystäjinä toimivat Italian ja Suomen poliittiset puolueet julkaisemiensa vaaliohjelmien kautta. Tutkielman tarkoitus on tuoda esille kehyksiä puolueiden maahanmuuttoa koskeissa lausunnoissa ja sitä kautta tietoa siitä, millaista politiikkaa maahanmuuttoon puolueet haluavat ajaa ja millaisia näkökulmia he maahanmuutossa edustavat. Kehykset ovat nousseet esiin aineistolähtöisen eli induktiivisen päättelyn kautta. Mielenkiintoista on myös ollut tehdä havaintoja siitä, miten näiden kahden maan, Italian ja Suomen puolueiden maahanmuuttoon liittyvät “kehykset” eroavat toisistaan tai toisaalta, mitä yhteistä niillä on. Merkittävää on tarkastella kehyksiä myös puoluepoliittisena näkökulmana suhteessa maahanmuuttoon.

Yksi lainatuimmista kehysanalyysin määritelmistä yhteiskuntatieteissä on Robert Entmanin määritelmä:

“Kehystäminen on joidenkin puolien valitsemista havaitusta todellisuudesta ja niiden tekemistä muita näkyvämmäksi viestivissä teksteissä, niin että suositaan ja edistetään tiettyä ongelman määrittelyä, kausaalista tulkintaa, moraalista arviota ja/tai toimintasuositusta.”

Entman nostaa tulkintakehyksistä esille neljä kohtaa. Hänen mukaansa ne määrittelevät ongelmia esittämällä, mitä toimija, joka on seuraamusten syynä, tekee ja mitä taloudellisesta näkökulmasta tästä seuraa. Lisäksi ne diagnosoivat syitä, eli kertovat syiden taustalla olevat tekijät sekä arvioivat moraalisesti toimijoita ja heidän saavutuksiaan. Viimeisenä kohtana ovat parannusehdotukset ja niiden todennäköiset vaikutukset.²⁴⁶ Heikki Ikäheimon mukaan Entmanin mallia käyttäen tutkimusaineistolta voidaan kysyä: mikä määritellään ongelmaksi? Mikä sen syyksi? Mitä moraalisia arvostelmia aiheesta tehdään? Ja mitä ehdotetaan ratkaisuksi?²⁴⁷

David Snown ja Robert Benford ovat tutkineet yhteiskunnallisia liikkeitä ja heidän ajatuksensa on

²⁴⁵ Karvonen 2000, 79–80.

²⁴⁶ Entman 1993, 52.

²⁴⁷ Ikäheimo 2021, 67.

varsin samanlainen. He erottavat kolmea eri kehystämisen tapaa: diagnostisen, prognostisen ja motivoivan. Diagnostinen on ongelman identifiointia ja syyllisten osoittamista. Prognostinen puolestaan tarjoaa ratkaisuja havaittuihin ongelmiin ja motivoiva pyrkii hankkimaan omille näkemyksilleen kannattajia ongelman ratkaisemiseksi. Ikäheimon mukaan molempia käsityksiä yhdistää ajatus, että kehystämisessä on kyse tilanteen määrittelystä.²⁴⁸

Kehystämistä voidaan pitää myös eräänlaisena “agenda settingin” tapana. Tällä tarkoitetaan poliittisen asialistan sisällön määrittelyä, joille pyritään saamaan niin yleisön, asiantuntijoiden kuin poliittisen eliitin huomio. Se selittää, miksi demokratiassa on saatavilla tiettyä tietoa, miten julkista mielipidettä muokataan ja miksi joihinkin asioihin tartutaan ja toisiin taas ei. Agendoilla tarkoitetaan teemoja, jotka nousevat tärkeysjärjestyksen mukaiseen keskusteluun tietynä aikana. Ne tarjoavat eräänlaisia kuvakaappauksia erilaisista teemoista, joita eri aikoina pidetään tärkeinä, jotka nousevat esille ja vaipuvat taka-alalle.²⁴⁹

Robert Entman tuo esille artikkelissaan kehystämisen (framing), pohjustamisen (priming) ja agendan asettamisen (agenda setting) käyttöä poliittisen vallankäytön välineenä, joiden yhdistävänä tekijänä ovat vinoumat (bias). Hän käyttää kehystämistä tutkiessaan Yhdysvaltojen sisäpoliittista ja kahden puoleen välistä kamppailua median kautta. Entmanin mukaansa kehystäminen on prosessi, jossa todellisuudesta nostetaan esille muutama elementti. Näistä elementeistä muodostetaan sitten narratiivi, joka tukee tiettyä tulkintaa. Yleensä tähän liittyy neljä eri kohtaa: ongelman kartoittaminen, kausaalianalyysi, moraalinen arviointi sekä parannuskeinot ja niiden edistäminen.²⁵⁰

Pohjustamisen kautta tällä yritetään vaikuttaa siihen, mihin ihmiset kohdistavat huomionsa ja mitä he tulkitsevat asiaa. Kehyksillä tuodaan siis esille tiettyjä näkökulmia, joiden tarkoitus on saada kohdeyleisö ajattelemaan, tuntemaan ja päättämään tietyllä tavalla. Poliitiikan piirissä strateginen kehystäminen tulee esille agendan asettamisessa, huomionarvoisten ongelmien määrittelyssä. Toisella agendan asettamisen tasolla, “atribuuttitasolla”, kuten Entman sitä kutsuu, ongelman syytä korostetaan, edistetään sille suosiollista politiikkaa tai menettelytapoja sekä kannustetaan moraalisiin arvioihin.²⁵¹

Kehysanalyysin lähtökohtana voi olla joko induktiivinen tai deduktiivinen näkökulma. Induktiivisen näkökulman mukaan aineistoa analysoidaan hyvin laajasta näkökulmasta ja avoimin mielin, jotta paljastuisi millaisia kehyksiä voi pitää sisällään. Erityisesti alussa nämä kehykset määritellään hyvin

²⁴⁸ Ikäheimo 2021, 65.

²⁴⁹ Dearing & Rogers 1996, 1-2.

²⁵⁰ Entman 2007, 163-164.

²⁵¹ Entman 2007, 164.

laajasti. Deduktiivisessa lähestymisessä kehykset määritellään ennakkoon, jonka jälkeen analysoidaan miten nämä kehykset esiintyvät aineistossa. Tämä edellyttää selkeää käsitystä siitä, millaisia kehyksiä aineistosta todennäköisesti nousee esille.²⁵²

Tämän tutkielman keskiössä ovat puolueiden ja liikkeiden asettamat kehykset ja sitä kautta yritys vallankäyttöön. Puolueet ja liikkeet toimivat aktiivisina kehystäjinä ja tutkielmani tarkoitus on antaa tietoa näistä kehyksistä, jotka ovat tulleet esille aineistolähtöisen päättelyn kautta. Entmanin lähtökohdat sopivat tutkimukseen hyvin, koska puolueiden vaaliohjelmilla on tarkoitus saada ihmiset ajattelemaan ja käyttäytymään tietyllä tavalla nostamalla esiin tiettyjä näkökulmia.

Pohjan kehysanalyysin tekemiselle ja vaiheille on tehnyt James. W. Tankard. Hänen mukaansa ennen varsinaista analyysia olisi: 1) ottaa selville mahdolliset kehykset, 2) luetteloida ne, 3) kehittää avainkäsitteet, iskulauseet ja symbolit, joiden avulla kehysten identifioiminen tapahtuu sekä 4) käyttää määriteltyjä kehyksiä sisällönanalyysin kategorioina ja 5) koodata läpikäytyt aineistot.²⁵³

5.3 Aineisto

Koska aineistossa on erityisesti italialaisten vaaliohjelmien osalta kysymys myös muista liikkeistä kuin perinteisistä, isoista puolueista, on syytä tuoda esille muutamia seikkoja puolueiden ja liikkeiden eroista. Yleisesti voidaan sanoa, että puolueiden toiminta on jatkuvaa, kun taas liikkeet ovat enemmän tilapäisiä. Mickelsson nostaa liikkeiden ja puolueiden välisistä eroista esille kahdeksan eri seikkaa. Ensinnäkin liikkeen toimintaympäristönä on yleensä kansalaisyhteiskunta, puolueella puolestaan järjestelmä. Puolueet toimivat politiikassa ja politiikan teon paikoissa, kun taas liikkeet pyrkivät vaikuttamaan niihin.²⁵⁴

Puolueilla ja liikkeillä on myös ollut erilaiset tehtäväkentät. Nykyään liikkeet ovat ottaneet itselleen myös joitakin perinteisiä puolueiden tehtäviä, esimerkiksi tuomalla esille erilaisia asiakysymyksiä. Puolueilla on tästä huolimatta edelleen paljon tehtäviä, joita liikkeellä ei edelleenkään ole. Retorisissa kysymyksissä nämä kaksi eroavat toisistaan siinä, että liikkeiden politisointiretoriikka koettaa haastaa aiemman politiikan ja esittää asiaan uusia näkökulmia. Organisaatioltaan liikkeet ovat heikompia ja tilapäisempiä, kun taas puolueiden organisaatio on institutionaalinen ja pysyvä. Puolue on liikkeen loppu ja liike puoluekehityksen alku, näinkin voidaan ajatella. Kun liike on

²⁵² Semetko & Valkenburg 2000, 93.

²⁵³ Tankard 2001, 101.

²⁵⁴ Mickelsson 2021, 257.

kehittynyt puolueeksi, sen demokratia muuttuu, joissain tapauksissa harvainvallaksi.²⁵⁵

Puolueet joutuvat ottamaan kantaa kaikkiin asiakysymyksiin, liikkeiden idea on ottaa kantaa yhteen. Puolueissa päätavoitteena on puolueen säilyttäminen ja vaikuttaminen on sen väline. Liikkeissä asiakysymyksissä painotus on yleensä yhdessä asiassa ja kun se kehittyy puolueeksi, tästä yhdestä asiakysymyksestä tulee sen näkökulma. Tästä näkökulmasta tarkastellaan lopulta kaikkia muitakin asioita.²⁵⁶

5.4 Puolueiden ja liikkeiden vaaliohjelmat eurovaaleissa

Tässä tutkimuksessa on mukana yhteensä 25 vaaliohjelmaa, jotka julkaistiin verkossa loppukevään 2024 aikana, ennen eurovaaleja. Julkaisu ajankohta oli monen ohjelman osalta varsin myöhäinen, erityisesti italialaisten puolueiden osalta. Mukana ovat ohjelmat puolueilta molemmista maista mahdollisimman laajasti koko puoluekentältä ja erikokoisilta liikkeiltä, ehdokkailta ja puolueilta. Rajaukseen on vaikuttanut myös se, milloin ja miten vaaliohjelmat ovat olleet saatavilla.

Vaaliohjelmat ovat keskenään hyvinkin erilaisia. Kuten jo johdannossa mainitsin laajimmillaan ne voivat olla, kuten Volt- puolueella, jonka maahanmuuttoa koskeva osiokin on jo pelkästään useita kymmeniä sivuja. Ohjelmaan sisältyvät laskelmat maahanmuuton eri osa-alueiden tarpeista ja kustannuksista. Tällaisia kustannuslaskelmia ei ollut ohjelmissa millään muulla puolueilla. Lyhyimmillään maahanmuuttoon viitataan vain muutamilla lauseilla, kuten esimerkiksi suomalaisen liberaalipuolueen ja SDP:n ohjelmissa. Useamman, sekä italialaisen että suomalaisen puolueen ohjelmat maahanmuuttoon liittyen ovat noin sivun tai kahden mittaisia. Toisaalta useissa niihin on perehdytty ja panostettu tarkemmin. Voisi sanoa, että aihetta on tällöin pidetty tärkeänä ja tarpeellisena. Pääasiassa ohjelmien maahanmuuttopoliittiset linjaukset koskevat turvapaikkapolitiikkaa. Työperäiseen maahanmuuttoon on otettu kantaa paljon vähemmän, joissakin ohjelmissa ei ollenkaan. Suomalaisten puolueiden maahanmuuttolinjaukset ovat ytimekkäämpiä ja selkeämpiä kun taas italialaisissa vaaliohjelmissa teksti on monin paikoin kuvailevampaa ja rönsyilevämpää ja ne ovat yleisesti ottaen pidempiä, mukana on myös erilaisia toimenpide-ehdotuksia. Kaikilta puolueilta ei ole saatavilla myöskään varsinaista ohjelmaa, vaan eurovaaleihin liittyviä tavoitteita on listattu, näin esimerkiksi liike nyt puolueella. Kaikissa ohjelmissa maahanmuuttoon liittyviä asioita ei ole selkeästi sijoitettu yhden otsikon alle tai omaksi kokonaisuudekseen. Siksi kaikkien ohjelmien osalta on ollut tärkeää lukea myös muita

²⁵⁵ Mickelsson 2021, 257-258.

²⁵⁶ Mickelsson 2021, 258.

maahanmuuttoon mahdollisesti liittyviä aihealueita.

Olen koonnut alla oleviin taulukoihin tutkimuksessa olevat puolueet ja jos mahdollista kertonut, mihin eurooppalaiseen puolueperheeseen kyseinen puolue Italiasta tai Suomesta kuuluu. Olen myös sijoittanut puolueen mahdollisuuksien mukaan puoluekartalle, konservatiivi-liberaali-akselille. Tämän taulukon on tarkoitus hieman selventää erityisesti Italiassa olevien liikkeiden poliittisen suunnan hahmottamista. Osittain olen joutunut käyttämään omaa tulkintaani, koska tutkijoiden keskuudessa ei ole konsensusta puolueiden ideologisesta sijoittumisesta. Alla olen myös kertonut hieman tarkemmin italialaisten liikkeiden ja puolueiden taustoista.

Italialaisilta puolueilta ja liikkeiltä tutkimuksessa on mukana 12 ohjelmaa. Fratelli D'Italian (Fdi), Partito Democratico (PD), Movimento Cinque Stelle (M5S), La Lega (LSP), Forza Italia (FI), Azione (AZ), Alternativa Popolare (AP). Sen lisäksi mukana on yhteiohjelma Stati uniti di Europee-ehdokkailta, johon kuuluvat: Italia Viva, Partito Socialista Italiana, Libdem, Europa con Emma Bonino ja L'italia al Centro. "Alleanza Verdisinistraan" kuuluvat Sinistra Italiana (SI) ja Europa Verde-puolueet. Lisäksi ohjelmat Pace Terra Dignitalta sekä Volt Italia-puolueelta ja Libertá-puolueelta. Kaikilla liikkeillä tai yhteisohjelmien puolueilla ei ole lyhennettä, joten olen lyhentänyt sellaisen itse ja ne näkyvät puolueita kuvaavassa taulukossa.

Taulukko 1. Italialaiset puolueet

Puolue	Euroopan parlamentin ryhmä	Suuntaus
Forza Italia (FI)	EPP	keskustaoikeisto/liberaalikonservatiivit
La Lega (LSP)	ID	laitaoikeisto/konservatiivit
Fratelli D'Italia (FDI)	ECR	laitaoikeisto/konservatiivit
Partito Democratico (PD)	S&D	keskustavasemmisto/kristilliset/liberaalit
Alleanza VerdiSinistra (SI)	GREENS/EFA	vihervasemmisto/liberaalit
Movimento 5 Stelle (M5S)	NI	vasemman laidan populismi/liberaalit
Azione	ALDE	keskustavasemmisto/liberaalit
Stati Uniti d'Europee (SU)	Renew Europe	keskusta/liberaalit
Volt (Vo)	GREENS/EFA	paneurooppalaisuus/liberaalit
Pace Terra Dignità (PTD)		keskustaoikeisto/kristillisdemokratia
Alternativa Popolare (AP)	EPP	keskustaoikeisto/konservatiivit/kristillisdemokratia
Libertà (L)		populismi/federalismi/euroskeptisyys/regionalismi

(Lähde: Results by national party <https://results.elections.europa.eu/en/national-results/italy/2024-2029/>, puolueiden vaaliohjelmat, omat havainnot)

Italialainen Volt-puolue on yleiseurooppalainen puolue, jonka arvoja ovat vapaus, tasa-arvo ja sukupolvien välinen tasa-arvo. Se haluaa edistää solidaarisuutta ja kestäväää luonnonvarojen käyttöä liberaalin demokratian avulla. Se katsoo, että haasteisiin, kuten maahanmuuttoon, ilmastokriisiin ja globaalisen maailman ongelmiin täytyy puuttua yhdessä, mikään valtio ei siihen yksin kykene. Se

tavoittelee yhtenäistä Eurooppaa, johon eurooppalainen Italia kuuluu.²⁵⁷ Alleanza Verdi e Sinistraan (Vihreiden ja vasemmiston liitto) kuuluvat ohjelmassa Sinistra Italiana (Italian Vasemmisto)-puolue sekä Europa Verde (Euroopan vihreiden puolue). Se on keskittynyt erityisesti Euroopan tason politiikkaan ja sen arvoihin kuuluu olla erityisesti antifasistinen ja toteuttaa perustuslaillista politiikkaa. Ohjelma vuodelta 2022 kertoo, että liitto haluaa torjua kansallisen yhtenäisyyden hajoamisen ja tukea niitä periaatteita, jotka tukevat siviiliyhteiskunnan toimintaa. Tavoitteena on vapaa, oikeudenmukainen, laillisuuteen perustuva ja tasa-arvoinen Italia.²⁵⁸

Fratelli D'Italian (Italian veljet) - puolueen keskiössä on Italia, aina ja ennen kaikkea ja kaikkia muuta. Eurovaaliohjelmassaan se tuo esille haluavansa puolustaa myös eurooppalaisten kansojen ja kansakuntien identiteettiä, joka pohjautuu historiaan, arvoihin ja periaatteisiin kuten tasa-arvo, laki, demokratia ja uskon ja järjen liitto. Se katsoo kuuluvansa Euroopan konservatiiveihin ja edustavansa juutalais-kristillisiä juuria ja haluaa säilyttää Euroopan kulttuuriperinnön ja vahvistaa Eurooppalaisten kansojen identiteettiä eikä heikentää sitä.²⁵⁹ Partito Democratico (Demokraattinen puolue) sitä vastoin katsoo arvojensa olevan, ei pelkästään poliittisia vaan myös kulttuurisia ja moraalisia. He haluavat korostaa nuorten merkitystä yhteiskunnan muutoksessa, joita globalisaatio tuo tullessaan. Se haluaa vahvistaa demokratiaa keskustavasemmistolaisena puolueena ja vahvistaa Italiaa moniarvoisena yhteiskuntana ja haluaa edistää vuoropuhelua erilaisten poliittisten, kulttuuristen ja inhimillisten tarinoiden kesken ja rakentaa oikeudenmukaisempaa Italiaa.²⁶⁰

Vuonna 2009 perustetun Movimento Cinque Stelle (Viiden tähden liike) -liikkeen viisi tähteä ohjaavat liikkeen toimintaa. Niillä symboloidaan yhteisiä hyödykkeitä, sosiaalista oikeudenmukaisuutta, ekologisuutta, sosiaalista markkinataloutta ja teknologisia innovaatioita. Liikkeen tavoitteena on rakentaa tasa-arvoisempi yhteiskunta, joka takaa kaikille samanlaiset oikeudet ja mahdollisuudet elämään.²⁶¹ Lega per Salvini (La Lega eli Pohjoisen liitto) ajaa perhe- ja kotikeskeistä, kristillistä, rajojaan puolustavaa ja turvallista Italiaa. Se näkee, että globalisaation myötä tulevat uhat ja kriisit, kuten muuttovirrat johtavat turvattomuuteen ja Italian kasvun hidastumiseen.²⁶² Itse eurovaaliohjelmassa puolueen islaminvastaisuus ei välttämättä nouse niin räikeästi esille, mutta osana kampanjointia olivat muun muassa tienvarsijulisteet, joiden kuvassa on

²⁵⁷ Volt Italia: Visione.

²⁵⁸ Alleanza VerdiSinistra programma 2022.

²⁵⁹ Fratelli D'Italia: Programma Europee 2024.

²⁶⁰ Partito democratico: Manifesto dei valori.

²⁶¹ Statuto del Movimento 5 Stelle.

²⁶² Lega: Programma elettorale 2022.

hunnutettu nainen ja teksti:” muuttakaamme Eurooppaa, ennen kuin hän muuttaa meitä.”²⁶³

Forza Italian vaikuttajana toimii edelleen, jo edesmennyt pääministeri Silvio Berlusconi. Puolue katsoo olevansa ylpeästi italialainen ja eurooppalainen, yksilökeskeinen, eurooppalaiset, liberaalit ja kristilliset arvot omaava liike. Sen keskiössä on ajatus vapaata markkinataloudesta ja teknologiasta ja henkilökohtaisesta vastuusta, vaikka heikoimpia tuleekin yhteiskunnassa auttaa.²⁶⁴ Azione (”toimintaa”) on puolestaan liberaaliliike joka kertoo juuriensa olevan sosiaalisessa liberalismissa. Se haluaa panostaa koulutukseen, terveyteen ja turvallisuuteen. Se haluaa muun muassa rakentaa institutionaalisesti yhä tiiviimpää Euroopan unionia, panostaa kestävään kehitykseen ja avoimuuteen demokraattisessa yhteiskunnassa.²⁶⁵ Pace Terra Dignita (Rauha, maa ja ihmisarvo) -liikkeen nimi kertoo sen ajamista asioista kaikista olennaisimman. Sen tavoitteena on rauha Eurooppaan, poistaa köyhyyttä, vastustaa kaikenlaista väkivaltaa, uudistaa taloutta voimakkaasti ja voimistaa vihreää taloutta.²⁶⁶

Alternativa Popolare (Suosittu vaihtoehto”) -puolue on perustettu vuonna 2017 ja kuuluu EU:ssa EPP:n ryhmään. Se haluaa rakentaa tulevaisuuden Italiasta kestävä, eurooppalaisen ja innovatiivisen. Se näkee globalisaation väistämättömänä ilmiönä ja kasvumahdollisuutena. Euroopan ja Italian juuret ovat juutalais-kristilliset ja liberaalit ja niihin sen Alternativa Popolaren mielestä tuli edelleen nojata kansojen solidaarisuuden hengessä.²⁶⁷ Stati uniti D’Europa (”Euroopan yhdysvallat”) -eurovaaliohjelmassa ovat mukana aktivisti Emma Bonino, Italia Viva-puolue, Partito Socialista Italiano (PSI; Italian sosialistinen puolue), Radicali Italiani, LibDem Europe, Renew Europe ja L’Italia al Centro. Sen ohjelma perustuu Emma Boninon ja Mario Draghin puheisiin sekä Renew Europe- puolueen vaaliohjelmaan.²⁶⁸ Tähän samaan europuolueeseen kuuluu myös Suomen Keskusta-puolue ja Ruotsalainen kansanpuolue.²⁶⁹ Libertá-liikkeen on perustanut taorminalainen (sisilialainen) Cateno De Luca. Liike on populistinen ja euroskeptinen.²⁷⁰

Suomesta vaaliohjelmat ovat mukana Suomen sosiaalidemokraattiselta puolueelta (SDP), Kansalliselta Kokoomukselta (KOK), Suomen ruotsalaiselta kansanpuolueelta (RKP) Suomen keskustalta (KESK), Perussuomalaisilta (PS), Vasemmistoliitolta (VAS), Suomen kristillisdemokraateilta (KD), Vihreältä liitolta (Vihr), Liike Nyt puolueelta (Liik), Suomen

²⁶³ Lega Salvini Premier Cambiamo L’Europa.

²⁶⁴ Forza Italia: I nostri valori.

²⁶⁵ Azione: Manifesto.

²⁶⁶ Pace Terra Dignita: Programma 2024.

²⁶⁷ Il programma di Alternativa Popolare.

²⁶⁸ Documento Programma: Stati uniti D’Europee.

²⁶⁹ Renew Europe: Our parties.

²⁷⁰ Il programma della lista” Libertá” di Cateno de Luca per elezioni europee.

kommunistiselta puolueelta (SKP), Liberaalipuolueelta (Lib) ja Avoimelta puolueelta (AP) sekä Sinimustalta liikkeeltä (SML), jonka vaaliohjelman julkaisemisen jälkeen se ei saanut lupaa osallistua eurovaaleihin, koska korkein hallinto-oikeus perui sen rekisteröinnin puolerekisteriin ohjelman ollessa lausunnon mukaan ristiriidassa ihmis- ja perusoikeuksien sekä demokratian kanssa.²⁷¹ Vaikka liike ei ollut mukana vaaleissa eikä se ole puolerekisterissä, sen kannanotot antavat erittäin pikantin ja mielenkiintoisen lisän tähän tutkimukseen.

²⁷¹ Korkein hallinto-oikeus: KHO purki ministeriön päätöksen rekisteröidä Sinimusta liike puolueeksi.

Taulukko 2. Suomalaiset puolueet

Puolue	Euroopan parlamentin ryhmä	Suuntaus
Avoinpuolue (AP)		liberaalit
Keskusta (kesk)	Renew Europe	keskusta/konservatiivit/liberaalit
Kristillisdemokraatit (KD)	EPP	oikeisto/konservatiivit
Kokoomus (kok)	EPP	oikeisto/konservatiivit/liberaalit
Liberaalipuolue (Lib)		liberaalit
Liike Nyt (Liik)		oikeisto/konservatiivit
Perussuomalaiset (PS)	ECR	laitaoikeisto/konservatiivit
RKP	Renew Europe	oikeisto/liberaalit
Sinimusta Liike (SML)		laitaoikeisto/konservatiivit
SDP	S&D	vasemmisto/liberaalit
SKP		laitavasemmisto/liberaalit
Vasemmistoliitto (VAS)	GUE/NGL	vasemmisto/liberaalit
Vihreät (Vihr)	THE GREENS	vihervasemmisto/liberaalit

(Lähde: Kansalliset tulokset Suomi: <https://results.elections.europa.eu/fi/kansalliset-tulokset/suomi/2024-2029/>, vaaliohjelmat)

6. ANALYYSI

6.1 Kehyksistä

Aloitin vaaliohjelmiin tutustumisen heti niiden ilmestyttyä viime keväänä. Luin ohjelmat läpi, käännsin italiankielisistä maahanmuuttoa koskevat osiot käännösohjelmia apuna käyttäen ja tein oleellisista ja esille nousevista asioista muistiinpanot. Palasin vaaliohjelmiin uudelleen parin kuukauden tauon jälkeen elokuussa ja ryhdyin lukemaan vaaliohjelmia ja erityisesti muistiinpanoja uudelleen. Jo aiemmin mielikuviini oli jäänyt “kehyksiä” ja painotuksia, joita ohjelmista nousi esille ja nyt tartuin niihin tarkemmin. Matkan aikana kehykset ovat tarkentuneet, muuttuneetkin ja vielä uusia on noussut ohjelmista esille. Oleellisimmat kehykset olen koonnut alalukujen alussa oleviin taulukoihin, joista näkyvät myös niitä esille ohjelmissaan nostaneet puolueet niin Italiassa kuin Suomessa.

Jokaiselle kehykselle olen yrittänyt miettiä sitä parhaiten yhteen tuovan ja laajasti kuvaavan nimen, joita esittelen tarkemmin aihetta kuvaavan luvun alussa. Ensimmäisessä luvussa esittelen puolueita eniten yhdistäneitä kehyksiä, toisessa niitä aihepiiriltään yhdistäviä, mutta mielipiteiltään jakavia ja kolmanneksi erityisesti Italian tai Suomen puolueiden ohjelmista esiin nousseita kehyksiä. Tässä kehystyypissä on huomioitavaa se, että kehyksestä voi olla mainintoja myös toisen maan ohjelmissa, mutta ne painottuvat selkeästi ja tulevat esille vahvemmin nimenomaan Italian tai Suomen puolueiden ohjelmissa. Viimeisessä analyysin alaluvussa erottelen kehyksiä, jotka näyttävät keskittyvän arvoihin ja arvostuksiin, joita puolueilla on. Mitä ne haluavat korostaa ja tuoda esille tärkeinä kysymyksinä. Nämä näyttävät olevan puoluekenttää varsin jakavia kehyksiä.

Ylivoimaisesti eniten läpi koko puoluekentän ohjelmista voi löytää niitä yhdistäviä kehyksiä. Voi olla, että asia on joissakin ohjelmissa korostetumpi kuin toisissa tai sanoitettu hiukan toisin, mutta ajatuksen voi niputtaa silti saman kehyksen alle. Mielenkiintoista on se, että kuten jo aiemmin todettua suomalaisten puolueiden ohjelmateksti on paljon tiiviimpää ja ytimekkäämpää, ilman toimenpide-ehtotuksia ja niistä kehykset nousevat näin ollen myös selkeämmin esille. Toisaalta italialaisilta puolueilta voi tästä syystä löytää enemmän kehyksiä, koska asiaakin on enemmän ja sille on käytetty enemmän palstatilaa.

Otsikointi kehyksiä käsittelevissä luvuissa ei välttämättä vastaa tarkalleen juuri taulukoissa olevia kehysten nimiä, koska olen käyttänyt otsikointia myös kuvailemaan kehysten antamaa kuvaa tai esimerkiksi niihin liitettyjä kertomuksia ja kuvausta. Puolueiden nimet olen kirjoittanut maan tavan

mukaisesti italialaisten osalta isolla alkukirjaimella ja suomalaisten puolueiden osalta pienellä alkukirjaimella.

6.2 Jaetuimmat kehukset

Taulukko 3.

Jaetuimmat kehukset	Italia	Suomi
”Yhteisvastuullisuus”	FI, SU, SI, Az, PD, L, PTD, Vo	Kesk, Vihr, VAS, KD, SDP, RKP
”Inhimillisyysoikeudenmukaisuus”	L, Vo, M5S, SI, FI, PD, SU, PTD	Vihr, VAS, RKP, AP, Lib, KD, SDP, SKP, Kesk
”Turvalliset, lailliset reitit”	Vo, M5S, PD, SI, Az	Vihr, VAS, AP, KOK, RKP
”Rajaturvallisuus”	Az, FdI, FI, LSP, PTD,	RKP, KD, Kesk, Kok, SDP, SML
”Hallittavuus”	Az, FdI, Vo, FI, PD	Kesk, KD, SDP, RKP, Kok, PS
”Rikollisuutta vastaan taistelemisen”	M5S, Vo, LSP, FI, SU, FdI	Kok, RKP, AP, Vihr, KD, SDP
”Turvapaikka-oikeuden käsittely ja palautus, rajojen sulkeminen”	Vo, FdI, FI, Az	Kok, KD, Kesk, PS, Vihr, VAS
”Juurisyihin pureutuminen”	Vo, FI, PTD, M5S, Az, PD, FdI	VAS, Vihr, SKP, KD
”Työperäinen maahanmuutto”	M5S, Vo, Az, FdI	KD, Kesk, Vihr, Kok, SDP, PS, RKP, SML

6.2.1 Yhteisvastuullisuus

Puolueet molemmissa maissa ovat suurilta osin yksimielisiä siitä, että maahanmuuttoon liittyvät asiat tulee hoitaa yhteisvastuullisesti koko Euroopassa. Useissa ohjelmissa korostetaan vastuunjako tasaisesti kaikille unionin jäsenvaltioille. Ei ole yllättävää, että moni italialainen puolue on tätä mieltä, koska Italia on joutunut kantamaan vastuuta siirtolaisten tulosta eteläisenä jäsenvaltiona monta muuta huomattavasti enemmän. Moni ohjelma nostaakin esille nimenomaan sen, ettei Italiaa saa jättää yksin tulijoiden kanssa ja korostaa siirtomekanismin käyttöä, näin esimerkiksi Forza Italia,

jonka ohjelmassa vaaditaan solidaarisuutta Euroopan maiden kesken: *“Vahvemmat ulkorajat sekä vastuunjako. Pakollinen ja tiukka mekanismi siirroille ja solidaarisuus Euroopan maiden kesken.”*²⁷²

Samoilla linjoilla tasaisesta jaosta yhteisvastuun suhteen italialaisista puolueista ovat lisäksi Stati Uniti-yhteisohjelma, Alleanza Verdisinistra, Azione, Partito Democratico, Libertá, Volt sekä PTD (Pace Terra Dignita).²⁷³ Esimerkiksi Stati Uniti vaatii: *“Vastaanottostandardien ja menettelyjen parantaminen, vastuu kaikille jäsenvaltioille tasapuolisesti.”*²⁷⁴

Näyttää siis siltä, että puolueet jakavat yhteisvastuun ja taakanjaon ajatuksen läpi puoluekentän. Suomalaisten puolueiden osalta keskusta, vihreät, vasemmistoliitto, kristillisdemokraatit, RKP ja SDP mainitsevat tämän ohjelmassaan.²⁷⁵ Vihreät nostaa vastuunjaon esille turvallisuuskysymyksenä: *“Jaetaan vastuuta turvapaikanhakijoista tasaisesti jäsenmaiden kesken. Tämä helpottaa hakemusten käsittelyä ja vahvistaa yhteistä turvallisuutta.”*²⁷⁶ Esimerkiksi kokoomus ei ota kantaa yhteisvastuullisuuteen, mutta sinimustaliike sen sijaan tekee poikkeuksen muista omalla kannallaan. Se katsoo, että Suomi jää pienenä valtiona jalkoihin, eikä taakanjakoon tulisi tästä syystä ryhtyä. Pelkona on, että Suomi jää imperiumin provinssin rooliin, kuten vaaliohjelman otsikkokin antaa ymmärtää.²⁷⁷

Tämän kehyksen yksimielisyys ei ole tavallaan yllätys, koska se on ollut, kuten kontekstiluvusta voidaan lukea, yksi eniten kiistaa aiheuttavista kysymyksistä maahanmuuttopolitiikkaan liittyen koko unionin olemassaolon ajan. Vaikka yksimielisyyttä näyttää ainakin ohjelmatasolla löytyvän, ei tämä ole vaikuttanut käytännön politiikkaan siten, että asioista olisi saatu sovittua. Kuten todettua uusimmankin turvapaikkasopimuksen neuvottelu vei vuosia.

6.2.2 Inhimillisyys ja oikeudenmukaisuus

Eniten kaikista kehyksistä puolueet niin Italiassa kuin Suomessa jakavat ihmisyyteen, oikeudenmukaisuuteen liittyen. Olen nimennyt tämän kehyksen inhimilliseksi. Tällä tarkoitetaan sitä, että puolueiden mielestä maahanmuuttajia tulee kohdella oikeudenmukaisesti, inhimillisesti,

²⁷² Forza Italia: Programma 2024.

²⁷³ Alleanza Verdisinistra: Programma Europee 2024, Azione: Programma Elezioni Europee 2024, Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, Libertá: Programma Elezioni Europee 2024, Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, Pace Terra Dignitá: Programma 2024.

²⁷⁴ Stati Uniti: Documento programmatico, 9.

²⁷⁵ Keskusta: Eurovaaliohjelma 2024, Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024, Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024, Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, RKP: Eurovaaliohjelma 2024, SDP: Eurovaaliohjelma 2024.

²⁷⁶ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024

²⁷⁷ Sinimusta Liike: Eurovaaliohjelma 2024.

ihmisoikeuksiin ja ihmisyyteen pohjautuen. Kaikkiaan 17 puoluetta tuo ohjelmassaan esille inhimillisyyden ja oikeudenmukaisuuden tärkeyden maahanmuuttopolitiikassa. RKP:n teemana onkin *”inhimillinen maahanmuuttopolitiikka”*.²⁷⁸

SDP tiivistää samaan yhteyteen yhteisvastuullisuuden ja oikeudenmukaisuuden:

*”Euroopan unioni tarvitsee yhtenäistä maahanmuuttopolitiikkaa, joka jakaa jäsenmaiden vastuita oikeudenmukaisesti, ylläpitää yhteiskunnan vakautta ja turvaa ihmisoikeudet sekä kansainvälisten sopimusten noudattamisen.”*²⁷⁹

Suomen kommunistinen puolue puolestaan nostaa esille ohjelmassaan jo nyt tapahtuvat inhimillisyyden ja oikeuksien loukkaukset:

*”EU:n pitää huolehtia siitä, että jäsenmaat noudattavat kansainvälisiä velvoitteitaan vastaanottaen pakolaisia. Vähemmistöihin kuuluvien turvapaikanhakijoiden oikeuksia on suojeltava. EU:n ulkorajojen kiristytävä valvonta sekä vastaanotto- ja säilöönottokeskukset, joissa poljetaan turvapaikkaa hakevien ja siirtolaisten ihmisoikeuksia vaarantavat ihmisoikeuksien toteutumisen.”*²⁸⁰

Stati Unitin ohjelmassa korostetaan solidaarisuuden merkitystä maahanmuuttopolitiikan perustana, sen mukaan *”täytyy varmistaa siirtolaisten arvokas ja inhimillinen kohtelu.”*²⁸¹ Niin Italiassa kuin Suomessa puolueet, jotka nostavat tämän kehyksen ohjelmissaan esille tulevat enemmän vasemmalta laidalta. Italiasta joukkoon nousee myös Forza Italia ja Suomesta keskusta, jotka korostavat oikeudenmukaista kohtelua. Forza Italia kirjoittaa ohjelmassaan:

*”Suojaamme rajojamme laittomalta maahanmuutolta. Tuemme maahanmuuton valvontaa laillisilla reiteillä perusoikeuksia kunnioittaen. Yhdistämällä ihmisyyden, järjestyksen ja turvallisuuden. Järjestäytynyttä rikollisuutta ja ihmissalakuljetusta vastaan.”*²⁸²

Mielenkiintoinen ja toisaalta ennalta-arvattavakin on kristillisdemokraattien inhimillisyyds-kehys. Se tavallaan läpäisee koko maahanmuuttoa koskevan osion kristillisdemokraattien eurovaaliohjelmasta,

²⁷⁸ RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 10.

²⁷⁹ SDP: Eurovaaliohjelma 2024, 5.

²⁸⁰ SKP: EU- vaaliohjelma 2024.

²⁸¹ Stati Uniti D'Europa: Programma Elezioni Europee 2024, 10.

²⁸² Forza Italia: Programma 2024.

mutta samalla asetetaan kuitenkin rajoja, joissa tulisi pysyä. Ohjelman mukaan kaiken pohjana on juutalaiskristillinen maailmankuva, ihmisoikeudet ja oikeus elämään kaikkien muiden arvojen lähtökohtana. Kristilliset korostavat, että EU:n tulee olla moraalinen johtaja tässä asiassa. Toisaalta pidetään tärkeänä hallintaa ja tiukkaa rajaturvallisuutta. Ohjelmassa todetaan:

”Ei ole väärin lähteä hakemaan parempaa elintasoa, mutta kansainvälisen suojelun järjestelmää ei ole luotu väyläksi siihen. Huonosti hoidettu maahanmuuttopolitiikka ja laittomasti maassa oleskelevien määrin kasvu johtavat lieveilmiöihin. Hyvä maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikka tukee yhteiseloä.”²⁸³

6.2.3 Turvalliset rajat ja reitit sekä hallittavuus maahanmuutossa

Rajat nousevat esille useassa vaaliohjelmassa nimenomaan turvallisuuden ja hallinnan näkökulmasta. Esimerkiksi kristillisdemokraatit korostavat vahvoja ulkorajoja, koska “rajat luovat turvaa” ja samalla ylläpitää avoimuutta.²⁸⁴ Samoilla linjoilla on kokoomus, joka haluaa ulkorajan kuntoon ja samalla muuttoliikkeen hallintaan. RKP puolestaan vaatii ulkorajojen tasaista turvattavuutta koko unionin alueella.²⁸⁵ Sinimusta liike on valmis käyttämään rajaesteitä, etnistä profilointia ja voimankäyttöä turvallisuuden takaamiseksi rajoilla ”laittoman” tulon estämiseksi.²⁸⁶ Aivan päinvastaisella linjalla on italialainen Page Terra Dignitá, joka toteaa ohjelmassaan:

“Rajavalvonta tapahtuu nykyään sotilaallisen logiikan mukaan, ilmasto- ja muut pakolaiset turvapaikkaa hakevat ovat vihollisia, joita vastaan on taisteltava, kuin olisimme aseellisen hyökkäyksen edessä.”²⁸⁷

Forza Italia kannattaa rajojen suojaamista ja korostaa vahvempien ulkorajojen saamiseksi vastuunjako unionin jäsenvaltioiden kesken.²⁸⁸ Samoilla linjoilla on myös Fratelli D’Italia, joka näkee rajaturvallisuuden osana muuttoliikkeen sääntelyä.²⁸⁹ La Lega yksi päätavoitteista on saavuttaa Eurooppa, joka puolustaa omia rajojaan vahvistamalla rajojaan voimakkaasti.²⁹⁰

²⁸³ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 23.

²⁸⁴ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 23.

²⁸⁵ RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 10.

²⁸⁶ Sinimusta Liike: Eurovaaliohjelma 2024, 16.

²⁸⁷ Pace Terra Dignitá: Programma 2024.

²⁸⁸ Forza Italia: Programma 2024.

²⁸⁹ Fratelli D’Italia: Programma Europee 2024.

²⁹⁰ La Lega: Programma Europee 2024.

Rajaturvallisuuteen liittyen ohjelmista nousee esille monen puolueen osalta samalla myös turvallisten ja laillisten reittien merkitys. Esimerkiksi Movimento 5 Stelle toivoo käytännöllisiä ja maalaisjärkisiä ratkaisuja muuttovirtojen ongelmiin, heidän mukaansa tarvitaan:

*...kolmas laillinen reitti, joka perustuu perusperiaatteisiin ja oikeuteen, että turvallisia reittejä on tarjottava niille, jotka haluavat hakea turvapaikkaa. Ja jokaisen maan kapasiteetti huomioon ottaen, toivotettava tervetulleeksi kansainvälistä oikeutta turvaten ja ihmisarvoa kunnioittaen.*²⁹¹

Turvallisia ja laillisia reittejä toivovat myös Volt, Partito Democratico, Alleanza Verdisinistra ja Azione.²⁹²

Partito democraticon mielestä laillisia ja turvallisia maahantuloreittejä pitäisi perustaa kaikkiin Euroopan maihin, olisi oltava humanitaarisia käytäviä, joita pitkin paeta sotaa ja muita katastrofeja. Sama ongelma turvallisten reittien puutteesta siitä asti, kun siirtolaisuus kohti Eurooppaa on lisääntynyt, viimeistään 2000-luvun alusta. Tähänkään ongelmaan ei näytä konkreettisia ratkaisuja siis edelleenkään löytyneen. Suomalaisista puolueista laillisten ja turvallisten reittien merkitystä nostavat esille vihreät, vasemmistoliitto, RKP, kokoomus ja avoinpuolue.²⁹³ Vihreät näkevät laillisten maahantuloreittien lisäämisen keinona vähentää Venäjän välineellistetyn maahantulon tehoa ja se vaatii lisää turvallisia ja laillisia reittejä nimenomaan turvapaikanhakua varten, koska: *“kenenkään ei pidä kuolla metsään eikä merelle.”*²⁹⁴ Samoilla linjoilla on vasemmistoliitto, jonka ohjelmassa todetaan:

*”EU:n julman rajapolitiikan seurauksena rajoille ja merelle kuolee tuhansittain ihmisiä. Tarvitaan laillisia ja turvallisia reittejä Eurooppaan pääsemiseksi.”*²⁹⁵

Se katsoo, että laillisista reiteistä on tehtävä sujuvampia, oli syy tulla sitten turvapaikka, opiskelu tai

²⁹¹ Movimento 5 Stelle: Programma Elezioni Europee 2024,39.

²⁹² Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, Alleanza VerdiSinistra: Programma Europee 2024, Azione: Programma Elezioni Europee 2024.

²⁹³ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024, Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024, RKP: Eurovaaliohjelma 2024, Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024, Avoin puolue: Eurovaaliohjelma 2024.

²⁹⁴ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024.

²⁹⁵ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

mikä tahansa.²⁹⁶ Laillisia reittejä kannattaa myös kokoomus, mutta se nostaa samassa yhteydessä esille muiltakin puolueilta esiin tulevan hallittavuudenkehityksen. (tai sääntelyn).²⁹⁷

Samoilla linjoilla on myös kristillisdemokraatit, jonka mukaan *“hallittu, laillinen maahanmuutto on välttämätöntä”* osajien saamiseksi, tällä viitataan siis nimenomaan työperäiseen maahanmuuttoon.²⁹⁸ Näin kehystää myös italialainen Azione, jonka mukaan on rakennettava laillisia siirtoreittejä sekä valikoitua ja kohdennettua maahanmuuttoa, koska Euroopan väestö ikääntyy.²⁹⁹

RKP puolestaan haluaa hallita maahanmuuttoa oikeudenmukaisen ja solidaarisen maahanmuuttopolitiikan avulla. Hallinnan täytyy tapahtua *“inhimillisellä ja kestäväällä tavalla.”*³⁰⁰ Hallittavuus-kehitykseen näyttää siis liittyvän suuria painotuseroja siinä, mihin hallitulla maahanmuutolla ja sen keinoilla lopulta pyritään.

Myös italialaiset puolueet nostavat esille hallittavuudenkehityksen, maahanmuuton hallitseminen on esimerkiksi Forza Italian vaaliohjelman prioriteetti numero 2. Se listaa ohjelmassaan useitakin keinoja siihen, miten hallittavuus saavutetaan rajojen turvallisuuden ja suojaamisen sekä vahvempien ulkorajojen lisäksi laillisia ja hallittuja reittejä.³⁰¹ Lisäksi hallittavuuden merkityksen nostavat esille Azione, Partito Democratico, Volt ja Fratelli D'Italia.³⁰² Kuten suomalaistenkin puolueiden osalta, hallittavuuden kehityksen painotukset ovat varsin erilaisia. Esimerkiksi Fratelli D'Italia korostaa muuttoliikeilmiön sääntelyn tärkeyttä nimenomaan ulkorajojen suojelun tarpeen vuoksi³⁰³ ja Azione toteaa: *”Jos ei ole hallinnassa (muuttoliikeilmiö), voi aiheuttaa sosiaalisia jännitteitä ja radikalisoitumista. Tämä lisää muukalaisvihaa ja syrjintää...”*³⁰⁴ Partito Democratico puolestaan korostaa, että Euroopan tulee hallita muuttoliikettä yhtenä sille kuuluvana elementtinä laillisuuden, vastuullisuuden ja solidaarisuuden näkökulmasta.³⁰⁵

6.2.4 Taistelu rikollisuutta vastaan sekä tehokkaan käsittelyn ja palautuksen puolesta

Puolueet molemmissa maissa ovat varsin yksimielisiä siitä, että rikollisuutta ja erityisesti ihmiskauppaa on torjuttava. Kokoomus, RKP, avoinpuolue, vihreät, kristillisdemokraatit ja SDP

²⁹⁶ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

²⁹⁷ Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024.

²⁹⁸ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 24.

²⁹⁹ Azione: Programma Elezioni Europee 2024, 36.

³⁰⁰ RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 10.

³⁰¹ Forza Italia: Programma 2024.

³⁰² Azione: Programma Elezioni Europee 2024, Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, Vol: Programma Elettorale Europeo 2024, Fratelli D'Italia Programma Europee 2024.

³⁰³ Fratelli D'Italia: Programma Europee 2024, 12.

³⁰⁴ Azione: Programma Europee 2024, 36.

³⁰⁵ Partito democratico: Programma Elezioni Europee, 30-31.

nostavat kaikki tämän tavalla tai toisella esille ohjelmissaan.³⁰⁶ Samoin Movimento 5 Stelle, Volt, La Lega, Forza Italia, Stati Uniti ja Fratelli D'Italia.³⁰⁷ Esimerkiksi vihreät näkevät tehtäväksi: *”ihmiskauppaa, hyväksikäyttöä ja turvapaikanhakijoiden välineellistämistä vastaan taistelemisen.”*³⁰⁸

Samoilla linjoilla on RKP, jonka mielestä nimenomaan maahanmuuttajia olisi suojeltava rikoksen uhreiksi päätymiseltä.³⁰⁹ Volt näkee ihmiskauppaa vasten taistelussa konkreettisten keinojen merkityksen tärkeänä ja ehdottaa muun muassa jäljityksen ja kiinniottoon liittyvän tekniikan kehittämistä.³¹⁰ Kokoomus puolestaan toteaa että:

*”Rikollisuuteen kytkeytyvä muuttoliike ja kansainvälisen suojelujärjestelmän väärinkäyttö ovat kasvava riski EU-maiden vakaudelle, sisäiselle turvallisuudelle ja taloudelliselle kantokyvyille.”*³¹¹

La Lega haluaa lopettaa kaikenlaisen laittoman maahanmuuton ja tarjoaa ratkaisuksi ihmissalakuljettajille ja muille vastaaville toimijoille myös kansallisia sääntöjä ja laillisia seuraamuksia.³¹²

Samassa yhteydessä rikollisuuden ja maahanmuuttajien salakuljetuksen kanssa esimerkiksi kristillisdemokraatit nostavat esille palautuksiin ja laajemmin turvapaikkaprosessiin liittyvän kehyksen. Palautuspolitiikan tulee olla toimivaa ja samalla se voi myös ehkäistä salakuljetukseen liittyviä ongelmia.³¹³ Tehokkaan ja nopean käsittelyn sekä erityisesti palautuksen- kehyksen jakavat myös keskusta, kokoomus.³¹⁴ Kokoomus haluaa tehokkaalla käsittelyllä ja palautuspolitiikalla ehkäistä laitonta ja vaarallisia reittejä pitkin tapahtuvaa Eurooppaan tuloa. Keskusta puolestaan toteaa, että käsittelyn tulee olla oikeudenmukaista ja palautusjärjestelmän toimiva. Vihreiden näkemys on, että turvapaikanhakuprosessin tulee olla turvallinen eivätkä jäsenmaiden omat poliittiset

³⁰⁶ Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024, RKP: EU-vaaliohjelma 2024, Avoinpuolue EU-vaaliohjelma 2024, SDP: Eurovaaliohjelma 2024, Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024.

³⁰⁷ Movimento 5 Stelle: Programma Elezioni Europee 2024, Vol: Programma Elettorale Europeo 2024, La Lega: Programma Europee 2024, Forza Italia: Programma 2024, Stati Uniti di Europee: Programma Elezioni Europee 2024, Fratelli D'Italia: Programma Europee 2024.

³⁰⁸ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024

³⁰⁹ RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 10.

³¹⁰ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 69.

³¹¹ Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024

³¹² La Lega: Programma Europee 2024.

³¹³ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024.

³¹⁴ Keskusta: Eurovaaliohjelma 2024, Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024.

heilahtelut saa vaikuttaa turvapaikkaoikeuteen tai sen hakemiseen.³¹⁵ RKP toteaa, että kielteisen päätöksen saaneita ei tulisi pakottaa palaamaan vaaralliseen maahan.³¹⁶

Forza Italia puolestaan ehdottaa palautusjärjestelmän parantamista, palauttamisen tulisi olla helpompaa erityisesti kriisien aikana. Tästä syystä puolue näkee, että esimerkiksi siirtojärjestelmän tulisi olla tehokkaampi.³¹⁷ Azione luettelee hakemus- ja palautusprosessiin liittyviksi ongelmiksi oikeudenmukaisuuden käsittelyssä sekä palautusten vaikeuden.³¹⁸ Movimento 5 Stelle ehdottaa tähän ratkaisuksi asiantuntijatyöryhmiä kolmansiin maihin, jotka tutkisivat alustavasti hakemukset ja oikeuden turvapaikkaan.³¹⁹ Volt korostaa myös hakemusprosessin nopeutta ja tasapuolisuutta, mutta myös samalla inhimillisyyttä. Rajoilla toiminnan tulee olla nopeaa, dokumentoinnin tehokasta ja menettelyjen yksinkertaisia. Samalla se korostaa lasten, vammaisten ja heikommassa asemassa olevien suojelua käsittelyprosessin aikana.³²⁰

Turvapaikkaprosessiin liittyvän tehokkuuden yhteydessä tulee esille myös ajatus siitä, että turvapaikkaprosessit täytyisi olla mahdollista keskeyttää rajatilanteen niin vaatiessa. Tämän kannalla ovat Suomesta kokoomus, perussuomalaiset ja kristillisdemokraatit.³²¹ Kristillisdemokraatit näkevät tämän valtion suvereniteettikysymyksenä:

“EU:ssa tarvitaan yhteisiä mekanismeja, joilla yksilöllisten turvapaikkahakemusten käsittely voidaan väliaikaisesti keskeyttää välttämättömäksi ajaksi laajamittaisen laittoman tai välineellistetyin maahanmuuton tilanteessa. Tällaisten välineiden käytön on oltava mahdollista vieraan valtion uhatessa valtion suvereniteettia.”³²²

Perussuomalaiset ovat samalla linjalla ja vaativat mahdollisimman nopeasti käytäntöä hakemusten käsittelyn keskeyttämiseksi, koska se on erityisen tärkeää Suomelle, jolla on itäraja Venäjän kanssa. Samalla vaaditaan rahoitusta raja-aidan rakentamiseen itärajalle, koska kysymyksessä on koko unionin hyödyttävä toimenpide.³²³ Kokoomus näkee turvapaikkahakemusten käsittelyn

³¹⁵ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024.

³¹⁶ RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 10–11.

³¹⁷ Forza Italia: Programma 2024.

³¹⁸ Azione: Programma Elezioni Europee 2024, 38.

³¹⁹ Movimento 5 Stelle: Programma Elezioni Europee 2024, 41.

³²⁰ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 64.

³²¹ Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024, Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024.

³²²

Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 24.

³²³ Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, 12.

keskeyttämisen *“jos vihamielinen taho käyttää siirtolaisasetta EU:n tai sen yksittäisen jäsenvaltion turvallisuuden horjuttamiseen.”*³²⁴

Päinvastaisella linjalla on esimerkiksi vasemmistoliitto, joka toteaa, ettei turvapaikkahakemusten käsittelyä ja vastaanottoa tulisi keskeyttää missään tilanteessa ja ottaa samalla kantaa *push back* toiminnan kieltämisen puolesta.³²⁵ Tämä kehys näyttää aiheuttavan enemmän kannanottoja suomalaisissa kuin italialaisissa puolueissa, arvatenkin itärajan tilanteen ollessa erittäin ajankohtainen ja kyseenalainen. Huomioitavaa on jälleen se, että tähän eivät ota kantaa esimerkiksi RKP tai SDP.

6.2.5 Työperäinen maahanmuutto

Yksi puolueita vahvasti yhdistävä kehys on kysymys työperäisestä maahanmuutosta. Yhteensä 13 puoluetta tuo esille työperäisen maahanmuuton ja sen sisällöstä ollaan varsin yksimielisiä. Työperäisen maahanmuuton merkitystä nostavat esille varsinkin suomalaiset puolueet: vihreät, kristillisdemokraatit, keskusta, SDP, RKP, kokoomus, perussuomalaiset ja sinimustaliike.³²⁶

Erityisesti työperäisen maahanmuuton agendalleen nostaa keskustapuolue, jonka koko vaaliohjelman maahanmuuttoa koskeva osio on otsikoitu: *“Ikääntyvä Eurooppa tarvitsee uutta työvoimaa.”*³²⁷ Tämä ei sinänsä ole yllättävää, koska työperäisen maahanmuuton tarpeesta on nykyisin varsin vahva konsensus ja siihen on helpompi ottaa kantaa, kuin esimerkiksi turvapaikkaoikeuteen. Keskusta korostaa, että hyvinvoinnin ja kehityksen ylläpitämiseksi Eurooppa tarvitsee uutta työvoimaa muualta maailmasta. Se ehdottaakin tilanteen nopeaksi korjaamiseksi työperäisen maahanmuuton järjestelmän kehittämistä sekä esimerkiksi tutkintotasojen yhtenäistämiseksi harjoittelupaikkoja ja työnantajien monikulttuurisuusosaamisen lisäämistä.³²⁸

Kokoomus puolestaan toteaa, että: *“koulutetut ja yritteliäät ihmiset muualta maailmasta ovat tervetulleita Eurooppaan.”*³²⁹ Liike nyt asettaa Suomessa oleilun ehdoksi ja oleskeluluvan saamiseksi kotoutumisen, joista yhtenä osa-alueena on työllistyminen.³³⁰

Syynä työperäisen maahanmuuton lisäämistarpeelle nähdään useissa puolueissa vanheneva väestö ja

³²⁴ Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024.

³²⁵ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

³²⁶ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024, Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, Keskusta: Eurovaaliohjelma 2024, SDP: Eurovaaliohjelma 2024, RKP: Eurovaaliohjelma 2024, Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024, Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, Sinimusta Liike: Eurovaaliohjelma 2024.

³²⁷ Keskusta: Eurovaaliohjelma 2024, 14.

³²⁸ Keskusta: Eurovaaliohjelma 2024, 14.

³²⁹ Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024.

³³⁰ Liike Nyt: Valikoiva maahanmuutto.

työvoimapula. SDP haluaa edistää työperäistä maahanmuuttoa kunnianhimoisesti.³³¹ Vihreät ja RKP puolestaan kantavat huolta siitä, että työperäiseen maahanmuuttoon liittyvät prosessit ovat reiluja eikä Eurooppa samalla muutu vierastyöläisyhteiskunnaksi.³³²

Perussuomalaisten linja on rajoitetumpi. Se katsoo, että EU:n jäsenmaiden työvoimatarpeet ovat erilaisia ja tästä syystä ei tulisi edistää EU:n yhteistä työperäistä maahanmuuttoa.³³³ Sinimusta liike eroaa työperäisessä maahanmuuttokehityksessä aivan omalla linjallaan. Sen mukaan:

*”Sinimustan liikkeen mielestä Suomessa työskentelevien työntekijöiden tulee olla suomalaisia työntekijöitä. Työperäinen maahanmuutto yhteiskunnallisena ratkaisuna aiheuttaa enemmän ongelmia kuin mitä se ratkoo. Työperäisen maahanmuuton sijaan meidän tulee kouluttaa itse tarvitsemamme työvoima kotimaisista tekijöistä.”*³³⁴

Työperäisen maahanmuuton tarve on Suomessa suurempi, koska Italiaan muutto tapahtuu automaattisesti muutenkin enemmän. Mutta myös italialaiset puolueet ottavat kantaa työperäiseen maahanmuuttoon. Siihen ottavat kantaa Movimento 5 Stelle, Volt, Azione ja Fratelli D’Italia.³³⁵ Myös italialaiset puolueet näkevät, että ikääntyvän väestön seurauksena on tehtävä toimia hyvinvoinnin ja kasvun edistämiseksi. Esimerkiksi Azione tuo ilmi, että maahanmuuttajilla on jo tänä päivänä merkittävä rooli tietyillä työvoimapula-aloilla, kuten maatalous, terveydenhuolto ja rakentaminen.³³⁶

Esimerkiksi Movimento 5 Stelle, kristillisdemokraatit, ja Volt tuovat esille myös blue card-direktiivin merkitys työperäisen maahanmuuton kehittämisessä edistämiseksi.³³⁷ Sillä olisi tarkoitus yksinkertaistaa ja yhtenäistää töihinpääsyykriteerejä unionissa. Kuten aiemmin jo totesin, italialaisella Volt-puolueella on kaikista pisin ja yksityiskohtaisin ohjelma. Näin myös työperäisen maahanmuuton osalta. Se listaa erilaisia toimenpiteitä erilaisille töihin tuleville ryhmille, pieni- ja keskipalkkaisille sekä korkeapalkkaisille muuttotyöläisille.³³⁸ Fratelli D’Italia on myös työperäisen maahanmuuton kannalla, mutta hyvin samoilla linjoilla perussuomalaisten kanssa ja vaatii kiintiöitä

³³¹ SDP: Eurovaaliohjelma 2024, 5.

³³² Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024, RKP: Eurovaaliohjelma 2024.

³³³ Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, 12.

³³⁴ Sinimusta Liike: Eurovaaliohjelma 2024, 10.

³³⁵ Movimento 5 Stelle: Programma Elezioni Europee 2024, Fratelli D’Italia: Programma Europee 2024, Volt: Programma Elettorale Europeo 2024.

³³⁶ Azione: Programma Elezioni Europee 2024, 36.

³³⁷ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, Movimento 5 Stelle: Programma Elezioni Europee 2024.

³³⁸ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 75 - 76.

työvoiman tarpeeseen.³³⁹

6.2.6 Juurisyihin pureutuminen eli ulkoinen ulottuvuus

Huomattavan yksimielisesti ohjelmista nousee esille myös kehys ulkoisesta ulottuvuudesta ja siitä pitääkö muuttoliikkeen juurisyihin puuttua ja mitä tulisi tehdä. Poikkeuksen muihin verrattuna ohjelmassaan tekee Fratelli D'Italia, joka tukee oikeutta nimenomaan olla puuttumatta perimmäisiin syihin esimerkiksi Afrikassa.³⁴⁰ Eli toisin sanoen rahaa ja investointeja ei pitäisi sen mielestä kohdentaa kolmansiin valtioihin. Vastakkaista mieltä ovat Azione, Volt, Forza Italia, Movimento 5 Stelle, Pace Terra Dignita, Partito Democratico.³⁴¹ Esimerkiksi Azione taustoittaa asiaa varsin perusteellisesti ja aloittaa näin:

*”Köyhyyden ja taloudellisten mahdollisuuksien puute ajaa monet afrikkalaiset siirtolaisiksi etsimään parempaa työtä ja toimeentuloa perheelleen. Saharan eteläpuoleinen Afrikka on maailman köyhimpiä alueita, yli 40 % väestöstä elää alle 1,9 dollarilla päivässä”.*³⁴²

Azione pohjustaa Afrikan tilannetta monin faktoin ja tarjoaa useamman ratkaisuehdotuksen ja kehottaa yhteistyöhön Afrikan maiden kanssa: *“Euroopan unionilta tarvitaan merkittävä mittava ja pitkäaikainen sitoumus auttaa taloudellisesti Afrikkaa.”*³⁴³

Pace Terra Dignita haluaa, että investoidaan erityisesti paikkoihin, joista muuttoaalto on vahvin, peruutetaan kehitysmaiden velkoja ja vähennetään sekä kehitetään avustussuunnitelmia.³⁴⁴ Movimento 5 Stelle toivoo, että Italia tuo ehdotuksen rauhasta, turvallisuudesta ja demokratiasta sekä kestäväen kehityksen takaamisesta kolmansissa maissa (Afrikassa). Heidän mukaansa pakotettujen siirtolaisaaltojen ainoa ennalta ehkäisevä asia on lopulta terve planeetta. Myös ulkomaanvelkaa pitäisi mitätöidä, koska se on este kehitykselle.³⁴⁵ Forza Italia näkee Afrikan auttamisen myös yhtenä keinona siirtolaisuuden hallintaan, vaikka ei esitellekään tai tarkenna ehdotustaan tarkemmin: *”Afrikan Marshall-suunnitelma: Kunnianhimoinen EU:n investointisuunnitelma, läheisessä ja tiiviissä yhteistyössä Afrikan maiden kanssa.”*³⁴⁶

³³⁹ Fratelli D'Italia: Programma Europee 2024, 12.

³⁴⁰ Fratelli D'Italia: Programma Europee 2024, 12.

³⁴¹ Partito democratico: Programma Elezioni Europee 2024,

Forza Italia Programma 2024, Pace Terra Dignita: Programma 2024, Azione Programma Europee 2024

³⁴² Azione: Programma Europee 2024, 40-41.

³⁴³ Azione: Programma Europee 2024, 40-42.

³⁴⁴ Pace Terra Dignita: Programma 2024.

³⁴⁵ Movimento 5 Stelle: Programma Elettorale Europee 2024, 41.

³⁴⁶ Forza Italia: Programma 2024.

Azione kirjoittaa suorasukaisesti:

*”Nykyisessä historiallisessa kontekstissa on ongelmia... jotka pakottavat monet ihmiset siirtymään eikä tätä voida pysäyttää millään tavalla. Tämä ei tarkoita sitä, että Eurooppa toivottaa tervetulleeksi kenet tahansa ongelmineen, vaan muuttoliikkeiden perimmäisiin syihin on keskityttävä keksimään ratkaisuja, mikäli se on mahdollista”.*³⁴⁷

Suomessa SKP puolestaan kirjoittaa ohjelmassaan juhlallisesti:

*”Linnake-Euroopan rakentamisen sijaan tarvitaan tekoja, joilla tuetaan kehitysmaiden mahdollisuuksia kehittää talouttaan omista tarpeistaan lähtien, muutetaan kansainvälisen talouden rakenteet oikeudenmukaisemmiksi, torjutaan ilmastonmuutosta ja lopetetaan sodat”.*³⁴⁸

Vasemmistoliitto ja vihreät kantavat myös huolta juurisyihin puuttumisesta. Vihreät ehdottaa globaalin vastuun ottamista ja niiden maiden tukemista, jotka globaalissa etelässä kärsivät luontokadosta ja ilmastonmuutoksesta.³⁴⁹ Vasemmistoliitto puolestaan haluaa kehitysyhteistyöllä vähentää eteläisten maiden riippuvuutta pohjoisesta, reilulla kaupalla ja edistämällä velkahelpotuksia, kuten useissa italialaisten puolueiden ohjelmissakin tuli ilmi.³⁵⁰

Kristillidemokraattien mukaan kehitysyhteistyötä tulee tehdä ja:

*”Painopisteen tulee olla kriisien ennaltaehkäisyssä, maiden omien kehitysedellytysten tukemisessa ja humanitaarisessa avussa. Jäsenmaiden ja EU-virastojen yhteistyöllä luotu toimiva kumppanuus lähtö- ja kauttakulkumaiden kanssa on tehokas keino hillitä muuttoliikettä ja ehkäistä ihmissalakuiljetusta”.*³⁵¹

³⁴⁷ Azione: Programma Europee 2024, 36.

³⁴⁸ SKP: EU-vaaliohjelma 2024.

³⁴⁹ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024.

³⁵⁰ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

³⁵¹ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 22.

6.3 Jakavimmat kehykset

Taulukko 4. Jakavimmat kehykset

Italia

Suomi

	Italia	Suomi
”Fontexmyönteisyys”	FdI, FI, Az	Kok, KD
”Frontexkielteisyys”	SU, Vo, SI	VAS, SKP, Vihr
”Ei ulkoistava”	Vo, PD, SI, SU	Vihr, VAS, SKP
”Ulkoistava”	FI, Az, LSP, FdI	Kok, PS
”Turvapaikkasopimus”	SI, Az, PD, Vo, M5S, LSP, FI	VAS, Kok, PS, Liik

6.3.1 Kolmannet maat ja yhteistyö eli ulkoistaminen

Mielenkiintoista on, että yksi jaetuimpia kehyksiä molemmissa maissa liittyy maahanmuuttopolitiikan ulkoistamiseen, eli kysymykseen yhteistyöstä kolmansien maiden kanssa. Siihen ottaa kantaa yhteensä 13 vaaliohjelmaa ja tässä kehyksessä mielipiteet yhteistyöstä jakautuvat voimakkaasti puolesta ja vastaan. Vuonna 2018 ulkoistamiskehitystä kutsuttiin ”innovatiiviseksi” lisäksi maahanmuuttopolitiikkaan, kuten historiaa käsittelevä luku aiemmin kertoi. Sillä oli jo tuolloin merkittävä vaikutuksensa siihen, että tulijoiden määrää saatiin merkittävästi laskettua.

”Ulkoistamisen” ja yhteistyön kannattajia ovat Italiassa Forza Italia, Azione, La Lega ja Fratelli D’Italia eli hyvin pitkälti vasemmalta poispäin olevat puolueet.³⁵² Muun muassa Forza Italia kirjoittaa:

”Sopimukset Albanian kanssa edustavat mallia sopimuksista kolmansien maiden kanssa raja- ja palautusmenettelyistä, joita voidaan toteuttaa siirtolaisille, joilla ei ole oikeutta saapua Italiaan tai oleskella siellä.”³⁵³

La Lega haluaisi lisäksi asettaa kehitysavun maksamisen ehdolliseksi, jos yhteistyömaat (lähtö- ja alkuperämaat) eivät täytä vaatimuksia laittoman maahanmuuton estämiseksi. Vastaanottokeskukset tulisi sen mielestä perustaa kauttakulkumaihin erityisesti eteläisellä Välimerellä, niissä hoidettaisiin

³⁵² Forza Italia: Programma 2024, Azione: Programma Elezioni Europee 2024, La Lega: Programma Europee 2024, Fratelli D’Italia: Programma Europee 2024.

³⁵³ Forza Italia: Immigrazione.

turvapaikkakysymykset kokonaisuudessaan.³⁵⁴

Suomessa tätä kannattavat samalta suunnalta kokoomus sekä perussuomalaiset, joka toteaa jo otsikoinnillaan yksiselitteisesti että: *”turvapaikkapolitiikassa on siirryttävä Ruandamalliin.”*³⁵⁵ Tällä se tarkoittaa sitä, että laittomasti Eurooppaan tulevat henkilöt eivät pääsisi Eurooppaan ollenkaan, vaan heidän turvapaikkaoikeutensa selvitettäisiin jossakin kolmannessa maassa. Mikäli oikeus turvapaikkaan löytyisi, tapahtuisi suojelukin kyseisessä ”turvallisessa” kolmannessa maassa. Kokoomus on samoilla linjoilla todetessa, että turvapaikan ja kansainvälisen suojelun hakeminen voi tapahtua turvallisissa kolmansissa maissa.³⁵⁶ Tarkemmin erittelemättä, mitä näillä turvallisilla mailla tarkoitetaan tai millä tavalla prosessi voitaisiin järjestää. Ideana näyttää siis olevan, että ”laittomien” siirtolaisten tulo Eurooppaan yritettäisiin estää kaikissa vaiheissa, myös siinä tapauksessa, että perusteet turvapaikkaan löytyvät.

Ei ulkoistavaan kehukseen lukeutuvat Italiasta Partito Democratico, Volt, Stati Uniti, Alleanza Verdisinistra³⁵⁷ ja Suomesta Vihreät, vasemmistoliitto ja SKP.³⁵⁸ Partito Democratico toteaa ohjelmassaan: *”vastustavansa oikeuksia heikentäviä rajan ulkoistamissopimuksia, jotka heikentävät ihmisoikeuksia ja hyödyttävät vain autoritaarisia järjestelmiä, joiden kanssa sopimukset on tehty.”*³⁵⁹

Samoilla linjoilla ovat Suomessa vihreät, joka toteaa yksiselitteisesti ohjelmassaan:

*”EU-maiden ei tule solmia kolmansien maiden kanssa sopimuksia turvapaikanhakijoiden pysäyttämiseksi EU:n ulkorajoille, eikä ulkoistaa turvapaikkaprosessia tai kansainvälisen suojelun tarjoamista kolmansiin maihin.”*³⁶⁰

Tämä kehys näyttää siis jakavan puolueita oikeisto-vasemmisto-akselilla melko vahvasti. Mielenkiintoista on huomata, että esimerkiksi SDP ei ole ottanut asiaan kantaa ollenkaan omassa vaaliohjelmassaan, eivät myöskään keskusta tai hallituspuolueet kristillisdemokraatit ja RKP. Tämä on sinänsä mielenkiintoista, koska aiheesta on käyty ennen vaalejakin paljon keskustelua esimerkiksi Iso-Britannian ”Ruanda-mallin” vuoksi.

³⁵⁴ La Lega: Programma Europee 2024.

³⁵⁵ Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, 12.

³⁵⁶ Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024.

³⁵⁷ Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, Stati Uniti di Europee: Programma Elezioni Europee 2024, Alleanza VerdiSinistra: Programma Europee 2024.

³⁵⁸ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024, Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024, SKP: EU-vaaliohjelma 2024.

³⁵⁹ Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, 31.

³⁶⁰ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024.

6.3.2 Hyvä, paha Frontex

Useissa ohjelmissa nousee esille myös Frontex-kehys, toisin sanoen joko myönteinen tai kielteinen kannanotto Frontexiin, sen toimintaan tai rahoitukseen. Tämä on ymmärrettävää, koska Frontexin (*European border and coast guard agency*) rooli ja tehtävä on nimenomaan turvata Euroopan rajoja ja kuten olemme aiemmasta lukeneet, rajojen turvallisuus ja toiminta niillä herättää myös puolueissa hyvin vastakkaisia kannanottoja.

Forza Italia, Fratelli D'Italia, La Lega ja Azione puoltavat Frontexin vahvistamista ja merkitystä.³⁶¹ Tässä näkyy vahvasti turvallisuus-argumentin korostuminen, kuten viime vuosina on enenevässä määrin ollut nähtävissä. Forza Italia haluaa Frontexin laajempaan yhteistyöhön muiden EU-virastojen kanssa valvomaan laitonta maahanmuuttoa. Azione puolestaan haluaa Frontexille parhaita teknologiaa ja samalla yhteistyötä humanitaaristen järjestöjen kanssa:

”On hyödynnettävä Frontexin käyttöön annettavia kehittyneen etsintä- ja pelastusteknologian keinoja, kuten laivaston resurssien ja riittävien maavoimien ja lentokoneiden käyttöä yhteistyössä humanitaaristen järjestöjen kanssa.”³⁶²

Fratelli D'Italia näkee Frontexin merkityksen nimenomaan Euroopan rajojen vahvistamisessa ja turvaamisessa yhdessä Europolin ja Eurodacin kanssa. Samoilla linjoilla on kokoomus:

”EU:n yhtenä perusajatuksena on vapaa liikkuvuus jäsenmaiden välillä. Toimiakseen se vaatii uskottavan ja tehokkaan ulkorajan. Kokoomus kannattaa EU:n ulkorajojen ja rajaturvallisuusvirasto Frontexin vahvistamista. Venäjän vihamieliseen hybrdivaikuttamiseen käyttämää välineellistettyä maahanmuuttoa on pystyttävä vastustamaan tehokkaasti.”³⁶³

Näin näkevät myös kristillisdemokraatit, joiden mukaan: *”Frontexia apua on tarjottava jäsenvaltioiden oman rajavalvonnan tueksi.”³⁶⁴*

³⁶¹ Forza Italia: Programma 2024, La Lega: Programma Europee 2024, Fratelli D'Italia: Programma Europee 2024.

³⁶² Azione: Programma Europee 2024, 45.

³⁶³ Kokoomus: EU-vaaliohjelma 2024.

³⁶⁴ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 23.

Frontexiin kielteisemmin tai epäilevämmiin suhtautuvat Stati Uniti, volt, Alleanza Verdisinistra.³⁶⁵

Verdisinistran ohjelmassa kirjoitetaan, että on välttämätöntä:

*”vastustaa kaikenlaista rahoitusta, jolla on tarkoitus rakentaa tarpeettomia ja vaarallisia seiniä ja aitoja Euroopan unionin rajoille. Lopettaa rajojen tappava militarisointi, maahantulojen ja -lähtöjen yleinen biometrinen valvonta ja tarkastaa radikaalisti Frontexin toimiksi.”*³⁶⁶

Stati Uniti vaatii Frontexin uudistamista:

*”Ehdotamme Frontexin uudistamista EU: ulkorajojen tehokkaaksi valvomiseksi ihmisoikeuksia kunnioittaen, jotta kansainvälisten yleissopimusten ja perusoikeuskirjan noudattaminen taataan aina.”*³⁶⁷

368

Frontexia kritisoivissa nostoissa onkin nähtävissä viime vuosien tiedot ja uutisoinnit Frontexin väärinkäytöksistä ja ihmisoikeusloukkauksista. Tätä näkemystä tuo esille myös vasemmistoliitto sekä vihreät, joka ehdottaa: *”Tehostetaan EU: n rajavirasto Frontexin valvontaa, jotta perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen sen toiminnassa varmistetaan.”*³⁶⁹

SKP puolestaan kirjoittaa:

*”Linnake-Euroopan rakentamisesta ja nykyisenkaltaisesta Frontex-ohjelmasta on luovuttava. Unionin on turvattava Välimeren hukkuvien pelastustoiminta ja huolehdittava kaikille rajoilleen saapuvien oikeuksien toteutumisesta.”*³⁷⁰

Frontexia koskevassa kehyksessä on jälleen monta puoluetta, jotka eivät ota asiaan kantaa, näiden joukossa hallituspuolue RKP ja perussuomalaiset sekä SDP ja La Lega, jonka olisi voinut kuvitella nostavan esille Frontexin merkitystä rajojen suojana.

³⁶⁵ Stati Uniti di Europee: Programma Elezioni Europee 2024, Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, Alleanza VerdiSinistra: Programma Europee 2024.

³⁶⁶ Verdisinistra: Programma Europee 2024.

³⁶⁷ Stati Uniti di Europee: Programma Elezioni Europee 2024, 10.

³⁶⁹ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024.

³⁷⁰ SKP:n EU-vaaliohjelma 2024.

6.3.3 Uusi turvapaikkasopimus

Yksi mielenkiintoisimmista kehyksistä on uusi turvapaikkasopimus, jonka suhteen puolueet ovat hyvin yksimielisiä ja samalla toisaalta hyvin erimielisiä. Yksimielisyys koskee sitä, että uusi turvapaikkasopimus ei ole hyvä tai hyväksyttävä ja erimielisyys sitä, mistä syistä sopimusta vastustetaan. Tämä kehys on siis hyvin jaettu eri puolueiden kesken, mutta se millaisilla väreillä ja kuvilla sisusta on maalattu jakaa puolueet kahteen eri leiriin. Erityisesti siihen ottavat kantaa italialaiset puolueet.

Uusi turvapaikkauudistus hyväksyttiin juuri ennen eurovaaleja huhtikuussa 2024. Sen tavoitteena on monien puolueidenkin ajama järjestelmän yhtenäistäminen ja toisaalta sen tiukentaminen. Sen on tarkoitus myös korvata Dublin-malli, koska esimerkiksi juuri Italia, on kuormittanut turvapaikanhakijoista ensimmäisenä vastaanottavana maana, kuten aiemmin on monta kertaa todettu. Uudistamista on pidetty tärkeänä sekä oikealla että vasemmalla. Mutta, uudistusta on siis myös kritisoitu.³⁷¹

Tämä näkyy yhtenä jaetuimmista kehyksistä myös eurovaaliohjelmissa. Puolueiden ohjelmista yhdeksän nostaa esille tyytymättömyytensä uuteen sopimukseen.

La Lega pitää uutta turvapaikkasopimusta epäonnistuneena, koska se ei tee Euroopan rajoista tarpeeksi vahvoja laittoman maahanmuuton estämiseksi ja toteaa, että lopputuloksena on se, että Italia muuttuu pakolaisleiriksi.³⁷² Azione on sitä mieltä, että uusi sopimus rankaisee Italiaa ja rahastaa solidaarisuudella, se pelkää kotouttamisen jäävän myös pelkästään vastaanottavan maan vastuulle.³⁷³

Osittain samalla linjalla on myös Movimento 5 Stelle, joka myös tuo esille, että sopimus on pettymys rajamaiden näkökulmasta, koska esimerkiksi Italialle se tarkoittaa liian suurta taakkaa muihin verrattuna. Samalla se kritisoi sopimusta pettymykseksi myös perusoikeuksien näkökulmasta.³⁷⁴ Myös Partito Democratico, Alleanza Verdisinistra ja Volt jakavat tämän näkemyksen Italian puolueista.³⁷⁵ Nämä puolueet ovat varsin yksimielisiä: sopimus pitäisi neuvotella edelleen uudelleen, koska se ei ole oikeudenmukainen rajamaiden näkökulmasta eikä toisaalta loukkaa ihmisoikeuksia. Partito Democraticon ohjelmassa todetaan, ettei:

³⁷¹ Sormunen 2024.

³⁷² La Lega: Programma Europee 2024.

³⁷³ Azione: Programma Elezioni Europee 2024, 38.

³⁷⁴ Movimento 5 Stelle: Programma Elezioni Europee 2024, 39.

³⁷⁵ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, Alleanza VerdiSinistra: Programma Europee 2024, Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024.

*”Uusi turvapaikkasopimus voita Dublin-järjestelmää, se jättää vastuun vastaanottaville maille, perustuu ihmisten mielivaltaiseen säilöönnottoon rajoilla, mukaan luettuna lapset ja vammaiset sekä muut heikossa asemassa olevat. Tämä ruokkii hylkäämistä ja palauttamista ilman yksilön oikeuksia ja takeita turvapaikkaan oikeusvaltiossa.”*³⁷⁶

Periaatteessa myös Suomessa sopimusta voitaisiin kritisoida rajamaiden näkökulmasta, mutta tämä näkökohta ei nouse esille. Volyymit ihmisten tulolle Eurooppaan Suomen kautta ovat itärajan tilanteesta ja vuoden 2015 tapahtumista huolimatta edelleen erittäin maltillisia eteläisiin jäsenvaltioihin, kuten Italiaan verrattuna. Sopimuksen kritisoinnin syyt näyttävät jakavan puolueita arvokysymyksen perusteella sekä oikeisto-vasemmistoliitto-akselilla.

Vasemmistoliitto linjaa, että uusi turvapaikkasopimus ei ole oikeudenmukainen eikä se takaa todellista oikeutta hakea turvapaikkaa unionin alueelta. Se vaatiikin, että menettelyn ja vastaanottojärjestelmien taso ja oikeusturva on taattava kaikissa jäsenvaltioissa tasaveroisesti:

*”Nyt esitetty menettelyjen nopeuttaminen, palautusten tehostaminen ja yhä kiristyvät rajapolitiikka tulevat johtamaan ihmisoikeusloukkauksiin ja suojelun saaminen vaikeutuu entisestään.”*³⁷⁷

Sen sijaan kokoomus toteaa, että sen toimintaehdotuksena on turvapaikkapoliittinen uudistus, jonka tarkoituksena on poistaa mahdollisuus turvapaikkaoikeuden väärinkäyttöön. Se vaatii sopimuksen uudistusta erityisesti siltä osin, että se takaa paremmat välineet hybridihyökkäysten estämiseksi. Toisin sanoen Suomen uusi rajalaki olisi EU-lain mukaan “hyväksyttävämpi”.³⁷⁸ Myös perussuomalaiset ovat samoilla linjoilla erityisesti La Legan kanssa. Sen mielestä uusi maahanmuuttosopimus ei ole riittävä, koska siinä ei ole riittävästi elementtejä, joilla maahanmuuttoa saataisiin aidosti rajoitettua.³⁷⁹ Liike nyt puolestaan rävyttää suoranaisesti:

”Turvapaikkasopimuksen perustana olevat kansainväliset sopimukset ovat vanhentuneet. Turvapaikkajärjestelmää käytetään räikeästi hyväksi parempaan elintasoon pyrkiessä.

³⁷⁶ Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, 31.

³⁷⁷ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

³⁷⁸ Kokoomuksen EU-vaaliohjelma 2024.

³⁷⁹ Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, 12.

Kansainväliset sopimukset pitää avata ja päivittää nykypäivään.”³⁸⁰

6.4 Maakohtaiset kehykset: Italia

Taulukko 5.

Italia-kehykset		
”Eurooppa- ja yhteistyökeskeisyys”	AP, Az, PD, SU, Vo, M5S, PTD	
”Välimerikeskeisyys”	Az, SU, M5S, PD, SI, Vo	
”Solidaarisuus”	SU, PD, SI, FI	(VAS)
”Kaupungit kotouttajina”	Az, M5S, PD, SU, SI, Vo, PTD	(KD)

6.4.1 Eurooppa- ja yhteistyökeskeisyys

Eurooppakeskeinen maahanmuuttopolitiikka on Andallin mukaan erityisesti Italian vasemmiston ajama asia, kuten toin aiemmin esille maahanmuutto puoluepoliittisena kysymyksenä-luvussa. Tämän päätelmän voi tehdä myös vaaliohjelmien perusteella. Niin Partito Democratico, Volt, Stati Uniti tuovat ohjelmissaan esille maahanmuuttoliittisen päätöksenteon ja yhteistyön nostamisen Euroopan unionin tasolle monin eri tavoin.³⁸¹ Esimerkiksi Azione perustelee maahanmuuttoon liittyvien haasteiden ja ongelmien tehokkaan hallinnoin johtuvan nimenomaan siitä, että unionilta on puuttunut yhdenmukainen suunnitelma ja vaatii maahanmuuton siirtämistä unionin toimivallan alle:

”Maahanmuutto, oli se sitten laitonta tai laillista, aiheuttaa haasteen Euroopalle, merkittävine sosiaalisine, taloudellisine ja poliittisine vaikutuksineen. Yhteisen suunnitelman puuttuminen on estänyt ilmiön tehokkaan hallinnoinnin ja lisännyt eriarvoisuutta jäsenmaiden välillä.”³⁸²

³⁸⁰ Liike Nyt: Valikoiva maahanmuutto.

³⁸¹ Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, Stati Uniti di Europee: Programma Elezioni Europee 2024.

³⁸² Azione: Programma Elezioni Europee 2024, 38.

Stati Uniti puolestaan ehdottaa Euroopan muuttoliikeviraston perustamista ja tiivistä yhteistyötä eri virastojen sekä jäsenvaltioiden paikallishallintojen kanssa.³⁸³ Volt kannattaa myös eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän kehittämistä. Sen ehdotuksena on:

*”yhteinen eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä, joka kunnioittaa hakijoiden ihmisarvoa ja oikeuksia... jonka nopeutetussa menettelyssä on arvokkaat sosiaaliset, psykologiset ja oikeudelliset olosuhteet.”*³⁸⁴

Eurooppakeskeisyyden ja -yhteistyön lisäksi italialaisista puolueista erityisesti Volt, Movimento 5 Stelle ja PTD tuovat esille ylipäätään laaja-alaisen yhteistyökehityksen.³⁸⁵ Movimento 5 Stelle ehdottaa toimenpiteiksi muuttoliikkeiden ja laillisten turvapaikkahakemusten myöntämisen hallintaan monenvälistä yhteistyötä, jossa mukana olisi asiantuntijoita kolmansissa maissa, EU:n oma valtuuskunta, kansainväliset järjestöt kuten YK ja pakolaisjärjestöt sekä EASO-virasto. Tämä olisi vaihtoehto epäinhimilliselle ja kalliille hotspot-mallille.³⁸⁶ Suomalaisten puolueiden ohjelmissa tuodaan useissa esille yhteisen vastuunjaon tärkeys, mutta samanlaista Eurooppakeskeisyyttä ja monialaisen yhteistyön kehystämistä ei juuri tule esille. Joitakin pieniä viittauksia ja nostoja suomalaisistakin ohjelmista löytyy, esimerkiksi RKP:n ohjelmassa kannatetaan integraation syventämistä erityisesti työperäisen maahanmuuton edistämiseksi.³⁸⁷

6.4.2 Välimerikeskeisyys

Italialaisten puolueiden ohjelmista nousee esille myös Välimerikeskeinen kehys. Tämä on sinällään luonnollista maantieteellisen sijainnin vuoksi ja siksi, että suurin osa “laittomasta” ja vaarallisesta siirtolaisuudesta tapahtuu Välimeren kautta Italiaan ja Kreikkaan. Myös muutamissa suomalaisissa ohjelmissa on nostettu esille merien huolestuttava tilanne, mutta se ei saa läheskään yhtä paljon tilaa ja huomiota tai erityisiä toimenpide-ehdotuksia kuin italialaisissa ohjelmissa. Vihreät esimerkiksi toteaa hyvin yleisellä tasolla, että: *“kenenkään ei tule kuolla metsään eikä merelle.”*³⁸⁸ Ja vasemmistoliitto yhdistää rajoille ja merelle kuolevien tapaukset EU:n julmaan rajapolitiikkaan.³⁸⁹ Kuten rajaturvallisuudesta ja reiteistä koskevissa kehyksissä jo aiemmin tuli ilmi. RKP puolestaan

³⁸³ Stati Uniti d’Europee: Programma Elezioni Europee 2024, 9-10.

³⁸⁴ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 64-65.

³⁸⁵ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, Pace Terra Dignità: Programma 2024, Movimento 5 Stelle: Programma Elezioni Europee 2024.

³⁸⁶ Movimento 5 Stelle: Programma Elettorale Europee 2024, 40.

³⁸⁷ RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 2-3.

³⁸⁸ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024.

³⁸⁹ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

vaatii, että: ”EU tunnistaa turvalliset satamat Välimeren pelastustoimia varten.”³⁹⁰

Välimerikeskeisyys on, kuten todettua, paljon läheisempi ja konkreettisempi asia Italiassa, joten sille on uhrattu ohjelmissa paljon palstatilaa. Syykin on selvä. Kuten Azione ohjelmassaan tuo ilmi, Välimerellä on vuodesta 2014 alkaen kadonnut tai kuollut yli 29 000 ihmistä. Mare nostrum-ohjelman sekä Sophia-ohjelman loppumisen ja keskeytyksen jälkeen se vaatii:

*”Uusi ohjelma Välimerelle, etsintä- ja pelastustoimia yhteistyötä lähtömaiden rannikkovartioston kanssa ja ihmisalakuljettajia vastaan. Selkeää mandaattia, jossa määritellään tavoitteet, säännöt ja osallistuvien jäsenmaiden roolit. Samaan aikaan luodaan seurantamekanismi, jossa varmistetaan avoimuus ja vastuullisuus.”*³⁹¹

Partito Democratico vaatii pelastusoperaatiota Välimerelle ja koko unionia siihen osallistumaan.³⁹² Samoin Stati Uniti vaatii Välimerelle etsintä- ja pelastusoperaatiota, jonka tavoitteena on vaarassa olevien ihmisten turvallisuus ja ihmisarvo.³⁹³ La Lega puolestaan vaatii unionin ulkopuolisia vastaanottokeskuksia, erityisesti eteläiselle Välimerelle.³⁹⁴ Samoilla linjoilla on Forza Italia, se haluaa: *”kahdenvälisiä sopimuksia kauttakulkumaiden kanssa ja vahvistaa EU:n roolia Välimerellä.”*³⁹⁵ Välimerta nostetaan siis esille hyvin erilaisista syistä, vasemmalla halutaan turvaa ja apua siirtolaisille, oikealla rajoja ja tehokkuutta siirtolaisvirtojen hallintaan.

Tätä “Välimerikeskeisyyttä” voisikin verrata aiemmin esille tulleet rajaturvallisuus-kehukseen ja siinä erityisesti suomalaisten puolueiden esille nostamaa hybridivaikuttamisen ongelmaa sekä mahdollista turvapaikkahakemusten käsittelyn keskeyttämistä itärajalta tarpeen niin vaatiessa ja tiukemman rajavalvonnan sekä rakentamisen puolesta.

6.4.3 Solidaarisuus- jäsenvaltioille vai tulijoille?

Italialaiset puolueiden ohjelmista nousee esille usein myös solidaarisuuteen liittyvä kehys. Mielenkiintoista on, että sillä voidaan viitata kahteen hyvin erilaiseen näkökulmaan. Esimerkiksi Forza Italia liittyy solidaarisuuden nimenomaan yhteisvastuullisuuden kehukseen. Eli tarkoittaa sillä

³⁹⁰ RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 12–13.

³⁹¹ Azione: Programma Elezioni Europee 2024, 40 - 45.

³⁹² Partito democratico: Programma Elezioni Europee 2024, 31.

³⁹³ Stati Uniti di Europee: Programma Elezioni Europee 2024, 9.

³⁹⁴ La Lega: Programma Europee 2024.

³⁹⁵ Forza Italia: Immigrazione.

solidaarisuutta ja vastuunjakoja jäsenmaiden välillä turvapaikanhakijoiden vastaanotossa: *“yhteisvastuullisuutta ja solidaarisuutta Euroopan maiden välillä.”*³⁹⁶ Azionen näkemys puolestaan on, että uusi maahanmuuttopolitiikka (turvapaikkasopimus): *“rahastaa solidaarisuudella ja rankaisee Italiaa.”*³⁹⁷

Partito Democraticon solidaarisuus-kehys on erilainen. Sen näkemyksen mukaan Euroopan tulee olla: *solidaarinen, vastuullinen ja osaaottava, vastuunjakoja, yhteistyötä ja ihmisoikeuksien kunnioitusta unionin sisällä ja sen ulkopuolella.”*³⁹⁸ Samalla linjalla on stati uniti, jonka ohjelman maahanmuutto-osion otsikkona on: Solidaarisuuden ja vastuun Eurooppa. Se korostaa, että: *”Solidaarisuus on maahanmuuttopolitiikan perusta ja sen täytyy varmistaa siirtolaisten arvokas ja inhimillinen kohtelu.”*³⁹⁹ Nämä puolueet siis korostavat siirtolaisten solidaarista ja hyvää kohtelua, tulivatpa he mistä tahansa. Tässä on hyvä esimerkki siitä, miten erilaisen narratiivin jokin kehys voi saada, riippuen siitä, millä sitä perustellaan ja mitä näkökulmia siitä halutaan tuoda esille.

6.4.4 Kaupungit kotouttajina

Italialaisilla puolueet nostavat suomalaisia enemmän esille kotoutumisen merkityksen maahanmuuttopolitiikassa. Azione nostaa asian esille näin:

*“Johdonmukaisen ja riittämättömän kotouttamispolitiikan puute on haitannut integroitumista, syrjäyttää ja luo sosiaalisesti vaikeita pesäkkeitä, joka johtaa kohti rikollisuutta ja jengiytymistä.”*⁴⁰⁰

Ratkaisuksi se tarjoaa investointeja kotoutumisohjelmiin, kielten opetukseen, maahanmuuttajien osallistamiseen ja työhön.⁴⁰¹ Myös Movimento 5 Stelle on sillä kannalla, että EU:n tulisi rahoittaa vastaanottohankkeita, jotta todellinen, sosiaalinen osallisuus voidaan saavuttaa. Mielenkiintoinen yksityiskohta ohjelmassa on ehdotus siitä, että alaikäiset voisivat saada kansalaisuuden opintojensa päätteeksi.⁴⁰²

Partito Democratico haluaisi puolestaan panostaa erityisesti kaupungeissa tehtävään työhön arvokkaan kotoutumisen tueksi, myös he kannattavat erityistä rahastoa, josta eurooppalaiset

³⁹⁶ Forza Italia: Programma 2024.

³⁹⁷ Azione: Programma Europee 2024, 37-38.

³⁹⁸ Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, 30.

³⁹⁹ Stati Uniti di Europee: Programma Elezioni Europee 2024, 9–10.

⁴⁰⁰ Azione: Programma Europee 2024, 36-37.

⁴⁰¹ Azione: Programma Europee 2024, 36-37.

⁴⁰² Movimento 5 Stelle: Programa Elezioni Europee 2024, 41.

kaupungit voisivat hakea avustusta. Kansalaisuus-kysymyksessä Partito Democratico kannattaa sen antamista kaikille, jotka ovat syntyneet tai kasvaneet Italiassa.⁴⁰³ Stati Unitin ehdotus on myös panostaa paikallisuuteen. Se haluaa perustaa Euroopan muuttoliikeviraston, jonka tehtävänä on koordinoita maahanmuutto- ja myös kotoutumispolitiikkaa. Muuttoliikeviraston tulisi ryhtyä:

*”tiiviseen yhteistyöhön virastojen kanssa, paikallishallintojen, jotka ovat valmiita ottamaan siirtolaisia ja turvapaikanhakijoita sekä taloudellisia ja teknisiä työkaluja yhteisöille, jotka ovat sitoutuneet kotouttamiseen saavuttaakseen maahanmuuttajien perusoikeuksien turvaamisen”.*⁴⁰⁴

Paikallisuus nousee esille myös Voltin kotouttamiseen liittyvissä ratkaisuehdotuksissa:

*”Varmistetaan, että kaupungit voivat pitkällä aikavälillä suunnitella majoitusta ja integroitumista. Sovitaan seurantamekanismeista kaupungeille ja sanktiot niiden rikkomuksista.”*⁴⁰⁵

Samalla se myös ehdottaa turvapaikanhakijoiden määrän jokaisessa jäsenvaltiossa perustuvan erilaisiin indikaattoreihin, kuten bruttokansantuotteeseen ja väestötiheyteen. Mutta myös turvapaikanhakijoiden näkökulmasta tärkeisiin seikkoihin, kuten perhesiteisiin ja kaupunkien vapaaehtoisuuteen.⁴⁰⁶ Myös Alleanza Verdisinistra kannattaa suurta panostusta inkluusio-kotoutumispolitiikkaan ja sen rahoittamiseen koko unionin alueella ja haluaa aloittaa toiminnan nimenomaan paikallistasolta.⁴⁰⁷

Vaikka kotouttava-kehys näyttää olevan ennen kaikkea italialaisten puolueiden vaaliohjelmien ehdotuksissa se nousee erikseen lyhyesti esille myös esimerkiksi kristillisdemokraattien ohjelmassa, jonka mukaan: *”hyvä maahanmuutto- ja kotoutumispolitiikka tukee yhteiseloä.”*⁴⁰⁸ Liike nyt puolestaan ei puhu kotouttamisesta, vaan nostaa esille hyvin vastakkaisen näkemyksen ja vastuun tulijoille: *”Ulkomaalaisten, jotka ovat maassa laittomasti tai eivät kotoudu Suomeen on*

⁴⁰³ Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, 30-31.

⁴⁰⁴ Stati Uniti di Europee: Prgogramma Elezioni Europee 2024, 9.

⁴⁰⁵ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 66-67.

⁴⁰⁶ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 66-67.

⁴⁰⁷ Alleanza VerdiSinistra: Programma Elezioni Europee 2024.

⁴⁰⁸ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 24.

poistuttava.”⁴⁰⁹

6.5 Maakohtaiset kehukset: Suomi

Taulukko 6. Suomalaiset kehukset.

Suomalaiset kehukset		
”Monikulttuurisuus”	(Vo)	VAS, RKP, Lib, KD
”Hybridivaikuttaminen ja Venäjä”		KD, Kok, PS, SML, SDP, Kesk

6.5.1 Monikulttuurisuus

Monikulttuurisen Euroopan korostaminen nousee esille esimerkiksi kristillisdemokraattien vaaliohjelmassa näin:

*”Yhä monikulttuurisemmaksi muuttuva Eurooppa tarvitsee edelleen tälle kestäväälle arvopohjalle rakentuvan selkeän suunnan, joka turvaa parhaiten edellytyksen hyvään ja tasapainoiseen elämään myös tulevaisuudessa”.*⁴¹⁰ Näillä arvoilla tarkoitetaan nimenomaan kristillisiä arvoja.⁴¹¹

Toisenlaista näkökulmaa monikulttuurisuuteen tuovat vasemmistoliitto ja RKP. Vasemmistoliitto kirjoittaa ohjelmassaan: *“Eurooppa ei ole linnake, vaan avoin ja ylpeästi monikulttuurinen”*⁴¹² RKP puolestaan edistää *”inklusiivista ja monikulttuurista Eurooppaa.”* Jonka keskiössä ovat oikeusvaltioperiaate ja ihmisoikeudet.⁴¹³

Liberaalipuoleen kanta pohjaa unionin perussopimuksiin ja arvoihin, ohjelmassa muotoillaan näin:

”Eurooppa koostuu monista kulttuureista ja kansalaisuuksista. Eurooppa on vuosisatojen ajan houkuttellut vapautta ja vaurautta etsiviä maahanmuuttajia ja näin on edelleen. Eläminen Euroopassa ei tarkoita luopumista omasta kulttuurista, vaan sen hyväksymistä, että

⁴⁰⁹ Liike Nyt: Valikoiva maahanmuutto.

⁴¹⁰ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 4.

⁴¹¹ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 4.

⁴¹² Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

⁴¹³ RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 2.

*kaikki ihmiset Euroopassa ovat tasavertaisia ja kaikilla on mahdollisuus osallistua Euroopan rakentamiseen”.*⁴¹⁴

Monikulttuurisuuden esille nostaminen näkyy selvemmin suomalaisten puolueiden ohjelmissa kuin italialaisten. Syynä voi olla myös se, että italialainen yhteiskunta on jo tällä hetkellä ja on vuosisatoja ollut monikulttuurisempi kuin Suomi. Sitä ei tarvitse nostaa siis erikseen esille, koska se on tavallaan itsestäänselvyys. Volt kuitenkin kirjoittaa vaaliohjelmassaan näin: *“Monimuotoisuuden juhliminen Euroopassa edellyttää siirtolaisten ja pakolaisten kohtelua kunnioittaen, arvokkaasti ja myötätuntoisesti.”*⁴¹⁵

6.5.2 Hybridivaikuttaminen ja Venäjä

Hybridivaikuttamiseen keskittyvän kehyksen nouseminen esiin erityisesti suomalaisista vaaliohjelmista ei sinänsä ole yllätys. Venäjän aiheuttaman “uhka” ja hybridioperaatiot ovat ajankohtainen asia itärajalla. Hybridivaikuttaminen yhdistetään usein jo aiemmin esille tulleeseen ja laajasti jaettuun rajaturvallisuus-kehykseen.

Kristillisdemokraatit nostavat hybridioperaatiot esille vaatimuksessaan turvapaikkahakemusten käsittelyn keskeytyksen mahdollistamiseksi ja toisaalta yhteistyön syventämisen näkökulmasta:

*”EU:n itäisten rajavaltioiden kesken tarvitaan syventyvää yhteistyötä erityisesti sisäisen turvallisuuden viranomaisten käytäntöjen kehittämiseksi hybridioperaatioiden varalle”.*⁴¹⁶

Kokoomus on samoilla linjoilla, se näkee että: *Venäjän vihamieliseen hybridivaikuttamiseen käyttämää välineellistettyä maahanmuuttoa on pystyttävä vastustamaan tehokkaasti.”*⁴¹⁷ Perussuomalaiset pitävät hybridihyökkäyksiin tehokkaasti vastaamista keskeisenä vaaliohjelmassaan:

”Laittoman maahanmuuton käyttämistä hybridiaseena on vakava ilmiö, joka EU:ta on

⁴¹⁴ Liberaalipuolue: Eurovaaliohjelma 2024.

⁴¹⁵ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 59.

⁴¹⁶ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 23.

⁴¹⁷ Kokoomus EU-vaaliohjelma 2024.

kohdannut viime vuosina useilla unionin ulkorajoilla. Nykyinen EU:n turvapaikkalainsäädäntö ei anna jäsenmaille käytännössä minkäänlaista liikkumatilaa vastata näihin hybridihyökkäyksiin tehokkaasti... Toimivan lainsäädännöllisen toimenpidepaketin aikaansaaminen EU-tasolla on erityisen tärkeää Suomelle, jolla on EU:n pisin ulkoraja kolmannen valtion kanssa. Se, että Suomi pystyy torjumaan Venäjän vihamielisen hybridivaikuttamisen, on myös koko EU:n etu.”⁴¹⁸

Mielenkiintoisen, mutta myös rasistisen näkökulman hybridivaikuttamiseen tuo sinimusta liike, joka otsikoi: *“EU avaa väylän juutalaiselle hybridivaikuttamiselle.”* Tähän *“uskonnolliseenkin”* kehykseen palataan sinimustan liikkeen kuten muutaman muun puolueen osalta tarkemmin arvopohjaisia kehyksiä käsittelevässä alaluvussa. Sinimusta liike kirjoittaa, että:

”EU:n toiminta-ajatus, jonka mukaan historiaa ei saa päästää toistamaan itseään, avaa Euroopan unionin päätöksentekuelimet suhteettoman suurelle juutalaistaustaiselle poliittiselle vaikuttamiselle.”⁴¹⁹

Sinimusta liike tuo ohjelmassaan esille myös Venäjän uhkaa, mutta ei puhu sen yhteydessä erityisesti hybridivaikuttamisesta ja sen mukanaan tuomista ongelmista. Myös SDP tuo hybridivaikuttamisen esille, tosin erittäin lyhyesti, liittämättä sitä Venäjään tai maahanmuuttoon. Sen mielestä unionin tulisi varustautua ja varautua torjumaan kyber- ja hybridiuhkia paremmin.⁴²⁰ Aivan samoin toimii myös keskusta: *”Euroopan on varauduttava hybridivaikuttamiseen ja panostettava kyberturvaan.”⁴²¹*

⁴¹⁸ Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, 12.

⁴¹⁹ Sinimusta Liike: Eurovaaliohjelma 2024, 1.

⁴²⁰ SDP: Eurovaaliohjelma 2024, 4.

⁴²¹ Keskusta: Eurovaaliohjelma 2024, 4.

6.6 Arvopohjaiset kehykset

Taulukko 7.

Arvopohjaiset kehykset	Italia	Suomi
”Turvallisuutta uhkaava ja laitton maahanmuutto”	Az, FdI, LSP	PS, SML, Liik
”Avoin Eurooppa”	PD, SI, Vo	VAS, SKP, Lib
”Uskonnollinen Eurooppa”	FdI, PTD, LSP	KD, Vihr, SML
”Humanitaarisuus”	Vo, PTD, Az, SI,	Vihr, SKP, RKP, VAS
”Ilmastopakolaisuus”	SI, Az, PD, Vo, PTD, AP, M5S	VAS, Vihr

6.6.1 Turvallisuusuhattu vai avoin Eurooppa?

Nämä kaksi hyvin arvolatautunutta kehystä ja kertomusta Euroopasta ovat ehkä kaikista perustavanlaatuisimmat ja jo pitkään puolueita eniten jakaneet näkökulmat historiankin valossa. Onko siirtolaisuus ja maahanmuutto Euroopalle turvallisuusuhka ja korostetaanko sen laittomuutta vai halutaanko pyrkiä pois rajoja ja linnaketta rakentavasta Euroopasta, joka haluaa pysyä avoimena kaikille tulijoille?

Azione, Fratelli D'Italia ja La Lega sekä suomalaisista puolueista perussuomalaiset, sinimusta liike ja liike nyt kehystävät ohjelmassaan vahvasti turvallistamiseen ja laittomuuteen. Esimerkiksi La Lega puhuu ohjelmassaan käytännössä vain laittomasta maahanmuutosta ja siihen kohdistettavista toimenpiteistä. Fratelli D'Italia kirjoittaa:

*”Hengen pelastaminen on velvollisuus, kuten niiden suojeleminen, jotka ovat todellisuudessa oikeutettuja turvapaikkaan, mutta vasemmiston haluama malli, joka on tosiasia mielivaltaisesta vastaanotosta ja uudelleenjaosta, jota ei koskaan toteutettu, on käynyt toteen. Tästä syystä laittomiin muuttovirtoihin on puututtava”.*⁴²²

⁴²² Fratelli D'Italia: Programma Europee 2024, 12.

Perussuomalaiset kuvaavat uhkaa muun muassa näin:

*”Afrikan, Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän maiden demografisen kehityksen valossa on selvää, että Eurooppaan on lähivuosina tulossa massiivinen maahanmuuttovyöry, jos nykyisistä turvapaikkasäädöksistä pidetään kiinni. Euroopalla ei taloudellisesti, sosiaalisesti eikä kulttuurisesti ole edellytyksiä, tarjota täysihoitoa miljoonille ihmisille”.*⁴²³

Liike nyt puolestaan toteaa yksiselitteisesti, tarkoittaen ilmeisesti paperittomia ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita henkilöitä sekä rikostuomion saaneita: *”Ulkomaalaisten, jotka ovat maassa laittomasti tai eivät kotoudu Suomeen, on poistuttava välittömästi.”*⁴²⁴

Laittomuuden ja turvallisuusuhkaa koskevien narratiivien vastapuolena on sen sijaan avoin Eurooppa. SKP käyttää nykyisestä tilanteesta usein käsitettä Linnake-Eurooppa:

*”Linnake-Euroopan rakentamisesta ja nykyisenkaltaisesta Frontex-ohjelmasta on luovuttava. Unionin on turvattava Välimeren hukkuvien pelastustoiminta ja huolehdittava kaikille rajoilleen saapuvien oikeuksien toteutumisesta”.*⁴²⁵

Linnake-Eurooppa vertausta käyttää myös vasemmistoliitto, joka otsikoi maahanmuutto-osionsa ohjelmasta: *”Eurooppa ei voi olla suljettu linnake.”*⁴²⁶ Liberaalipuolue puolestaan ajaa liikkumisen vapauden edistämistä, Eurooppa on aina houkutelut maahanmuuttajia ja näin on edelleen.⁴²⁷ Samaa linjaa jatkaa vasemmistoliitto nostamalla esille ilmastopakolaiset ja toteamalla: *” vastuunpakoilun ja rajojen sulkemisen sijaan EU:n on valmistauduttava lisääntyvään maahanmuuttoon.”*⁴²⁸

Volt muotoilee Euroopan linjaa muun muassa niin, ettei laittomuutta ole: taloudellisia siirtolaisia ei kriminalisoida, turvaa hakevilla ei ole oikeus vain kuulua, mutta myös kukoistaa.⁴²⁹ Partito Democratico olisi myös valmis toivottamaan tervetulleeksi kaikki, niin ympäristökatastrofeja, konflikteja kuin huonoa sosioekonomista asemaa pakenevat, solidaarisessa, vastuullisessa ja

⁴²³ Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, 12.

⁴²⁴ Liike Nyt: Valikoiva maahanmuutto.

⁴²⁵ SKP: EU-vaaliohjelma 2024.

⁴²⁶ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

⁴²⁷ Liberaalipuolue: Eurovaaliohjelma 2024.

⁴²⁸ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

⁴²⁹ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 59.

osaaottavassa Euroopassa.⁴³⁰ Alleanza Verdinistra toteaa rajoista näin: ”Rajoja ei saa pitää muurina, vaan ovina, jotka tarjoavat pääsyn unionin oikeuksiin.”⁴³¹ Se jatkaa vasemmistoliiton ja SKP:n linjoilla Linnake-Eurooppaa vastaan ja on myös valmis toivottamaan tervetulleeksi kaikki:

*”Emme halua elää linnoitusten Euroopassa, suljetussa, militarisoidussa, vaan julkisessa tilassa, jonka voi ylittää vapaasti ja valita paikaksi, jossa viettää elämänsä haluamallaan tavalla, ilman minkäänlaista syrjintää”.*⁴³²

6.6.2 Uskonnollinen Eurooppa

Myös juutalaiskristillinen arvomaailma näkyy monessa vaaliohjelmassa ja se on usein liitetty myös maahanmuuttoa koskeviin osioihin. Ylivoimaisesti eniten uskonnollisuutta ja nimenomaan juutalaiskristillistä maailmankuvaa ja arvopohjaa korostaa ohjelmissaan kristillisdemokraatit. Sen mielestä maahanmuuttopolitiikankin tulisi pohjata näihin arvoihin, jotka esimerkiksi asettavat oikeuden elämään kaikkien muiden arvojen lähtökohdaksi. Se myös katsoo, että EU on moraalinen johtaja näissä kysymyksissä. Kristillisdemokraattien ”vastuullinen” maahanmuuttolinja tarkoittaakin sitä, että ihmisarvoa tulee kunnioittaa ja apua on vietävä sinne, missä sitä eniten tarvitaan eli sotaa ja vainoa pakeneville.⁴³³ Tämä ei siis tarkoita kaikkia eikä tulijoita mitä ilmeisimmin tulisi välttämättä päästää Eurooppaan vaan auttaa paikan päällä.

Myös Fratelli D’Italia nostaa pohjalle juutalaiskristillisen arvopohjan ja sen eurooppalaiset juuret, mutta ehkä vähän yllättäenkin toteaa maahanmuuton kohdalla, että myös uskonnon vapautta tulee puolustaa ympäri maailmaa. Toisaalta se myös hieman myöhemmässä vaiheessa ohjelmassaan linjaa, että nimenomaan ääri-islamismia vastaan on taisteltava.⁴³⁴ PTD puolestaan lainaa Paavi Fransiskusta ja kysyy:

*”Minne menet Eurooppa? Mitä sinulle on tapahtunut Eurooppa, kansojen ja kansallisvaltioiden äiti? Euroopan sielu on syntynyt sivistyksen ja kansojen kohtaamisessa, jotka ovat laajempia kuin itse unionin rajat”.*⁴³⁵

Vihreät puolestaan vaatii uskonnon vapautta ja kaikkien uskontojen kunnioitusta ja tasavertaista

⁴³⁰ Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024, 30.

⁴³¹ Alleanza VerdiSinistra: Programma Europee 2024.

⁴³² Alleanza VerdiSinistra: Programma Europee 2024.

⁴³³ Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024, 24.

⁴³⁴ Fratelli D’Italia: Programma Europee 2024, 12.

⁴³⁵ Pace Terra Dignità: Programma 2024.

kohtelua.⁴³⁶ Kuten aiemmin jo kävi ilmi, sinimusta liike poikkeaa jälleen kerran myös uskonnollisessa kehyksessä vahvasti kaikista muista. Se nostaa juutalaisuuden uhkakuvaksi ja sen sijaan katsoo, että EU: ”perustaa ihmiskuvansa humanistisille, liberaaleille ja edistysmielisille ihanteille.”⁴³⁷

6.6.3 Eurooppalaisuutta suojaavat puolueet

Laitaoikealla olevat puolueet niin Suomessa kuin Italiassa tuovat selkeästi esille arvonsa ja nostavat kehyksiin tarpeen suojata eurooppalaista kulttuuria. Esimerkiksi perussuomalaiset aloittavat koko eurovaaliohjelmansa näin:

*”Perussuomalainen kansanliike on sitoutunut tinkimättömästi suojelemaan eurooppalaista sivilisaatiota ja ratkaisemaan Eurooppaan kohdistuvia monia haasteita. Niin kuin perussuomalaiset näkevät Suomen suomalaisten turvapaikkana, on Euroopan ensisijaisesti oltava eurooppalaisten kansojen koti. Tämä ei tarkoita sulkeutumista maailmalta, mutta kaikilla Euroopan kansakunnilla on jakamaton oikeus vaalia omaa kulttuuriaan ja identiteettiään. Eurooppa ei ole kansojen sulatusuuni, kuten Yhdysvallat, eikä tähän pidä pyrkiä. Euroopan suurin rikkaus on kansojen, kulttuurien ja eurooppalaisten kielten moninaisuus”.*⁴³⁸

Vielä vahvemmin ja selvän rasistisesti tällä linjalla jatkaa sinimusta liike. Sen ohjelman nimikin jo paljastaa oleellisimman: *”Valkoinen Suomi, valkoisessa Euroopassa.”* Se kirjoittaa ohjelmassaan muun muassa näin:

*”Sinimusta Liike vastustaa Euroopan ulkopuolisten kansojen vaikuttamisyriä ja tuomitsee kaikki toimenpiteet, joilla pyritään rajoittamaan ja tukahduttamaan eurooppalaisten kansojen omaa kansallista itseilmaisua”.*⁴³⁹

Myös työperäistä maahanmuuttoa koskevassa kannanotossaan liike nostaa esille “väestönvaihdon”

⁴³⁶ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024.

⁴³⁷ Sinimusta Liike: Eurovaaliohjelma 2024, 4.

⁴³⁸ Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024, 3.

⁴³⁹ Sinimusta Liike: Eurovaaliohjelma 2024, 6.

uhkakuvat:

*”Etenkin läntisessä Euroopassa tapahtuvan väestönvaihdon vuoksi EU:n vapaan liikkuvuuden piirissä on paljon Euroopan ulkopuolista väestöä, joiden maahanmuuttoon Sinimusta Liike suhtautuu ehdottoman kielteisesti. Lisäksi laajamittainen muuttoliike Euroopan maiden välillä johtaa palkkojen polkemiseen tietyillä aloilla ja suomalaisten työllistymisen vaikeuksiin toisilla. Kaikessa muuttoliikkeessä, myös kahden Euroopan maan välillä tapahtuvassa, on huomioitava sen väestölliset seuraukset”.*⁴⁴⁰

Näin rajuihin sananmuotoihin ei italialaisten puolueiden ohjelmissa mennä, mutta myös Fratelli D'Italia, jonka ohjelmassa todetaan, että:

*”Italian veljet haluaa puolustaa eurooppalaisten valtioiden ja kansojen identiteettiä... Eurooppalaisten arvojen ja konservatiivien, joita Fratelli D'Italiassa on Giorgia Melonin johdolla kunnia ohjata, puolustavat eurooppalaisen kulttuurin juuria, säilyttääkseen eurooppalaisten kansojen identiteetin sen eroavaisuuksia arvostaen”.*⁴⁴¹

6.6.4 Humanitaarisuus ja ilmastopakolaisuus

Monessa vaaliohjelmassa erityisesti vasemmalla ja liberaalilla laidalla tuodaan esille ihmisten hyvä kohtelu, monissa eri tilanteissa ja monin erilaisin keinoin. RKP esimerkiksi haluaa taistella paperittomuutta vastaan ja katsoo, että paperittomillakin tulisi olla oikeus ainakin välttämättömään terveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin. Se kannattaa myös humanitaaristen viisumien käyttöönottoa eikä halua pakottaa kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita palaamaan vaarallisiin maihin.⁴⁴² Myös vihreät vaatii esimerkiksi lasten oikeuksien turvaamista rajoilla ja vastustaa säilöönnottoa sekä kannattaa RKP:n tavoin sairaanhoitoa ja välttämättömiä palveluita paperittomille sekä vaatii humanitaarisia viisumeita käyttöön koko EU:n alueella.⁴⁴³ Vasemmistoliitto puolestaan vaatii:

*”naisten, lasten, vammaisten ja sukupuolivähemmistöjen haavoittuva asema turvapaikanhakijoina tunnustettava.”*⁴⁴⁴

⁴⁴⁰ Sinimusta Liike: Eurovaaliohjelma 2024, 14.

⁴⁴¹ Fratelli D'Italia: Programma Europee 2024, 2.

⁴⁴² RKP: Eurovaaliohjelma 2024, 11.

⁴⁴³ Vihreät: Eurovaaliohjelma 2024.

⁴⁴⁴ Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

Italiassa Volt muotoilee, että turvapaikanhakijat ja pakolaiset:

“kärsivät kurjissa olosuhteissa huonojen päätösten ja viivästymisten vuoksi epäinhimillisissä vastaanotto-olosuhteissa, joukkosäilöönnotossa ja syrjäytyneinä Euroopan unionin rajoilla.”⁴⁴⁵

Alleanza Verdisinistra olisi valmis käyttämään väliaikaisen suojelun direktiiviä muihinkin kuin ukrainalaispakolaisiin ja vaatii kaiken humanitaarisentoiminnan suojaamista sekä kieltoa alaikäisten, heikossa asemassa olevien ja perheiden säilöönnotolle.⁴⁴⁶ Myös PTD vaatii esimerkiksi pidätyskeskusten sulkemista kokonaan ja toteaa, että: ”*puolustuskyvyttöjä ja vaikeuksissa olevaa henkilöä ei voida pitää hyökkääjänä.*”⁴⁴⁷

Monet samoista (vihervasemmisto)puolueista nostavat esille myös ilmastopakolaisuuden. Azione haluaa nostaa esille tässä ennaltaehkäisevän toiminnan ja sen mukaan:

“pitäisi panostaa ilmastomuutoksen hallintaan ja edistää siirtymistä uusiutuvaan energiaan ja energiatehokkuuteen.”⁴⁴⁸

449

Samoin Movimento 5 Stelle kirjoittaa, että: *tärkeää on huomioida myös tulevaisuudessa kasvava ilmastomuutoksesta johtuva muuttoliike.*⁴⁵⁰ Voltin ehdotus ilmastopakolaisten suojelemiseksi on antaa heille humanitaariset viisumit.⁴⁵¹

Vasemmistoliitto ja vihreät huomioivat myös ilmastopakolaisten näkökulman. Vasemmistoliiton mukaan siihen tulisi valmistautua eikä pakoilla vastuuta.⁴⁵² Vihreät puolestaan puhuu ilmasto-oikeudenmukaisuudesta, jonka tulisi olla tärkeä osa EU:n politiikkaa.

⁴⁴⁵ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 59.

⁴⁴⁶ Alleanza VerdiSinistra: Programma Europee 2024.

⁴⁴⁷ Pace Terra Dignità: Programma 2024.

⁴⁴⁸ Azione: Programma Elezioni Europee 2024, 42.

⁴⁵⁰ Movimento 5 Stelle: Programma Elezioni Europee 2024.

⁴⁵¹ Volt: Programma Elettorale Europeo 2024, 65.

⁴⁵² Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Puolueiden esille nostamat kehykset voidaan jakaa yleisesti ja yhteisesti jaettuihin kehyksiin: inhimillisyyteen ja oikeudenmukaiseen kohteluun, turvallisiin ja laillisiin reitteihin, rajaturvallisuuteen, maahanmuuton hallittavuuteen, rikollisuutta vastaan taisteluun, turvapaikkaoikeuden käsittelyyn ja rajojen sulkemisen mahdollisuuteen, juurisyihin pureutumiseen ja työperäiseen maahanmuuttoon. Nämä kehykset ovat varsin yleisesti jaettuja puolueiden kesken molemmissa maissa, toki eivät kaikkien puolueiden ja myös painotuseroja kehyksen sisällössä ja narratiiveissa löytyy puolueiden välillä.

Toinen kokonaisuus koostuu jakavimmista kehyksistä. Tällä tarkoitetaan sitä, että puolueet kyllä nostavat samoja kehyksiä esille, mutta mikä niiden sanoma, perustelut tai tulkinta asiasta on, ovat vastakkaisia. Näitä jakavia kehyksiä ovat kanta Frontexiin, ulkoistaminen eli yhteistyö kolmansien maiden kanssa sekä kanta uuteen turvapaikkasopimukseen. Nämä kehykset jakavat puolueita vasemmisto-oikeisto-akselilla sekä arvojen pohjalta hyvin vahvasti.

Vaikka puolueiden ohjelmien esille tuomat kehykset ovat suurelta osin samankaltaisia riippumatta siitä, onko kyse suomalaisista vai italialaisista puolueista, joitakin maakohtaisia kehyksiä ja eroja nousi myös esille. Italialaiset puolueet korostavat kehyksissään huomattavasti enemmän Eurooppa- ja yhteistyökeskeisyyttä, Välimeren tilannetta, kotoutumisen merkitystä ja suunnitelmia sekä solidaarisuutta. Näiden lisäksi italialaisista ohjelmista, erityisesti liikkeiden ja vasemmiston ohjelmista nousee esille mittavampi paneutuminen koko maahanmuuttokysymykseen erilaisine pohjustuksineen, perusteluineen ja ehdotuksineen. Suomalaisten puolueiden ohjelmista nousivat esille monikulttuurisuus ja sen näkyväksi tuominen sekä hybridiuhan esille nostaminen. Hybridiuhkaan liittyvässä kehyksessä painotettiin nimenomaan Venäjään liittyvää uhkaa ja tarvittavia toimenpiteitä. Sinimusta Liike eroaa tässä vahvasti muista nostamalla esille juutalaisten tuoman hybridiuhan Eurooppaan.

Arvopohjaiset kehykset kertovat nimensä mukaisesti kehyksistä, jotka nousevat puolueille tärkeistä katsomistaan asioista. Näitä ovat turvallisuutta uhkaava ja laiton maahanmuutto, uskonnollisuus, Eurooppalaisuuden ja Suomalaisuuden puolustaminen, humanitaarisuus ja ilmastopakolaisuuden esille nostaminen sekä avoimen Euroopan korostaminen raja-aitoja ja linnakkeita vastaan.

Puolueet molemmissa maissa ovat varsin yksimielisiä useasta maahanmuuttoon liittyvästä kysymyksestä. Historiallista jatkumoa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikassa tukee esimerkiksi

yhteisvastuullisuuden kehys, joka on koko unionin turvapaikkapoliittisen keskustelun, ja säädösten ajan aiheuttanut keskustelua ja erimielisyyttä. Samoin esimerkiksi inhimillinen ja oikeudenmukainen kohtelu ovat varsin jaettuja kehyksiä, mutta sitä, miten näitä kehyksiä perustellaan tai mitä vaikkapa inhimillisyydellä tarkemmin tarkoitetaan jää usein arvoitukseksi. Inhimillisyyden ja oikeudenmukaisuuden korostaminen on kuitenkin itsestäänselvyys ja laita-oikeistosta erottava perusarvo kaikille muille puolueille, oikeusvaltioissa kun eletään, vaikka se käytännön politiikassa jäisikin vain tyhjäksi kirjaimeksi. Toisaalta vasemman laidan puolueet ottavat Suomessa vähemmän napakasti ja näyttävästi kantaa esimerkiksi hybridi-vaikuttamiseen, vaikka se toki saatetaankin mainita ja nostaa esille.

Kehyksissä voi nähdä selvän jatkumon kehityksessä kohti hallittua, järjestelmällistä maahanmuuttoa ja erityisesti kohti ”nollalinjaa”, jota kohti on Anna-Kaisa Hiltusen mukaan pyritty jo vuodesta 1973, ainakin silloin kun kysymys on jostain muusta kuin työperäisestä maahanmuutosta. Pohdin, että tästä näkökulmasta agenda setting maahanmuuttopoliittisille linjauksille vaaliohjelmissa on varsin selkeä ja jatkaa siis samaa historiallista linjaa. Esimerkiksi turvallistamiskehys ja hallittavuuskehys ovat varsin helposti nähtävissä ja niitä on helppo perustella esimerkiksi Venäjän järjestämällä hybridiuhalla.

Suomalaisten ja italialaisten puolueiden erona on se, että italialaiset puolueet ovat paljon seikkaperäisempiä ohjelmissaan ja ovat uhranneet maahanmuutolle ja siihen liittyville aiheille ja toimenpiteille paljon enemmän palstatilaa. Pelkästä seikkaperäisyydestä ja pituudesta on luonnollisena seurauksena esimerkiksi se, että niistä nousee helpommin esille kehyksiä, myös niin kutsuttuja maakohtaisia kehyksiä. Suomalaisten puolueiden ohjelmat kulkevat paljon yleisemmällä linjalla, eikä niistä löydy yhtä seikkaperäisiä tai perusteellisia ratkaisuehdotuksia, mitä italialaisista ohjelmista, jota kehysanalyysin perusteella voi ohjelmista myös odottaa. Monissa ohjelmissa voi selkeästi nähdä kaavan, jossa määritellään ongelma tai agenda, sille annetaan moraalisia perusteluja eli esitetään asiasta tietty narratiivi ja sitten esitetään sen ratkaisemiseksi tiettyjä toimenpide-ehtotuksia. Toisaalta osa ohjelmista jättää sanomansa pelkän toteamuksen tai julistuksen varaan, ilman asian tarkempaa perustelua tai määrittelyä tai ongelmanratkaisuehdotuksia. Muutaman mukana olevan ohjelman panos tähän tutkimukseen jää olemattomaksi siinä mielessä, että ne eivät ota kantaa muutamaa lausetta enempää.

Italian puoluejärjestelmän sekavuus ja erikoisuudet voisivat näkyä selkeämmin myös vaaliohjelmissa, liikkeiden määrittelyminen perinteiseen puoluekenttään on hankalaa, mutta siitä huolimatta niiden

kehystämät ja esille nostamat asiat ovat selkeitä. Mielenkiintoinen on esimerkiksi Movimento 5 Stellen ohjelma, jonka noussut maahanmuuttovastaisuus ei ohjelmassa juurikaan mielestäni näy. Yleisesti voi todeta, että italialaisten koalitioiden ja liikkeiden maahanmuuttopoliittiset linjaukset keikkuvat keskellä, useaa asiaa kehystetään ja perustellaan hieman molemmilta suunnilta ja erittäin perusteellisesti.

Yleislinjoiltaan suomalaiset ja italialaiset ohjelmat eivät siis kovin paljoa eroa toisistaan. Useissa ohjelmissa niin italialaisissa kuin suomalaisissa nouset kehyksinä selvästi esille ne aiheet, jotka ovat ajankohtaisia ja puhuttavat tämänhetkisessä maahanmuuttokeskustelussa. Näitä ovat esimerkiksi uusi turvapaikkasopimus, yhteistyö kolmansien maiden kanssa eli ulkoinen ulottuvuus, hybridi vaikuttaminen, pitkään jatkunut keskustelu taakanjaosta eli yhteisvastuullisuudesta, työperäinen maahanmuutto ja sen tarve, Frontexin tilanne ja ylipäätään siirtolaisten ja turvapaikanhakijoiden kohtelu. Enemmän erottavia ja maakohtaisia ovat kysymys siitä, pitäisikö maahanmuuttopolitiikasta tehdä yhteistyökeskeisempää ja Euroopan tasolla päätettävää, jonka erityisesti enemmän Italian vasemmalla laidalla olevat puolueet nostavat esille. Maantieteelliset erot näkyvät ennen kaikkea siinä, että italialaiset puolueet korostavat Välimeren alueen vaikeaa tilannetta maahanmuutossa, kun taas Suomessa keskitytään itärajaan ja Venäjän hybridiuhkaan. On mielenkiintoista, miten myös esimerkiksi kotouttamisen suunnitelmat italialaisissa suunnitelmissa erityisesti paikallisella ja kaupunkitasolla tapahtuviksi. Toisaalta Suomessa monikulttuurisuus ei ole välttämättä vielä yhtä näkyvää kuin Italiassa, joten sitä tuodaan esille enemmän, koska tarvetta on houkutella maahan esimerkiksi työn perässä tulijoita.

Erittäin mielenkiintoista ja paljon puhuvaa on myös se, mitä jätetään sanomatta, mihin ei oteta lainkaan kantaa. Esimerkiksi SDP suomalaisista puolueista on maahanmuuton suhteen ohjelmassaan hyvin lyhytsanainen ja yrittää tällä tavoin olla ottamatta kantaa suuntaan tai toiseen ja tai kuten keskusta, joka nostaa esille "turvallisempia" aiheita, kuten työperäinen maahanmuutto ja jättää ottamatta kantaa esimerkiksi turvapaikanhaun ulkoistamiseen kolmansiin maihin. Toisaalta esimerkiksi italialaiset Azione ja Movimento 5 Stelle, jotka eivät halua asettua perinteisiin jakolinjoihin taiteilevat myös tavallaan keskellä tuoden asioista esille useampia puolia. Monessa kysymyksessä Azionen voi nähdä jakaantuvat sekä vasemmiston että oikeiston puolelle. Kahtiajakautuneisuus näkyy myös esimerkiksi kristillisdemokraattien maahanmuuttopoliittisessa linjassa, ääripäät. Toisaalta korostetaan inhimillistä ja ihmiskeskeistä kristillistä ihmiskuvaa ja arvoja, joiden mukaan tulee toimia, mutta toisaalta hallintaa, laillisuutta ja valtion suvereniteettikysymystä. Oikean laidan puolueiden viesti on usein varsin napakka ja vähemmän perusteltu, tämä voi johtua

siitä, että monen puolueen osalta kannattajakunta on jo valmiiksi selkeämpi ja ehkä siksikin sanoma on suorasukaisempi ja sitä tarvitsee perustella vähemmän omalle kannattajakunnalle.

Moni maahanmuuttoon liittyvä kysymys näyttää jakavan puolueita oikeisto-vasemmisto akselilla, vaikka niiden määrittelemisenkin on hieman haastavaa erityisesti Italian monimutkaisen ja muutoksessa olevan puoluekentän takia on. Perussuomalaiset, La Lega ja Fratelli D'Italia kertovat omaa kertomustaan maahanmuutosta ja siihen liittyvistä uhkakuvista ja ongelmista, sinimustasta liikkeestä puhumattakaan. Näyttäisi siltä, että kokoomus ja Forza Italia, "keskustaoikeisto" puolueina liukuvat monessa maahanmuuttoon liittyvässä kysymyksessä niiden "tiukempaan" ja konservatiivisempaan suuntaan, kuten aiemmasta tutkimuksesta on voitu päätellä. Puolueiden liberaaleimmat äänenpainot näyttävät jäävän paitsioon ja keskitytään rajaturvallisuuteen ja ollaan halukkaita yhteistyöhön kolmansien maiden kanssa. Mielenkiintoista olisi tietää, kuinka paljon hajontaa näissä kysymyksissä puolueiden sisällä on. Toisaalta esimerkiksi RKP näyttää olevan monessa maahanmuuttoon liittyvässä kysymyksessä lähempänä esimerkiksi vihreitä ja esimerkiksi italian Volt- puoluetta tai Alleanza Verdisinistraa kuin hallituskavereitaan kokoomusta ja kristillisdemokraatteja. Kuten jo aiemmasta tutkimuksesta on käynyt ilmi, esimerkiksi maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä se on hyvin kaukana esimerkiksi perussuomalaisista ja eroaa näin muista oikeistopuolueista. Koska SDP ottaa ohjelmassaan kantaa hyvin vähän mihinkään, näyttää siltä, että näissä arvokysymyksissä RKP menee lähemmäs vasemmistoliittoa ja muita vasemmistopuolueita.

Jos SDP Suomessa ottaa yllättävän vähän kantaa mihinkään, Partito Democratico Italiassa ottaa mielestäni yllättävän paljon kantaa ja hyvinkin vasemmistolaiseen ja liberaaliseen suuntaan. Voisi kuvitella, että se yrittää vielä enemmän tasapainoilla keskellä, varsinkin kun Italiassa myös keskustavasemmistolaiset puolueet ovat tehneet aiemmin myös maahanmuuttoa rajoittavaa politiikkaa ja esimerkiksi sopimuksia Libyan kanssa. Näkyykö tässä ja liikkeiden yllättävänkin avoimessa ja maahanmuuttomyönteisessä politiikassa Italian yleisen linjan positiivisempi suhtautuminen maahanmuuttoon? Jakoa maahanmuutossa näkyy siis puoluekentässä oikeisto-vasemmisto-akselilla, mutta ennen kaikkea liberaali-konservatiivi-jaottelussa, kuten aiemmasta tutkimuksestakin voidaan päätellä. Vaikka näyttää siltä, että maahanmuutto jakaa puolueita perinteisemmin, lopullisia valintoja tehdään arvokysymysten pohjalta, minkä voi nähdä esimerkiksi humanitaarisuusaspektin esille nostaneissa puolueissa tai ihmisoikeuksien ja Euroopan avoimuuden kannattamisena ja sen vastakohtana halukkuutena rajojen sulkemisen ja vahvistamiseen sekä laittoman maahanmuuton vastustamisena.

On selvää, että ohjelmissa näkyy ristiriita unionin arvojen, perusoikeuksien ja ihmisoikeussopimusten kanssa. Toisaalta esimerkiksi liike nyt ottaa suoraan kantaa siihen, että sopimukset ovat vanhentuneita ja ne pitäisi uudistaa vastaamaan nykyistä tilannetta. Arvokohtaisissa kehyksissä käydään tavallaan taistelua juuri näiden perusarvojen olemassaolosta. Siirrytäänkö edelleen yhä enemmän, niin kuin nyt näyttää, kohti turvallisuuskehystä ja hallittavuutta sekä laillisuutta vai pidetäänkö kiinni kaikkien ihmisoikeuksista, avoimuudesta ja humanitaarisuudesta. Tästä hyvänä esimerkkinä on myös Frontexin erittäin jakava kehys. Toisaalta erityisesti puolueet oikealla haluavat panostaa Frontexin toimintaan lisää, koska turvallisuustilanne sitä rajoilla vaatii, toisaalta toisella puolella peräänkuulutetaan tutkimaan ja valvomaan jo todettuja ihmisoikeusloukkauksia Frontexin piirissä. Tämä liittyy todennäköisesti turvallistamisajatuksen sekä valtion suvereniteettikysymykseen, joka on tärkeää erityisesti oikealla laidalla ja arvokonservatiivisesti ajatteleville puolueille. Samalla tavalla puolueita oikealla ja vasemmalle jakavat kysymys turvapaikan haun ulkoistamisesta kolmansiin maihin ja uuteen turvapaikkasopimukseen liittyvät ongelmat.

Toisaalta arvopohjaisissa kehyksissä nousee esille myös uskonnolliset näkökohdat ja arvojen rakentuminen kristillisjuutalaisen maailmankuvan varaan. Italialaisten puolueiden osalta tätä olisi voinut näkyä maan historiaa ja taustaa ajatellessa ohjelmissa laajemminkin. Vahvimmin kristillisyyden ja sen tuoman ihmiskuvan tuo esille kristillisdemokraatit. Mielenkiintoista on myös se, että monet puolueet ja liikkeet tuovat vahvasti esille tulevaisuuden ja esimerkiksi ilmastonmuutoksen tuottaman pakolaisuuden perusteluineen ja faktoineen hyvin vahvasti, mutta suuri osa oikealla ja arvokonservatiivisella puolella olevista puolueista ei mainitse sitä ollenkaan ja esimerkiksi laitoikeisto samalla kehystää tulevan maahanmuuttovyöryn eurooppalaisuutta ja sen identiteettiä uhkaavana tekijänä. Näistä voi helposti nähdä Robert Enmanin määritelmän kehyksistä, todellisuudesta tehdään havaintoja, joista tuodaan esille jokin tietty puoli ja häivytetään muut näkökulmat eli suositaan tiettyä ongelmaan määrittelyä, kausaalista tulkintaa, moraalista arviota ja ratkaisuja näihin esiin nousseisiin kysymyksiin ja ongelmiin.

Jatkotutkimuksen kannalta olisi mielenkiintoista selvittää pidemmältä ajalta, miten puolueiden ohjelmien kehykset ovat muuttuneet esimerkiksi pakolaiskriisiä tai Yhdysvaltojen terrori-iskuja edeltävältä ajalta ja miten ajankohtaiset maahanmuuttoon liittyvät kysymykset ovat niissä aiemmin näkyneet ja miten erityisesti Italian jatkuvassa muutoksessa oleva ja hieman sekavan puoluekentän muutokset näkyvät puolueiden ohjelmissa. Olisi myös mielenkiintoista lisätä tutkimukseen Euroopan tason puolueiden tarkastelu, koska voisi olettaa, että niiden linjanvedot näkyvät varsinkin suurimpien

puolueiden kehyksissä ja ohjelmissa varsin vahvasti. Tästä esimerkkinä Forza Italia ja kokoomus, jotka kuuluvat molemmat EPP:n ryhmään parlamentissa.

8.LÄHDELUETTELO

Primaariaineisto

Italian puolueet

Alleanza VerdiSinistra: “Programma Europee 2024” <https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/programma-alleanza-verdi-sinistra-europee.pdf>

Alternativa Popolare: “Programma europee 2024” <https://www.alternativapopolare.it/programma-alternativa-popolare-ppe-europee-2024/>

Azione: Programma elezioni europee 2024: “Siamo Europee” <https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/azione-programma-elezioni-europee.pdf>

Forza Italia: Programma 2024: “Con noi al centro dell’Europa” <https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/programma-fi-con-noi-al-centro-dell-europa.pdf> <https://forzaitalia.it/wp-content/uploads/2024/05/Immigrazione-Dipartimenti.pdf>

Fratelli D’Italia: Programma Europee 2024: “Con Giorgia L’Italia cambia L’Europa” <https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/programma-europee-fratelli-italia.pdf>

La Lega: Programma Europee 2024: “Piú Italia Meno Europa” <https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/programma-lega-europee.pdf>

Libertá: Programma elezioni europee 2024: “Meno Europa, piú Italia” <https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/programma-liberta-elezioni-europee.pdf>

Movimento Cinque Stelle: Programma Elezioni Europee 2024: “Italia Che Conta” <https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/movimento-5-stelle-programma-elezioni-europee.pdf>

Pace Terra Dignita: “Programma 2024” <https://paceterradignita.it/programma/>

Partito Democratico: Programma Elezioni Europee 2024:” L’europa che vogliamo”

<https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/programma-partito-democratico-elezioni-europee.pdf>

Stati Uniti di Europee: Italia Viva, Partito Socialista Italiana, Libdem, Europa con Emma Bonino, L'italia al Centro: Programma elezioni europee 2024: "Documento Programmatico"
<https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/programma-elezioni-europee-stati-uniti-europa.pdf>

Volt: Programma Elettorale Europeo 2024: "Moonshot" <https://www.voltitalia.it/volt-alle-elezioni-europee-2024/>

Suomen puolueet

Avoin puolue: "Eurovaalit 2024" <https://avoinpuolue.fi/eurovaalit2024/>

Kansallinen Kokoomus: Kokoomuksen Eu-vaaliohjelma 2024: "Missä EU, siellä mahdollisuus"
<https://www.kokoomus.fi/kokoomuksen-eu-vaaliohjelma-2024/>

Liberaalipuolue: "Eurovaaliohjelma 2024" <https://liberaalipuolue.fi/euoparlamenttivaalit-2024/#eurovaaliohjelma>

Liike Nyt: "Muutos EU-politiikkaan", "Valikoiva maahanmuutto"
<https://www.liikenyt.fi/tavoitteet/muutos-eu-politiikkaan> <https://www.liikenyt.fi/tavoitteet/valikoiva-maahanmuutto>

Perussuomalaiset: Eurovaaliohjelma 2024: "Päätetään itse" <https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2024/04/PS-eurovaaliohjelmaVerkko.pdf>

Sinimusta Liike : Eurovaaliohjelma 2024: "Valkoinen Suomi valkoisessa Euroopassa"
<https://sinimustaliike.fi/eurovaaliohjelma/>

Suomen Keskusta: Eurovaaliohjelma 2024: "Ryhtiä Eurooppaan" <https://keskusta.fi/wp-content/uploads/2024/04/Keskustan-eurovaaliohjelma-2024-naytto.pdf>

Suomen kommunistinen puolue: EU-vaaliohjelma 2024: "Protestoi sotaa - Äänestä rauhaa!"

<https://skp.fi/asiakirjat/skpn-eu-vaaliohjelma-2024-protestoi-sotaa-nest-rauhaa>

Suomen ruotsalainen kansanpuolue: EU-vaaliohjelma 2024.” Yhdessä” <https://val.sfp.fi/fi/rkp-eu-vaaliohjelma-2024/>

Suomen Sosiaalidemokraattinen puole: Eurovaaliohjelma 2024: “Jo riittää - pystymme parempaan” <https://www.sdp.fi/eurovaaliohjelma/>

Kristillisdemokraatit: Eurovaaliohjelma 2024: “Järjen ääntä Eurooppaan!” <https://www.kd.fi/eurovaaliohjelma-2024/>

Vasemmistoliitto: Eurovaaliohjelma 2024: “Yhteinen tulevaisuus – kaikkien Eurooppa” <https://vasemmisto.fi/eurovaalit/eurovaaliohjelma/>

Vihreä liitto_ Eurovaaliohjelma 2024: “Rakennetaan uutta, luodaan toivoa, suojellaan arvokkainta” <https://www.vihreat.fi/ohjelmat/eurovaaliohjelma-2024/>”

Kirjallisuus

Abdou, Leila Hadj, Tim Bale & Andrew Geddes (2021): “Center-right parties and immigration in an era of politicisation.” *Journal of Ethnic and Immigration Studies* 48(2): 327-340.

Andall, Jacqueline (2007) “Introduction: Immigration and political parties in Europe.” *Patterns of Prejudice* 41(2): 105-108

Andall, Jacqueline (2014) “Immigration and the Italian Left Democrats in Government.” Teoksessa Eve Hepburn & Ricard Zapata-Barrero *The Politics of Immigration in Multi- Level States: Governance and Political Parties*. Palgrave McMillan UK. Bristol University Press.

Bodström, Erna (2021) “ Turvapaikanhakijat, valtioiden vastuu ja Puolan rajatila” *Politiikasta-verkkolehti*. 10.12.2021.

Bellucci, Paolo (2018): “Introduction: Why Populism Won?” *Contemporary Italian Politics* 10 (3): 218-223.

Cotta, Maurizio (2016): "Partitocracy: Parties and their Critic in Italian Political Life." Teoksessa Erik Jones & Gianfranco Pasquino (toim.) *The Oxford Handbook of Italian Politics*. Oxford University Press. Oxford University.

Davis, John. A. (2016): "A tale of Two Italys? "The Southern Question" Past and Present." Teoksessa Erik Jones & Gianfranco Pasquino (toim.) *The Oxford Handbook of Italian Politics*. Oxford University Press. Oxford University.

Dearing, James & Rogers, Everett (1996): *Agenda-Setting*. SAGE publications.

Dennison, James & Andrew Geddes (2019): "A rising tide? The Salience of Immigration and the Rise of Anti-Immigration Political Parties in Western Europe." *The Political Quarterly* 90 (1): 107-116.

Dennison, James & Andrew Geddes (2022): "The centre no longer holds: The Lega, Matteo Salvini and the remaking of Italian immigration politics." *Journal of ethnic and migration studies* 48 (2): 440-461.

Doná, Alessia (2023): "The Italian 2022 General Election and the radical right success." *European journal of Politics and Gender* 6 (2): 295-297.

Entman, Robert (1993): "Framing. Toward Clarification of a Fractured Paradigm." *Journal of Communication* 43 (4): 51-58.

Entman, Robert (2007): "Framing Bias: Media in the Distribution of Power." *Journal of Communication* 57 (1): 163-173.

Gianniti, Luigi & Nicola Lupo (2023): "Italy's parliamentary administration." Teoksessa Thomas Christiansen (toim.) *The Routledge Handbook of Parliamentary Administration*. Routledge. New York.

Goffman, Erwing (1974): *Frame Analysis. An essay on the organization of experience*. Northeastern University Press. Boston.

Eskola, Jari & Juha Suoranta (1998): *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino. Tampere.

Hatleskog Tjonn, Matias & Maria Gabrielsen Jumbert (2024): "Migration Across the Mediterranean: Shaping Italy-Libya relations over time". Teoksessa Zapata-Barrero, R & Awad, I (toim.) *Migration in the Mediterranean*. IMISCOE. 2024.

Hiltunen, Anna-Kaisa (2019) : *Euroopan porteilla. Turvapaikkapolitiikan vaikeat vaiheet*. Gaudeamus. Helsinki.

Hutter, Sven & Hanspeter Kriesi (2021): "Politicising immigration in times of crisis." *Journal of Ethnic and Immigration Studies* 48(2): 341-365.

Ignazi, Piero (1992): "The Silent Counter-Revolution. Hypothesis on the Emerge of Extreme Right-Wing Parties in Europe." *European Journal of Political Research* 22 (1): 3-34.

Ikäheimo, Hannu-Pekka (2021): *Politiikkaa ilman vaihtoehtoja? Suomalainen sanomalehtijournalismi EU-keskustelun ja demokratian näyttämönä 1995–2018*. Väitöskirja Tampereen yliopistossa. 2021.

Isotalo, Veikko, Josefina Sipinen & Jussi Westinen (2024): "*Sukupuolikiulu arvoissa ja puoluevalinnassa 2000-luvulla*." Teoksessa Elina Kestilä-Kekkonen, Lauri Rapeli & Peter Söderlund (toim.) *Presidentinvaalit polarisaation aikakaudella*. Eduskuntavaalitutkimus. Oikeusministeriö.

Karvonen, Erkki (2000): "Tulkintakehys (Frame) ja kehystäminen." *Media&Viestintä*. 23 (2): 1–7.

Korkut, Umut, Gregg Bucken-Knap, Aidan McGarry, Johan Hinnfors & Helen Drake (2013): *The Discourse and Politics of Migration In Europe*. Palgrave McMillan. Lontoo.

Liboreiro, Jorge (2023): "*Italy-Albania migration deal falls*"outside EU law, says Comissionr Ylva Johansson." Euronews, 15.11.2023.

Mariffi, Marco (2018): "The Social Stratification of the 2018 Vote in Italy: between continuity and change". *Contemporary Italian Politics* 10 (3):267–278.

Mershon, Carol (2016): "Party Systems in Post-World War II Italy." Teoksessa Erik Jones & Gianfranco Pasquino (toim.) *The Oxford Handbook of Italian Politics*. Oxford University Press. Oxford University.

Mickelsson, Rauli (2021): *Suomen puolueet. Vapauden ajasta maailmantuskaan*. Vastapaino. Tampere.

Nagy, Csongor István (2020): "The Diagonality Problem of Law and Human Rights: Proposal of an Incorporation à la l'européenne." *German Law Journal* 21 (5): 838–866

Nyysönen, Heino & Kristiina Silvan (2021): "Vuoden 2015 "pakolaiskriisistä" vuoden 2021 "hybridihyökkäykseen". *Politiikasta-verkkolehti*. 26.11.2021

Paloheimo, Heikki (2008): "Ideologiat ja ristiriitaisuudet". Teoksessa Heikki Paloheimo & Tapio Raunio (toim.): *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. WSOY. Helsinki.

Paloheimo, Heikki & Tapio Raunio (2008): "Puolueiden rooli ja tehtävä demokratiassa." Teoksessa Heikki Paloheimo & Tapio Raunio (toim.): *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*. WSOY. Helsinki.

Passarelli, Gianluca (2016): "Populism and the Lega Nord." Teoksessa Erik Jones & Gianfranco Pasquino (toim.) *The Oxford Handbook of Italian Politics*. Oxford University Press. Oxford University.

Poutanen, Mikko (2016): "Kriisien poliittinen ulottuvuus ja turvallistamisteoria tapana hahmottaa kriisejä." *Tiedelehti Hybris* 1/2016.

Segarra, Helena (2022): "Dismantling the reception of asylum seekers: Hungary's illiberal asylum policies and EU responses." *East European politics* 40(1): 43-63.

Semetko, H. A. & P.M. Valkenburg (2000): "Framing European Politics: a content analysis of press and television news." *Journal of Communication* 50 (2): 93–109.

Sormunen, Milka (2024): "EU-vaalit ja unionin suunta: EU:n turvapaikkapolitiikka: Uudistuksia, kriisejä ja ulkoistamista." *Politiikasta-verkkolehti*. 22.4.2024.

Tankard, J. W. (2001): *The empirical approach to the study of media framing*. Teoksessa Stephen D. Reese, Oscar H. Gandy Jr. & August E. Grant (toim.) *Framing public life: Perspectives on Media and Our understanding of the Social World*. Routledge.

Tervonen, Tanja (2022): "Ihmisoikeusrikkomuksia ja valvonnan puutteita - Missä menevät Frontexin rajat?" *Ulkopolitiikka-lehti*. 25.5.2022.

Trestenjak, Verica (2023): "Limitations of Fundamental Rights in EU Law: Are Human Rights Absolute?" *European Review* 32 (2).

Tuominen, Hanna & Anna-Kaisa Hiltunen (2019): "Turvapaikkapolitiikkaa ihmisoikeuksien ja turvallisuuden ristipaineessa." *Politiikasta-verkkolehti*. 31.5.2019.

Valbruzzi, Marco (2016): "Trasformismo." Teoksessa Erik Jones & Gianfranco Pasquino (toim.) *The Oxford Handbook of Italian Politics*. Oxford University Press. Oxford University.

Ventresca, Robert (2004): *From Fascism to Democracy: Culture and Politics in the Italian Elections of 1948*. University of Toronto Press. Toronto.

Välimäki, Matti (2019): *Politiikkaa kansallisten, kansainvälisten ja ideologisten reunaehtoju puitteissa; Suomalaiset puolueet ja maahanmuutto 1973–2015*. Väitöskirja Turun Yliopistossa

Välimäki, Matti (2019): "Completely new challenges?" Continuity and revision in Finnish political parties, objectives on Immigration 1986-1991." *Nordic Journal of Migration Research* 9 (1): 99–117

Ylistalo, Juha (2024): "Asiakysymysäänestäminen." Teoksessa Elina Kestilä-Kekkonen, Lauri Rapeli & Peter Söderlund (toim.) *Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella. Eduskunta-vaalitutkimus 2023*. Oikeusministeriö.

Wahlbeck, Osten (2021):" Maahanmuutto: Jäsenvaltioiden erimielisyys Turvapaikkapolitiikasta". Teoksessa Tapio Raunio & Juho Saari (toim.) *Moninaisuudessaan yhtenäinen? Euroopan unionin suunta*. Gaudeamus.

Wass, Hanna, Ilkka Kärrylä, Riku Luostari & Veikko Isotalo(2024): "Äänestäjät ja ehdokkaat

blokkiutuvassa politiikassa.” Teoksessa Elina Kestilä-Kekkonen, Lauri Rapeli & Peter Söderlund (toim.) *Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella. Eduskuntaalitutkimus 2023*. Oikeusministeriö.

Viranomaislähteet

Camera dei deputati (2022): La disciplina dell’immigrazione https://temi.camera.it/leg19DIL/post/19_pl18_le_principali_misure_della_xvii_legislatura.html, luettu 30.10.2024

European comission (2023): Atlas of migration 2023 https://migration-demography-tools.jrc.ec.europa.eu/atlas-migration/AoM_CP?selection=EU27_2020#EU_LEG_MIG, luettu 15.5.2024.

European comission: Migration & Home affairs: Sädökset. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum/legislative-files-nutshell_fi, luettu 15.5.2024.

European comission: Statistics on migration to Europe. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/statistics-migration-europe_en, luettu 15.5.2024.

European court of human rights: Euroopan ihmisoikeussopimus. <https://eur-lex.europa.eu/FI/legal-content/glossary/european-convention-on-human-rights-echr.html>, luettu 15.5.2024.

Euroopan komissio (2017): Perusoikeudet EU:n lainsäädäntöprosessissa. https://commission.europa.eu/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights/application-charter/incorporating-fundamental-rights-eu-legislative-process_fi, luettu 5.11.2024.

Eurooppa-neuvosto (2024): Ihmisoikeustyöryhmä. www.consilium.europa.eu/fi/council-eu/preparatory-bodies/working-party-human-rights/, luettu 5.6.2024.

Eurooppa-neuvosto (2024): Ukrainalaispakolaiset EU:ssa. <https://www.consilium.europa.eu/fi/infographics/ukraine-refugees-eu/>, luettu 5.6.2024.

Eurooppa-neuvosto: Muuttoliike- ja turvapaikkasopimus. <https://www.consilium.europa.eu/fi/policies/eu-migration-policy/eu-migration-asylum-reform-pact/>

Eurooppa-neuvosto (2024): Uusi muuttoliike- ja turvapaikkasopimus. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_fi#uuden-muuttoliike--ja-turvapaikkapolitiikan-nelj%C3%A4-pilaria, luettu 22.8.2024.

Euroopan parlamentti 2024: Kansalliset tulokset: Italia. <https://results.elections.europa.eu/fi/italia/>, luettu 15.9.2024.

Euroopan parlamentti 2024: Kansalliset tulokset: Suomi <https://results.elections.europa.eu/fi/kansalliset-tulokset/suomi/2024-2029/>, luettu 30.10.2024.

Euroopan parlamentti 2024: Turvapaikkapolitiikka. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/151/turvapaikkapolitiikka>, luettu 11.6.2024.

Euroopan parlamentti: Euroopan unionin maahanmuuttopolitiikka. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/fi/sheet/152/maahanmuuttopolitiikka>, luettu 15.4.2024.

Euroopan parlamentti (2021): Puola ja Valko-Venäjä: humanitaarinen ja poliittinen kriisi rajalla hälyttävä <https://www.europarl.europa.eu/news/fi/press-room/20211110IPR17001/puola-ja-valko-venaja-humanitaarinen-ja-poliittinen-kriisi-rajalla-halyttava>, luettu 5.5.2024.

Euroopan parlamentti: Euroopan parlamentin poliittiset ryhmät. <https://www.europarl.europa.eu/about-parliament/fi/organisation-and-rules/organisation/political-groups>, luettu 15.5.2024.

Euroopan unioni: Euroopan unionin ihmisoikeudet ja demokratia. https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/human-rights-and-democracy_fi, luettu 15.5.2024.

Euroopan unioni: EU:n päämäärät ja arvot. https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/aims-and-values_fi, luettu 15.5.2024.

European union: EUR-lex: Euroopan unionin perusoikeuskirja. <https://eur-lex.europa.eu/FI/legal-content/summary/charter-of-fundamental-rights-of-the-european-union.html>, luettu 28.5.2024.

European union: EUR-Lex: ihmisoikeudet. https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/human-rights-and-democracy_fi, luettu 15.5.2024.

European union: Immigration https://european-union.europa.eu/live-work-study/immigration-eu_en, luettu 15.5.2024.

Euroopan unioni (2024): Euroopan parlamentin paikkajako maittain 2024 <https://www.europarl.europa.eu/topics/fi/article/20180126STO94114/kuinka-monta-meppia-kullakin-eu-maalla-on>, luettu 1.6.2024.

Euroopan unioni: Muuttaminen Euroopan unioniin. https://european-union.europa.eu/live-work-study/immigration-eu_fi, luettu 15.5.2024.

Korkein hallinto-oikeus (2024): KHO purki ministeriön päätöksen rekisteröidä Sinimusta liike puolueeksi <https://www.kho.fi/fi/index/ajankohtaista/tiedotteet/2024/khopurkioikeusministerionpaatoksenrekisteroidasinimustaliikepuolueeksi.html>, luettu 1.6.2024.

Maahanmuuttovirasto: Yleistä tilapäisestä suojelusta. <https://migri.fi/ukk-ukraina#yleistatilapaisesta>, luettu 5.6.2024.

Parlamento Europeo 2024: Come si vota in Italia. <https://elections.europa.eu/it/how-to-vote/it/>, luettu 15.4.2024.

Parlamento Italiana: Camere dei deputati: La disciplina dell'immigrazione https://temi.camera.it/leg19DIL/post/19_p18_le_principali_misure_della_xvii_legislatura.html, luettu 1.6.2024.

Senato della Repubblica: Parliamentary business. <https://www.senato.it/en/parliamentary-business/parliament>, luettu 1.6.2024.

Sisäministeriö: EU:n maahanmuutto- ja turvapaikkauudistus <https://intermin.fi/maahanmuutto/eu-n-yhteinen-turvapaikkajarjestelma/maahanmuuttopakti>, luettu 1.9.2024.

Sisäministeriö: Katsaus EU-alueelle ja Suomeen tulevasta muuttoliikkeestä 1/2023. <https://intermin.fi/-/katsaus-eu-alueelle-ja-suomeen-suuntautuvaan-muuttoliikkeeseen-1-2023>, luettu 11.5.2024.

Sisäministeriö:Maahanmuuttopolitiikka

<https://intermin.fi/maahanmuutto/maahanmuuttopolitiikka>, luettu 1.6.2024.

Sisäministeriö (2022): Tilapäinen suojele. <https://intermin.fi/ukraina/tilapainen-suojelu>, luettu 1.6.2024.

YK: Ihmisoikeudet <https://unric.org/fi/ihmisoikeudet/>, luettu 15.5.2024.

Valtioneuvosto: Suomen itärajan tilanne. <https://valtioneuvosto.fi/suomen-itarajan-tilanne>, luettu 22.8.2024.

Valtioneuvosto: 77. Orpon hallitus <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset>, luettu 1.6.2024.

Muut lähteet

Alleanza Verdisinistra: Proqramma 2022 <https://verdisinistra.it/programma/>, luettu 1.9.2024.

Amnesty International: Turvapaikanhakijat ja pakolaiset: Välimeren surmanloukku <https://www.amnesty.fi/mita-amnesty-tekee/pakolaiset-ja-turvapaikanhakijat/valimeren-surmanloukku/>, luettu 18.10.2024.

Azione: Manifesto <https://www.azione.it/manifesto/>, luettu 1.9.2024.

Eurooppatiedotus: Lissabonin sopimus <https://eurooppatiedotus.fi/2010/04/27/lissabonin-sopimus-2/>, luettu 15.5.2024.

Forza Italia: I nostri valori <https://forzaitalia.it/i-nostri-valori/>, luettu 11.9.2024.

Helsingin Sanomat: ”Italia alkoi siirtää siirtolaisia Albaniaan” HS 14.10.2024.
<https://www.hs.fi/maailma/art-2000010763149.html>, luettu 14.10.2024.

Lega: Programma Elettorale 2022 https://static.legaonline.it/files/Programma_Lega_2022.pdf, luettu 22.8.2024.

Oxford Bibliographies (2023): Italian Politics and Government
<https://www.oxfordbibliographies.com/display/document/obo-9780199756223/obo-9780199756223-0356.xml>, luettu 1.6. 2024.

Pace Terra Dignita: Programma <https://paceterradignita.it/programma/>, luettu 14.9.2024.

Page Della Politica: Il programma della lista “Libertá” di Cateno De Luca per le elezioni europee.
8.5.2024. <https://pagellapolitica.it/articoli/programma-libertá>, luettu 18.10.2024.

Partito democratico: Manifesto dei valori. <https://partitodemocratico.it/manifesto-dei-valori/>, luettu 1.6.2024.

Renew Europe: Our parties <https://www.reneweuropegroup.eu/our-parties>, luettu 8.10.2024.

Statuo del Movimento 5 Stelle <https://www.movimento5stelle.eu/wp-content/uploads/2021/07/NUOVO-STATUTO-TESTO-DEFINITIVO.pdf>, luettu 15.9.2024.

YLE (2024): Käännytylain abc, 4.7.2024. <https://yle.fi/a/74-20097733>, luettu 15.8.2024.

Volt Italia: Visione <https://www.voltitalia.it/visione/>, luettu 15.9.2024.